EKİM

İşçi sınıfının kurtuluşu kendi eseri olacaktır

BÜTÜN ÜLKELERİN PROLETERLERİ, BİRLEŞİN! Sayı:43 Nisan 1991

EKİM
I. Genel Konferansı
Bildirisi

Mevcut tüm örgütlerimizin seçilmiş delegeler temelinde tam ve geniş bir temsiline dayanan EKİM I. Genel Konferansı yapıldı. Hareketimiz bu aşamaya dört yıla yaklaşan zorlu bir gelişme süreci içinde ulaştı. Dört yıl önce sınırlı sayıda komünistin Türkiye devrimci hareketinin geleneksel ideolojik-politik platformundan köklü bir kopuşuyla başlayan süreç, ideolojik, politik ve örgütsel bir gelişme bütünlüğü içinde ilerleyerek, EKİM'e gerçek manada bir siyasal hareket kimliği kazandıran bir aşamaya vardı. Konferansımız bu süreci bir ilk oluşum dönemi olarak değerlendirmekte, yeni doğan bir siyasal hareket için yeni olmanın güçlükleriyle dolu bu dönemin asgari bir başarıyla geride bırakıldığını, EKİM'in onu partiye yakınlaştıracak yeni bir gelişme dönemine girdiğini tespit etmektedir.

'80'li yılların ortası ve onu izleyen ilk yıllar, Türkiye devrimci hareketi için, 12 Eylül'le başlayan gerileme ve karmaşanın hala sürdüğü bir dönemdi. Yenilginin sersemletici etkisi henüz bütünüyle atılamadığı gibi, yenilgi ortamında boyveren ve onun sonuçlarından beslenen liberal tasfiyeci akımın yarattığı güçlü kan kaybı da bir türlü durdurulamamıştı; tersine, Sovyetler Birliği ve Doğu Avrupa'da başlayan yeni dönemin gerici-liberal rüzgarı tasfiyeci süreçlere taze kan sağlamakta, devrimci hareketin yaşadığı kargaşayı arttırmaktaydı. Yenilginin ortaya çıkardığı gerçekler geçmişin halkçı teori ve programlarına olan inançları sarsmış, fakat bunları marksist dünya görüşü temelinde aşma yeteneği gösterilemediği ölçüde, bu durum, bir ideolojik belirsizlik, ya da daha da kötüsü bir ideolojik kargaşa etkenine dönüşmüştü. Oysa aynı dönemde toplumda yeni bir devrimci canlanışı haber veren ilk kıpırdanışlar işçi hareketi şahsında kendini ortaya koymaktaydı. Tüm belirtiler, Türkiye'nin, odağında işçi sınıfının bulunacağı yeni bir devrimci döneme girmekte olduğunu işaretlemekteydi.

Geçmişin küçük-burjuva ideolojik-politik platformundan marksist-leninist bir kopuş, hem devrimci hareketi kolay bir yenilgi ve dağılmaya götüren bir niteliği aşmak, ve hem de, yeni bir döneme girmekte olan işçi hareketinin teorik, politik ve örgütsel ihtiyaçlarına denk düşecek bir yeni yöneliş içine girebilmek demekti. Yenilginin uyarıcı sonuçları bir yandan, gelişmekte olan işçi hareketinin olumlu baskısı öte yandan, ileriye doğru bu tür bir sıçrama için uygun bir zemin oluşturmaktaydı.

EKİM, bu ortamın bir ilk ürünü olarak doğdu ve bu ihtiyacın somut bir karşılığı oldu. Türkiye'nin nesnel devrimci olanaklarından ve gelişmekte olan işçi hareketinden de aldığı manevi güçle, o güne kadar hep liberal tasfiyeci bir konuma geçişin bir manivelası olarak kullanılagelen geçmiş eleştirisini, ilk kez devrimci bir temelde yapmayı başararak marksist-leninist bir platforma ulaştı. Yalnızca iç ve uluslararası liberal tasfiyeci dalgaya karşı değil, yanısıra, geçmişin yanlışlığı pratik içinde kanıtlanmış küçük-burjuva halkçı platformuna tutunmakta ısrar edenlere karşı da, marksist-leninist bir alternatif olarak çıktı ortaya.

Konferansımız, içten ve dıştan birbirini güçlendirerek esen tasfiyeci rüzgarlara direnerek ve

bir yenilgi ve dağılma ortamının içinden, bütünüyle yeni (marksist-leninist) bir ideolojik çizgiye dayanan, farklı (proleter) bir sınıf yönelimi içine giren, yeni bir anlayış ve mücadele kültürüyle donatılmaya çalışılan kadrolara dayalı, her geçen gün daha çok sınıf bilinci kazanmış işçi önderini saflarında toplayan bir marksist-leninist proleter sınıf örgütü çıkarmayı başarmış EKİM'i, onu yaratan tarihsel ortamı ve toplumsal-siyasal dinamikleri, böyle değerlendirmektedir.

Konferansımız, EKİM'in katettiği bu mesafenin ve ulaştığı gelişme düzeyinin ifadesi olduğu kadar, onun bugün artık yeni bir döneme girdiğinin de bir göstergesidir. Partileşme sürecinde bir kilometre taşıdır.

* * *

Konferansımız, Türkiye'de ve dünyada, çelişkili görünmekle birlikte birarada ele alındıklarında anlamlı bir bütün oluşturan, bir dizi önemli olay ve gelişmenin paralel yaşandığı bir zaman diliminde gerçekleşti.

Kapitalist-emperyalist dünya düzeninin özünde taşıdığı karmaşık çelişkiler, kendini Ortadoğu'da yıkıcı bir emperyalist savaş şeklinde somutlamış bulunuyordu. Böylece, sona eren soğuk savaş döneminin, yerini, gerici-burjuva propagandanın iddia ettiği gibi barış ve yumuşamaya dayalı bir "yeni düzen"e değil, tersine, serbest kalan ve keskinleşen iç çelişkiler zemini üzerinde yükselen yeni bir çatışmalar ve istikrarsızlıklar dönemine bıraktığı açığa çıktı. Körfez'deki emperyalist savaş, dünya ölçüsünde burjuva propagandanın dayanaksız ve aldatıcı hülyalarına aldanan yüzmilyonlarca insan üzerinde sarsıcı bir etkiye yolaçtı.

Aynı zaman dilimi, Doğu Avrupa'nın uzun yıllar kapitalist sistem dışında kalmayı başarmış son ülkesi olan Arnavutluk'ta olayların renginin netleştiği, bu ülkenin girdiği yeni yönelimin kesinleştiği bir dönem olarak yaşandı. Bu olay, uluslararası devrimci proletaryanın yüzyılımızın ilk yarısını kapsayan saldırı dalgasının kapitalist sistemden koparıp sosyalizm yoluna soktuğu Sovyetler Birliği ve tüm Doğu Avrupa ülkelerinde, bu ilk saldırıyla elde edilen kazanımların artık tümden kaybedildiğini göstermek bakımından sembolik nitelikteydi. Bu bir dönemin başarı ve kusurlarıyla kapanışıydı. Ama bir dönemi kapatan bu gelişmeye, dünya ölçüsünde, yeni bir dönemin, yalnızca kapitalist dünyanın iç çatışma ve istikrarsızlıklarıyla değil, bu dünyanın kendisiyle çatışan toplumsal-siyasal güçlerin devrimci kaynaşmalarıyla da karakterize olan bir dönemin, bir yeni devrimler döneminin başladığını haber veren olayların ilk örnekleri eşlik etti.

Türkiye'nin bu bağlamda ayrı bir yere sahip olduğu bu aynı zaman diliminde gerçekleşen bir dizi kitle hareketiyle bir kez daha açığa çıktı. Zonguldak madenci fırtınası, Türkiye işçi sınıfı tarihinin en kapsamlı, en yüksek katılımlı kitle grevleri ve direnişleri, Kürt halk kitlelerinin zaman zaman isyana varan sayısız gösterileri, tümü de bu aynı döneme sığdı.

Dünyada ve Türkiye'de son bir kaç ayın gündemini işgal eden bu olayların taşıdığı anlam ve önem ile Konferansımızın gündemini oluşturan teorik, siyasal ve örgütsel sorunların örtüşmesi, anlamlı bir rastlantının ifadesidir. Gündeminin kapsamı ve öneminden dolayı çalışmalarına bir zaman sınırlaması koymaktan kaçınan Konferansımız, bir dizi teorik, politik ve örgütsel sorunu ele alıp tartıştı, değerlendirmelere ve sonuçlara ulaştı. Günümüz dünyası, teorik ve taktik yönleriyle Türkiye devrimi, Türkiye işçi hareketi, Kürt sorunu ve Kürt ulusal hareketi, Türkiye sol hareketi ve komünist hareket, parti ve birlik sorunu, dünya sosyalizminin ve komünist hareketinin tarihsel deneyimleri, tüm bu sorunlar çerçevesinde EKİM'in gelişme süreci, bugünkü konumu, sorunları, görev ve hedefleri, ele alınan başlıca konular oldular.

* * *

* Sovyetler Birliği'ndeki yeni gelişmelerle birlikte Doğu Avrupa'nın yozlaşmış bürokratik rejimlerinin çökmesi, Sovyetler Birliği de içinde tüm Doğu Bloku'nu her bakımdan dünya

kapitalist sisteminin bir parçası haline getirdi. Yüzyılımızın ikinci yarısına damgasını vuran Doğu-Batı kutuplaşmasının sonu anlamına gelen bu tarihsel önemde gelişme, dünya burjuvazisine kapitalizmin yeryüzü üzerindeki mutlak egemenliğini resmen ilan etme olanağı verdi. Ne var ki tam da bu gelişmenin kendisi, yarattığı sonuçlar ve önünü açtığı yeni süreçler yoluyla, kapitalizmin insanlık için bir çözüm olamayacağını, kapitalizmin mutlak egemenliğinin insanlık için yıkım demek olduğunu daha şimdiden göstermektedir. İnsanlık ve uygarlık her zamankinden daha fazla olarak kapitalist barbarlığın yıkıcı tehditi altındadır. Bir emperyalist haydutluk girişimi olan ve emperyalizmin kendi gerici çıkarları uğruna gerektiğinde klasik sömürgecilik yöntemlerine, müdahale, işgal ve savaşa başvurmaktan bir an bile geri durmayacağını gösteren Körfez savaşı, yeni dönem için bunun yalnızca bir ilk örneğidir. Kapitalizmin toplumların iç yaşamında yarattığı çok yönlü ve sürekli yıkımla birlikte ele alındığında, ilerici insanlığın yüzyıldır karşı karşıya kaldığı "sosyalizm ya da barbarlık" ikileminin bugün her zamankinden daha güncel hale geldiği görülecektir.

Doğu Avrupa'daki çöküşün dolaysız sonuçlarından bir diğeri, başlıca emperyalist güçlerin kendi aralarında bir ölçüde bastırılmış kalan çelişkilerinin hızla açığa çıkması oldu. Muazzam askeri gücüyle kendini kapitalist dünyanın rakipsiz egemeni olarak göstermek çabasındaki ABD'nin karşısında, iktisadi güçleriyle çoktan, siyasal güçleriyle gitgide ve askeri güçleriyle muhtemelen uzak olmayan bir gelecekte, başa güreşme iddiasında iki yeni emperyalist rakip var şimdi: Avrupa'da Almanya ve Pasifik'te Japonya. Emperyalistler arasında, dünya kapitalizminin yıllardır yaşadığı bunalımın da etkisiyle, sertleşerek süren iktisadi rekabet, bugün artık belirgin bir biçimde siyasal alana yükselmiş bulunuyor. Örneğin Almanya liderliğindeki Avrupa, ABD'nin siyasal ve askeri vesayetinden kurtulmak isteğini bugün artık somut çabalara dönüştürmüş bulunuyor. Uzak Asya'da siyasal etkinliğini günbegün geliştiren Japonya, bağımsız ve etkili bir askeri güç olmak için hummalı bir çaba gösteriyor. Rekabetin sertleşmesine yolaçan dünya kapitalizminin iktisadi bunalımı, sertleşen rekabetin tersten etkisiyle daha da ağırlaşacaktır. Bunalımın yıkıcı etkisini sınırlamaya yönelik olarak sürdürülegelen emperyalistler arası geleneksel işbirliği ise, sertleşecek rekabet koşullarında artık daha güç gerçekleşebilir bir iş olacaktır.

Bu etkenler birarada, Batılı kapitalist ülkelerde işçi sınıfı ve çalışan kitleler için yaşam koşullarının kötüleşmesi, bu temel üzerinde sınıf çelişkilerinin keskinleşmesi anlamına gelir. On yıllardır kendi işçi sınıfını uysal bir uzantısı haline getirmeyi başarmış emperyalist burjuvazinin önümüzdeki dönemde bunda giderek zorlanması beklenmelidir. Öte yandan, Doğu Avrupa'daki çöküntü ve kapitalizmle tam bütünleşmenin gitgide daha çok açığa çıkan sonuçları, Doğu Avrupa halklarının yaşamını derinden etkilemekte, çelişkileri uyarmakta, hoşnutsuzluğu artırmaktadır. Dünya gericiliğinin taşıdığı beklentilerin tersine, Sovyetler Birliği de içinde Doğu Avrupa, kapitalist sistemin zorlanacağı başlıca alanlar arasındadır. Kapitalizm bu ülke emekçilerine bir şey veremediği gibi geçmiş kazanımlarını da yoketmektedir. Yeni burjuvazi tarafından gerici bencil amaçlarla körüklenen milliyetçilik, şovenizm ve bunun yolaçtığı gerici milliyetçi çatışmalar, Doğu Avrupa halklarının kapitalizme geçişle birlikte yüzyüze kaldığı bir başka yıkıcı, yer yer felaket tehlikesi taşıyan sonuç olmaktadır.

Bunalım, toplumsal iskikrarsızlık, askeri yönetimler kısır döngüsü içinde bunalan Asya, Afrika ve Latin Amerika ülkeleri, özellikle de bu kıtaların "orta kuşak" olarak tanımlanan kapitalist yönden nispeten gelişmiş ülkeleri, güçlü devrimci dinamiklere sahiptirler ve yeni bir devrimler döneminin öncelikli alanlarıdır. Çözümsüz sorunların, zengin ve karmaşık çelişkilerin bir yoğunlaşma alanı olarak Ortadoğu, devrimci imkanları bakımından bugün için dünyanın en göze çarpan bölgesidir. Türkiye'nin bu coğrafyada ve bölgenin modern sınıf ilişkileri ve dolayısıyla işçi sınıfı bakımından en gelişmiş ülkelerinden biri olarak yeralmasının, biz Türkiyeli komünistler için kuşkusuz ayrı bir önemi ve anlamı vardır.

* Son otuz yılına iki devrimci yükseliş ve bunların önünü kesen iki karşı-devrim dönemi

sığdırmış olan ve şu an üçüncü bir devrimci yükselişin içinde bulunan Türkiye, emperyalist sistemin zayıf halkalarından biridir, bir devrim ülkesidir. Türkiye'nin temel iktisadi, sosyal ve siyasal gerçeklerinin marksist-leninist tahlili devrimimizin proleter sosyalist niteliğini ortaya koymaktadır. EKİM'in devrimimizin karakterine ilişkin bu temel görüşü, devrimci gelişme sürecimizin ortaya çıkardığı bugünkü olgularla da doğrulanmaktadır. Toplumsal çatışmanın karşıt kutuplarında net bir şekilde iki temel sınıf, proletarya ve tekelci burjuvazi yeralmakta, olayların seyri, tüm öteki sınıf ya da katmanların toplumsal çatışmanın bu ana eksenine göre mevzileneceğini devrimci gelişmenin henüz bu oldukça geri düzeyinde bile göstermektedir. İşçi sınıfı devrimimizin yalnızca devrimci öncüsü değil, büyük gövdesiyle temel toplumsal gücüdür de. Türkiye işçi sınıfı, kentin ve kırın geniş bir kitle oluşturan emekçi katmanlarını arkasına almayı başardığı ölçüde, devrimimize kendi sınıf damgasını vuracak, devrimin zaferi proletaryanın devrimci sınıf iktidarı ile taçlanacaktır.

Devrimimizin ana yedeklerinden biri olarak Kürt ulusal hareketi, kendi sınırları içinde burjuva-demokratik bir nitelik taşıyor olmakla birlikte, kaderi Türkiye devriminin kaderiyle sıkı sıkıya bağlıdır. Yalnızca teorik gerçekler değil, yalnızca tarihsel deneyimler de değil, bizzat bugünün Türkiye ve bölge gerçekleri, ulusal sorunun, köklü ve kalıcı bir çözüme, sömürgeci burjuvazinin sınıf egemenliğinin tasfiyesiyle ulaşılabileceğini gösteriyor. Dolayısıyla, Kürt sorunu, Türkiye devrimini geriye çekmeye ve geri bir kapsamda tanımlamaya gerekçe olamaz. Tersine, gerek bu sorunun köklü ve kalıcı çözüm ihtiyacı, gerekse Türkiye devriminin temel toplumsal-siyasal dinamiklerinin gücü, Kürt ulusal sorununu, kendi nesnel karakterine rağmen kendinden ileri bir devrim sürecinin, proleter devrim sürecinin bir bileşeni olarak ele almayı gerekli ve zorunlu kılıyor.

* Odağında proleter kitlelerin bulunduğu günümüzün kitle hareketi, bugünkü biçimiyle henüz bir iktisadi ve siyasal haklar mücadelesi olarak gelişmektedir. Bu onun bugünkü politik ve örgütsel gelişme düzeyinin de bir göstergesidir. Ne var ki, Türkiye devriminin kaderi, proleter ve emekçi yığınların bugün için iktisadi ve siyasal haklar temeli üzerinde gelişen hareketinin, sermaye iktidarını devirme, bugünkü çıplak burjuva sınıf egemenliğini tasfiye etme mücadelesine, yani proletaryanın sosyalist iktidar mücadelesine bağlanıp bağlanmayacağına bağlıdır. Bu devrimci hedeflere bağlanamayan her devrimci eylem süreci, kendi başına anlamlı olamayacak, kaçınılmaz olarak kısırlaşacak, düzen kanalları içinde sıkışıp eriyecektir.

Konferansımız, siyasal gericiliğin hüküm sürdüğü bir ülke olan Türkiye'de, temel demokratik siyasal haklar uğruna mücadelenin taşıdığı özel önemin bilincindedir. Dolayısıyla, komünistler, işçi ve emekçi kitleleri demokratik siyasal istemler uğruna tutarlı bir mücadeleye yöneltmekten, bu mücadele içinde işçi sınıfı ve emekçi kitleleri siyasal bakımdan eğitmekten bir an bile geri duramazlar. Ama bu, sermaye iktidarının devrilmesini kolaylaştırmak, bu temel amaç için mücadele olanaklarını artırmak, bütün demokratik öğeleri, kurumları ve özlemleri bu temel amaç uğruna seferber etmek içindir. Kapitalist bir ülke olan Türkiye'de, siyasal gericiliğin temel toplumsal tabanı egemen sınıf olan burjuvazidir. Bir öteki ifadeyle, demokratik siyasal hakları elde etmenin ve kullanmanın önündeki asıl engel burjuvazi ve onun siyasal sınıf egemenliğidir. Bu, burjuvazinin devrilmesi ve siyasal iktidarın proletarya tarafından ele geçirilmesi mücadelesi içinde ele alınmayan bir "demokrasi mücadelesi"nin, reformcu bir perspektife düşmeye ve dolayısıyla düzen içinde boğulmaya mahkum olduğu anlamına gelir.

Kapitalist bir toplumda, demokrasi mücadelesi ile sosyalist devrim ilişkisi, reform-devrim ilişkisinin/diyalektiğinin kendini gösterdiği temel alandır. Burjuvaziyi devirme stratejisinden koparılmış, kendi başına bağımsız bir strateji, bir sözde devrim aşaması ve programı haline getirilmiş bir demokrasi mücadelesi, gerçekte burjuva toplumun tam demokratikleşmesi amacından öte bir anlam taşımaz. Bu ise proletaryanın dünya görüşü ve sınıf konumundan bakıldığında reformist-liberal bir konumu ifade eder.

* 12 Eylül saldırısıyla işçi sınıfının 20 yılda biriktirdiği hak ve kazanımları bir hamlede tırpanlayan ve onu ağır yaşam koşullarına mahkum eden Türk burjuvazisi, tam da bu yolla, Türkiye işçi sınıfını tarihinin en büyük atılımına hazırlamış oldu. İşçi sınıfının son yıllarda sürekli güçlenerek ve yaygınlaşarak sürmekte olan hareketliliğini toplu olarak değerlendiren Konferansımız, geçmiş onyılların deneyim ve birikimi üzerinde yükselen bugünkü işçi hareketinin, kendi gelişme tarihinin en ileri safhasına ulaştığı görüşündedir. Her yenisi bir öncekini aşan kesikli dalgalar halinde ilerleyen işçi hareketi gelişme çizgisini sürdürecektir. Kendi gücüne güven, birlik ve dayanışma bilinci ve pratiği, eylem potansiyeli, yasal çerçeveyi aşma isteği ve yeteneği, politikleşme eğilimi, sayıları sürekli çoğalan geniş bir öncü işçiler kuşağı, tüm bunlar işçi hareketinin olumlu ya da güçlü yanlarıdır.

Nedir ki, tüm bu üstünlüklerine, geçmişe göre sağlanan tüm bu ilerlemelere rağmen, işçi hareketinin bugünkü düzeyi henüz geri bir gelişme safhasının ifadesidir. İşçi sınıfı hala sendikal mücadele ve örgütlenmenin son derece dar çerçevesi içindedir. Politik bilinci çok zayıf, politik eylemi çok geridir. İktisadi istemler ve büyük ölçüde kendisiyle sınırlı dar demokratik siyasal istemler uğruna mücadeleninin ötesini, henüz yeni yeni ve ancak en gelişmiş kesimlerinde zorlayabiliyor. Kendi dışına bakamıyor, nesnel bakımdan öncü konumuna sahip bir sınıf olarak, toplumun öteki emekçi ve ezilen kesimlerinin çıkarlarına henüz sahip çıkamıyor. Pratikteki nispi ileri konumuna rağmen, burjuva bilincin güçlü etkisi altındadır. Yasaları aşan, belli zamanlarda işlevsiz kılan bir eylem yeteneği kazanmış olmakla birlikte, henüz ihtilalci gelenekler geliştirebilmiş değil, vb. Ve kuşkusuz, işçi sınıfı hareketinin nedenleri kendisini aşan asıl eksikliği ise, öncü işçi kuşağı ile birleşmeyi başarabilmiş bir devrimci sınıf öncüsünden (partisinden) hala yoksunluğudur. Partiden yoksunluk, devrimci sınıf önderliğinden yoksunluk demektir.

Türkiye işçi sınıfının en temel ve acil ihtiyacı, ideolojik ve örgütsel bağımsızlığının bir ifadesi olarak öncü örgütüne, komünist sınıf partisine kavuşmaktır. Komünistler tüm çabalarını işçi hareketinin bu en temel ve en acil ihtiyacına yöneltmelidirler. Teorik boyutu marksist-leninist teori ve ilkelerle aydınlanmış sağlam bir marksist program ve taktikler demetine kavuşmak olan bu görevin, pratik ve örgütsel boyutu ise, işçi sınıfı hareketiyle politik ve örgütsel bağları geliştirmek, sınıfın en ileri, en devrimci öğeleriyle birleşmektir. Bu sonuncusu işçi hareketine pratik müdahale çabası içinde, onu politik ve örgütsel yönden geliştirmek çabası içinde başarılabilir; ve bu başarı, görevin teorik boyutunu sağlıklı bir temelde geliştirmenin de uygun maddi zeminini oluşturur. İşçi sınıfının ileri ve öncü kesimlerini kazanmak ve bir bütün olarak sınıf hareketinin politik-örgütsel gelişmesinde mesafe katetmek, sağlam bir teorik temel ve doğru bir çizgiye sahip olmak kadar, işçi hareketinin kendi dinamik gelişiminin ortaya çıkardığı olanakları en iyi şekilde değerlendirmek ölçüsünde olanaklıdır. Bu, işçi hareketinin gelişme seyrini doğru kavramayı, bu seyre başarılı bir müdahale için gerekli taktiklere ve özgül siyasetlere sahip olmayı gerektirir. Sınıf hareketinin dar sendikal hareket/örgüt zeminini parçalamak, işçilerin dikkatini, bilincini ve eylemini temel toplumsal ve politik sorunlara yöneltmek komünistler için politik-pratik müdahale alanındaki en acil görevdir.

* Ulusal sorun, toplumumuzun kapsamlı ve karmaşık sorunlarından biridir. Temel haklardan yoksun bırakılan ve ulusal baskı altında tutulan çok sayıda azınlık milliyetin varlığı yanında, Türkiye'de ulusal sorunun asıl kapsamını Kürt sorunu oluşturmaktadır. Devrimimizin çözmekle yükümlü bulunduğu temel sorunlarından biri olan Kürt sorunu, Kürt ulusal hareketinin son yıllardaki başarılı gelişimi ve ulusal uyanış ve başkaldırının kazandığı kitlesel boyutlar sayesinde, kendini bugün tüm toplumun, giderek tüm dünyanın gündemine sokmayı başarmıştır. Türkiye'de ve dünyada olayları etkileme gücüne sahip tüm mihraklar, Kürt sorununda yeni politikalar oluşturmak ve Kürt ulusal hareketini kendi konumlarına ve çıkarlarına uygun tarzda etkilemek, yönlendirmek çabası içindedirler. Emperyalist dünya ve onun desteğine sahip Türk burjuvazisi, hareketi dizginleme, kontrol altına alma ve giderek zararsız hale getirme doğrultusunda yeni

planlar ve politikalar geliştirmektedir. Öte yandan, Kürt halk kitlelerinin önlenemeyen devrimci ulusal direnişi ile devrimci ulusal hareketin zorlu mücadelelerle kazandığı mevziler, Kürt burjuvazisini de ulusal sorunu kendi konumundan bir olanak olarak değerlendirmeye, buna ilişkin politikalar geliştirmeye gitgide daha belirgin bir biçimde yöneltmektedir.

Bu koşullarda, Türkiye işçi sınıfının politik temsilcileri olarak komünistlerin, ulusal soruna ilişkin ilkesel ve pratik tutumlarını en net şekilde ortaya koymaları, Kürt sorununa ilişkin politikalarına pratik bir gerçeklik kazandırmaları her zamankinden ayrı bir önem kazanmış bulunuyor.

EKİM 'in ulusal soruna, somutta Kürt ulusal sorununa ilişkin ilkesel ve pratik tutumu başından itibaren açık ve nettir. Marksist-leninist dünya görüşüne, uluslararası devrimci proletaryanın tarihsel deneyimlerine dayanan ve proletaryanın sınıf konumunun ifadesi bu tutum, iki yönlü bir görevde ifadesini bulmaktadır. Komünistler her türlü ulusal eşitsizliğe ve baskıya karşıdırlar; Kürt ulusunun kendi kaderini tayin hakkının, ayrılma ve ayrı devlet kurma hakkının kesin ve kararlı savunucularıdırlar. Bu çerçevede, Türk şovenizmine, sömürgeci egemenliğe ve ulusal baskıya karşı kararlı bir mücadele içindedirler. Türk burjuvazinin sömürgeci egemenliğine karşı Kürt ulusunun en temel ve meşru hakları uğruna savaşım yürüten devrimci Kürt ulusal hareketini içtenlikle desteklemektedirler. Komünistlerin ulusal soruna ilişkin ikili görevinin bir yönü budur. Öteki yön, proletaryanın iktidar savaşımında belli bir devletin sınırlarını kendine esas almak ilkesinden hareketle, bu belirli devletin sınırları içinde yeralan tüm ulus ve milliyetlerden işçilerin çıkar ve amaç birliğini, bu temel üzerinde ortak sınıf örgütlenmesini ve mücadele birliğini savunmak ve gerçekleştirmekte ifadesini bulur. Bu, en meşru ulusal haklar adına yürütülüyor olsa bile, işçi sınıfının mücadele ve örgüt birliğini bozmaya, sınıfın bilincini dar ulusal istemlerle sınırlamaya yönelik her türlü ulusal dargörüşlülüğe ve milliyetçi çabaya karşı tavizsiz bir mücadele anlamına gelir. Bu, proletaryanın temel devrimci sınıf çıkarlarının bir gereğidir. Ulusal ilke ve amaçlardan değil, sınıfsal ilke ve amaçlardan hareket eden, haklı ve meşru da olsa ulusal istemleri kendi başına bir amaç olarak değil, proletaryanın temel sınıf çıkarlarına ve amaçlarına bağlı olarak ele alan, her türlü ulusal dargörüşlülüğe, ulusal sınırlılığa karşı olan marksist-leninist konumun bir ifadesidir.

Ezilen ulusun meşru hakları, ulusal baskıya ve eşitsizliğe karşı haklı mücadelesi ile, proletaryanın temel devrimci çıkarları ve hedefleri arasındaki ilişkiyi doğru kurmak, ulusal soruna ilişkin marksist tutumun ve görevin bu ikili yönünü birlikte ele almak ve belli somut koşullarda doğru bir biçimde bağdaştırmakla olanaklıdır.

Konferansımız, ulusal soruna ilişkin marksist-leninist tutum ve politikaya gerçeklik kazandırmak yolunun, işçi hareketini bu sorunda tutarlı bir politik tutuma yöneltmekten geçtiğinin bilincindedir. İşçi hareketinin bugünkü politik geriliği ve burjuva bilincin genel etkisi, onu Kürt sorunu ve Kürt halkının haklı mücadelesi karşısında kayıtsız ya da edilgen kalmaya ittiği ölçüde, Kürdistan'da alt sınıflara dayalı olarak gelişen devrimci ulusal hareket yalnız kalmakta, bu onu Kürt üst sınıflarıyla birleşmeye ve dahası, örneğin din gibi geri ve gerici ideolojilerden yarar ummaya itmektedir. Gelişen işçi hareketi, Kürt sorunu karşısında, Kürt ulusunun meşru hakları ve haklı mücadelesi alanında tutarlı bir politik tutum almayı başardığı ölçüde, ulusal sorunun yarattığı devrimci birikimi yedeğine almayı, onu burjuvaziyi devirme mücadelesinin bir dayanağına dönüştürmeyi de başarmış olacaktır. Farklı milliyetlerden proletaryanının sınıf birliğinin gerekliliği üzerine, ya da örneğin ulusal dargörüşlülüğün ve ezilen ulus milliyetçiliğinin sakıncaları hakkında soyut sözlerle yetinmek ve oyalanmak yerine, bugün için komünistlere düşen asıl görev, proleter kitleler içinde, her konuda olduğu gibi ulusal sorun konusunda da devrimci bir bilinç ve daha da önemlisi devrimci bir pratik tutum geliştirmektir. Kürt ulusal hareketinin kaderini proleter devrimin kaderine bağlayabilmenin de, Kürt sorununda köklü ve kalıcı bir çözüme ulaşabilmenin de en kritik halkası, bu canalıcı ve ertelenemez görevde somutlaşmaktadır.

* Türkiye tarihinde modern sınıflaşmanın ileri boyutlar kazandığı ve toplumu sarsan büyük hareketliliklerin yaşandığı son 30 yıl, bu nesnel-toplumsal zeminle de bağlantılı olarak, Türkiye sol hareketi için yeni bir dönem olmuştur.

'60'lı yıllarda sol adeta yeniden doğdu, tarihinde ilk kez olarak kitleselleşti ve toplumun gündemine girdi. Ne var ki, orta sınıf aydınlarından sola kitlesel akışın ideolojik baskısı, Kemalizmin yedeğinde kalan eski TKP'nin reformist mirası ve dünya ölçüsünde revizyonizmin etkisi, birarada, '60'lı yılların Türkiye solu için, düzen çerçevesini ve kurumlarını aşamayan bir burjuva sosyalizmi dönemi olarak yaşanmasına yolaçtı. Burjuva sosyalizminin yeniden doğuş dönemine bu egemenliği, Türkiye solunun sonraki yıllarına, şimdilerde artık açıkça ve tümüyle bir düzen öğesi haline gelmiş güçlü bir reformist kanat miras bıraktı.

'60'lı yılların sonuna doğru gitgide radikalleşen kitle hareketlerinin uygun zemini, bu hareketlerin içinden yetişen ve alt sınıflardan gelen genç devrimcilerde (uluslararası devrimci akımın da etkisiyle) radikal bir politik şekillenişle birleşince, reformist gelenekten devrimci bir kopmanın olanakları oluştu. Bu devrimci kopma, tüm 70'li yıllara ve solun büyük bir kesimine damgasını vurdu. Öte yandan, devrimci akımın bu etkili varlığının yanısıra, esas olarak da devrimci yükselişin baskısı ve bu baskı altında reformist politikaların iflası, bu aynı yıllarda solun reformist kanadından bazı kopmalara ve solun devrimci kanadının bu kopmalarla güçlenmesine yolaçtı. Bununla birlikte, çok sayıda örgütün toplamından oluşan solun bu devrimci kanadı gerek toplumsal ortamı ve dayanakları, gerek burjuva sosyalizminin değişik biçimlerde süregelen ideolojik etkisi, gerekse de evrensel ideolojik kaynakları dolayısıyla, kendi öznel iddiaları ne olursa olsun gerçekte küçük burjuva sosyalizmini aşamaması sonucunu yarattı.

Türkiye solu 12 Eylül dönemine, '60'lı ve '70'li yıllarda şekillenen ve '70'li yıllar boyunca solun reformist ve devrimci kanatlarını oluşturan bu iki ana akımla girdi. Kendi özsel zayıflıkları ve karşı-devrimin baskısı bu iki akımı bir çözülme ve tasfiye sürecine soktu. Küçük çaplı bazı karşıkoyuşlar ve kopmalar dışında tutulursa, solun geleneksel reformist kanadı ruhunu düzene teslim etti ve sol içindeki tarihine böylece bir son verdi. Onlardan boşalan yeri bu kez devrimci kanadın bünyesinde yaşanan çözülme ve tasfiye süreçlerinin ortaya çıkardığı yeni reformist akım ve çevreler doldurdular. Öte yandan, demokrasi ve sosyalizmi bulanık bir biçimde içiçe taşıyan çelişkili yapısıyla devrimci hareket, '80'li yıllar boyunca yaşadığı çözülme ve iç ayrışmayla, yalnızca geriye dönük olarak reformizmi değil, ileriye yönelik olarak proleter sosyalizmini de besleyecek olanaklara sahipti. EKİM, bu tür bir dinamiğin ürünü olarak, devrimci hareketin bir dizi alanda kendine özgü üstünlükleri olan belli bir kesiminden kopmayla oluştu. Fakat dört yıla yaklaşan gelişme süreci içinde devrimci hareketin çok değişik gruplarından kopan yeni unsurlarla birleşmeyi de başardı bu arada. (Konferansımızın kendisi aynı zamanda bu çeşitliliğin de yansıdığı bir platform oldu.)

Bugün devrimci harekete bir bütün olarak bakıldığında, Türkiye'nin son derece uygun nesnel ortamına rağmen, devrimci grupların politik ve örgütsel planda bir kısırlık, ideolojik planda ise bir belirsizlik ve bunalım içinde oldukları görülmektedir. Ana sorun geçmişin yüklerini atamamak, marksist temellere dayalı devrimci bir ideolojik yenilenmeyi başaramamaktır. Eski teorik-politik görüşlere olan güven yitirilmiş, ama bunlar aşılamamıştır. Bu zaaf örgütsel kargaşayı beslediği gibi, olayların kendiliğinden itmesiyle girilen "sınıf yönelimi"nin sağlıklı bir zemine oturmasını da olanaksız kılmaktadır. Böylece '80'lerin son bir kaç yılında girilen "toparlanma" heyecanıyla bir ölçüde yatıştırılan ya da öyle görünen iç tartışma ve arayışlar, şimdilerde yeniden yoğunlaşmaktadır. Bu sağlıklı bir gelişmedir. Zira '80'lerin ortasından farklı olarak, Türkiye'nin bugünkü nesnelliği, iç arayışları büyük ölçüde ileriye yöneltecek özelliklere sahiptir. Bu bağlamda EKİM'e düşen sorumluluklar da büyüktür. Zira EKİM, bu arayışları etkileme, ileriye yönelişleri hızlandırma ve ileriye çıkmayı başaracak öğelerle birleşme yeteneğine ve olanaklarına sahip tek örgüttür bugün için.

* Komünistler ve sınıf bilincine erişmiş işçiler için bugün en acil sorun partileşmektir. İşçi sınıfının marksist-leninist temellere dayalı partisini gecikmeksizin yaratmak, Türkiye'de olayların bugün ulaştığı düzey ve izlediği seyrin de dayattığı bir görevdir. Gelişme dinamizmini sürdüren işçi hareketi, bugün müdahale ve önderlik yeteneğine sahip bir devrimci öncüden yoksunluğun zayıflıklarını yaşıyor.

Konferansımız partileşme sürecini, birbirine kopmaz şekilde bağlı, organik olarak içiçe geçmiş bir teorik, politik ve örgütsel gelişme süreci olarak kavramaktadır. Kendi geçmişimizden olduğu kadar, uluslararası komünist hareketin tarihsel geçmişinden birikip bugünün komünistlerine miras kalan sorunların yanısıra, günümüz dünyasının ve Türkiye'sinin yaşadığı karmaşık sorunların bir ihtiyaç haline getirdiği teorik atılım, partileşme sürecinin esas halkasıdır. Başarılı ve sağlıklı bir politik ve örgütsel gelişim ancak bu tür bir atılımla güvence altına alınabilir. Partileşmeye varacak bir politik ve örgütsel gelişimin ise temel alanını işçi sınıfı, esas içeriğini sınıfın öncü kesimiyle birleşmek ve sınıfın kitlesiyle bağları geliştirmek oluşturmaktadır.

Bugüne dek esas olarak birbirlerinden kopuk olarak gelişen Türkiye devrimci hareketi ile işçi sınıfı hareketi, parti güçlerinin biriktiği iki farklı alandır. İşçi sınıfının önemli bir kesimi sosyalizm fikriyle yüzyüze gelmiş öncü kuşağı ile, devrimci hareketin bünyesinde saklı duran ve ileriye çıkma eğilimi taşıyan marksist potansiyel, birarada partinin temel potansiyel güçlerini ifade etmektedirler. Bu potansiyel güçleri harekete geçirmede ve partileşme süreci içinde birleştirmede, ideolojik ve örgütsel bir konum kazanmış komünistlerin çabası özel, hatta belirleyici bir önem taşımaktadır. Komünistler için esas olan sınıfın ileri öncü kesimlerini kazanmaktır. Deneyimler gösteriyor ki teorik gelişme gücüyle de birleştirilmiş bu tür bir çaba ve başarı, devrimci hareketin bünyesinde proletarya sosyalizmine yönelme eğilimindeki öğeleri ileriye çekmeyi, kazanıp birleştirmeyi kolaylaştırmaktadır.

Bütün bunlar birarada, partileşme sürecinin, komünistler için aynı zamanda bir birleşme süreci olduğu anlamına gelir. Konferansımız, Türkiye'nin bugünkü özgün koşullarında birlik sorununu parti sorununun ayrılmaz bir parçası olarak ele almaktadır. Bu konuda buraya kadar söylenelere ek olarak, daha önce EKİM tarafından değişik vesilelerle dile getirilen, ne var ki somut birlik girişimlerimiz sırasında anlamı ve önemi zaman zaman yeterince gözetilmeyen, üç temel noktayı yeniden vurgulamayı gerekli görmektedir.

1) Devrimci hareketin değişik kesimleri kök aldıkları geleneğe bağlı olarak, ilk ideolojik şekillenişlerini, ya modern revizyonizmin, ya çağdaş popülizmin, ya da ikisinin birarada etkisi altında yaşamışlar, sonraki evrimlerine rağmen bu etkiyi değişik düzeylerde bugüne dek taşımışlardır. Bu nedenle, ancak bu ideolojik geçmişle marksist-leninist temellere dayalı bir hesaplaşma eğilimi ve çabası içinde bulunan kişi, çevre ve örgütler, bizim için, *"grup kaynaklarından bağımsız olarak, proleter sosyalizminin güçlerini oluştururlar ve birlik perspektifimiz içinde yer alırlar."*

2) *"Birlik sorunu sözkonusu olduğunda, ... net ve karalı bir sınıf yönelimi, ayrı ve özel bir önem taşır. Zira gerçek komünistlerin birliği kadar, hatta bundan da önemli ve acil olan komünistlerin sınıfla birliğidir. Komünistlerin birliği, komünistlerin sınıfla birliği sorununa ve sürecine bağlı ele alınmalıdır. Bu hem birliği kolaylaştıracak, hem de kalıcı ve sağlıklı kılacaktır. Sınıf hareketiyle kararlı ve militan bir birlik kurma çabası içinde değil de, aydın ya da sınıf dışı çevre ve örgütlerin görüşme diplomasisine, bu nedenle de kaçınılmaz olarak ideolojik uzlaşma ve tavize dayalı olacak bir birlik istemi, kolay gerçekleşemeyecek, gerçekleşse bile ne sağlıklı ne de uzun ömürlü olabilecektir."*

3) *" Şüphe yok ki parti birliği, temeli bu olmakla birlikte asla ideolojik-politik bir ortak kimlikte birleşmekten ibaret değildir. Parti yanısıra mücadele ve örgüt birliği demektir. Mücadelenin ve örgütlenmenin ilkelerinde ve pratiğinde anlaşmak, birleşmek ve kaynaşabilmek demektir."*

* Düzenin karşı karşıya bulunduğu çözümsüz sorunları netleştiren iktisadi ve politik olayların genel seyri, işçi sınıfı, Kürt halk kitleleri ve toplumun öteki bazı yoksul katmanlarındaki hareketlenmeler, bu olayların ve bu hareketlenmelerin gözle görülür hale getirdiği Türkiye'nin devrimci olanakları, Türk burjuvazisini işi sıkı tutmaya, baskı ve teröre dayalı temel politikalar yedeğinde, onları tamamlayacak bir biçimde bazı yeni taktikler ve yöntemler izlemeye yöneltmiş bulunuyor. Aslında yeni olmayan fakat gitgide inceltilen bu taktiklerle güdülen hesap, kitle hareketlerinin önünü almak, kitlelerdeki mücadele potansiyelini bu taktikler çerçevesinde açılan düzen içi kanallarda boğmak, ve son olarak, kitle mücadelelerini devrimcileştirmenin ve iktidar hedefine yöneltmenin güvencesi olan komünist ve devrimci hareketi tecrit edip ezmektir. Konferansımızın çalışmalarını sürdürdüğü günlerde ilk öğeleri açıklanan "Kürt reformu" ve 141-142. maddelere ilişkin değişiklik planı, bu çerçevede bir anlam taşımaktadır. Bu yeni girişimin en belirgin hedefi, gerek Türkiye genelinde gerekse Kürdistan'da solun reformist ya da reformizme eğilimli kesimleri düzen legalitesi içine alınıp ehlileştirilirken, devrimci çözümlerde ve iktidar perspektifinde, bunun bir gereği olarak da ihtilalci örgütlenme ve yöntemlerde ısrar eden kesimleri tecrit edip ezmeyi kolaylaştırmaktır.

Ehlileştirme planlarının içyüzünü yığınlar önünde açığa çıkarmak, gerçekte baskı ve terör politikalarının tamamlayıcı öğeleri olan bu "reformlar"ı sözde düzenin bir yumuşaması olarak sunma eğilimi ya da çabası içinde olan reformist-legalist odakları teşhir etmek, kendilerini tecrit edip ezmek gerici politika ve çabalarını boşa çıkarmak, komünistlerin ve devrimcilerin bugünkü en önemli taktik görevleri arasındadır.

Bu politikaları boşa çıkarmanın bir boyutu da, ihtilalci örgütlenme ve mücadele, biçim, araç ve yöntemlerinde yetkinleşmektir. Devrimin örgütlü militan güçleri, kendilerini acımasız teröre karşı her yönüyle hazırlayabilmelidirler. Bunun için geniş olanaklar sunan kitle hareketliliklerinden en iyi şekilde yararlanmasını bilmeli, tecrite ve ezilmeye karşı militan kitle mücadelelerinin en iyi güvence olduğunu her zamankinden daha çok hatırlamalıdırlar.

Öte yandan, burjuva legalitesinin tuzaklarını bütün açıklığı ile teşhir etmek çabasını, mücadelenin zoruyla yaratılmış legal olanaklardan, dahası burjuvazinin solun reformist kesimini ehlileştirmek hesabıyla yarattığı ek olanaklardan, devrimci amaçlarla, devrimci mücadele ve örgütlenmenin hizmetinde, en iyi şekilde ve sonuna kadar yararlanmasını bilebilmelidirler. Gerici "reform" planlarının bazı öğelerini, gerisin geri burjuvaziye karşı kullanmak, yalnızca bir devrimci ustalık sorunudur. İhtilalci bir örgütsel temele sahip her örgüt bunda az çok başaralı olabilir. Yalnızca basın alanında değil, olanaklı tüm alanlarda, legal biçim, yöntem ve araçlardan sonuna kadar yararlanabilir. Burjuvazinin yeni girişimlerinin bir amacının da, legal alanı icazetçi konumu benimseyenlerle sınırlamak, komünist ve devrimci örgütlerin bu alanı kullanmasını engellemek olduğu gözönüne alınırsa, legal olanakları ısrarla ve ustalıkla kullanma devrimci taktiğinin önemi daha iyi anlaşılır. Kitle hareketinin baskısı ve yarattığı olanaklar bu açıdan da değerlendirilebilmelidir.

* Kitle hareketlerini devrimcileştirmek, barışçıl mücadelelerden militan eylemlere, sokak gösterilerine geçmesini kolaylaştırmak, devletin militarist güçlerine meydan okuyacak, gerektiğinde onlarla yüzyüze gelmekten, çatışmaktan, bu yolla eylem olanaklarını genişletmekten geri durmayacak bir çizgide ilerletmek, güncel görevlerin önemli bir boyutudur. Kürdistan'da kitle mücadeleleri, devrimci önderliğin de varlığı ve katkısı sayesinde, çoktan bu niteliğe ve düzeye ulaşmış bulunmaktadır. İşçi hareketi tüm eylemliliğine rağmen bu düzeyin henüz çok gerisindedir. Fakat burjuva legalitesinin sınırlarını parçalayan Zonguldak eylemi, işçi sınıfının militan patlamalara yatkınlığının bir göstergesi olmuştur.

Komünistler işçi hareketinin politik bilincini ve militan eylem yeteneğini ilerletmek için azami bir çaba sarfetmelidirler. Bunu, proleter yığınları, yalnızca onları da değil, genel olarak

emekçi yığınları, militan siyasal mücadelelerden geçerek silahlı bir genel ayaklanmada tepe noktasını bulacak bir devrimci sürece hazırlamanın bir gereği olarak kavramalıdırlar. Böyle bir süreci yalnızca iradi çabalarla yaratmak kuşkusuz olanaksızdır, fakat eğer toplumun potansiyel devrimci olanakları kadar olayların bugünkü genel seyri de böyle bir süreci şimdiden kuvvetli bir ihtimal olarak hissettiriyorsa, buna bugünden ve en iyi şekilde hazırlanmak ve yığınları kendi yönümüzden hazırlamak, gelecekte doğacak nesnel olanakları heba etmemenin de güvencesidir. Yığınlara militan mücadele yöntemlerinin ve sermaye iktidarını devirmenin biricik yolu olarak silahlı ayaklanmanın propagandasını yapmak ise, komünistlerin her zamanki görevlerinin ayrılmaz bir parçasıdır.

* * *

Konferansımız, yalnızca bir kısımını ve özetle sunduğumuz genel perspektiflere ve görevlere ilişkin değerlendirmelerini, EKİM'in bir örgüt olarak somut durumu, konumu ve görevlerine ilişkin değerlendirmelerle birleştirmeye çalıştı.

EKİM, dört yıla yaklaşan gelişme çabası içinde ve bugün gelinen yerde ideolojik gelişmesinin köşe taşlarını döşemiş, belli bir kadro birikimine ulaşmış ve bu birikim bir ilk örgütsel çekirdeği şekillendirmede belli bir başarıyla değerlendirmiştir. Türkiye'de komünist hareketin güç ve potansiyeli EKİM'den ibaret olmamakla birlikte, EKİM'in attığı adımların, katettiği mesafenin Türkiyeli komünistler için en önemli kazanım olduğu tartışmasızdır. Bu özgün konumunu en iyi şekilde ve Türkiye komünistlerinin partileşme amacı doğrultusunda kullanabilmek, EKİM için canalıcı bir sorumluluktur.

Katettiği mesafenin taşıdığı öneme rağmen, EKİM, henüz işin başındadır. Ciddi görevler, sorunlar ve zaaflarla yüzyüzedir. Kendini yenilemeyi ve geliştirmeyi sürekli güçlendirilen bir çaba olarak ele almak zorundadır. Teorik alandaki sorumluluklarına az sonra değineceğiz. Politik alanda proleter kitleler üzerinde politik etkinlik kurmak ve bunu sürekli geliştirmek yakıcı bir görevdir. Yeni bir örgüt olmak, ilk oluşum döneminin zorunlu ve isabetli bir tercihi olarak illegal alanla sınırlanmak ve legaliteyi gereğince kullanamamak, etkili ve sistemli bir politik faaliyet için bir ilk kadro birikimi yaratma zorlu çabasının üstesinden ancak gelebilmek, vb. nedenler, onun henüz çok dar ve politik etkisi sınırlı bir hareket olmasına yolaçmıştır. Ama artık bu ilk oluşum safhası geride kalmıştır. Artık genişlemek, politik etkisini yaymak potansiyel koşullarına sahiptir, bunun olanaklarını biriktirmiştir. Bunu kullanmak sorunu ve göreviyle karşı karşıyadır. Toplum içinde ve proleter yığınlar üzerinde etkinlik geliştirebilmek, politik faaliyetin açık-gizli, legal-illegal, barışçıl-militan tüm araç, biçim ve yöntemlerini kullanmayı gerektirdiği gibi, olaylara, özellikle işçi hareketliliğine etkili ve sistemli bir pratik müdahale çabasını da gerektirir. Bu ise, militan, kararlı ve ısrarlı bir çabanın yanısıra, herşeyden önce bu müdahalenin sorunları konusunda politik bir açıklık ve netlik gerektirir.

EKİM bir ilk örgütsel omurga yaratmıştır. Fakat bu omurgayı fabrika tabanına dayalı hücre örgütlenmesi ile gerçek bir temele kavuşturmak gibi asli bir sorunla ve görevle yüzyüzedir. Bugünün bu acil görevi, aynı zamanda stratejik bir politik-örgütsel görevdir. Fabrikaları iktidar mücadelesinin ve devrimin kaleleri haline getirmek buradan geçer. Bugün için temel örgütlenme alanlarımız olan büyük sanayi kentlerinin proleter kitlelerinde yaşanan hareketlilik ve bu hareketliliğin sayılarını sürekli çoğalttığı öncü kuşak işçiler, bu örgütlenme hedefi için geniş potansiyel olanakları ifade etmektedir. Bir dizi fabrikadaki ilk ilişkilerimiz ise bunun mevcut somut olanaklarını... Bu ilişkileri genişletmek ve çoğaltmak çabası, fabrikalar temeline dayalı hücrelerle örgütsel temelimizi örmek çabasıdır da.

Örgütsel alandaki bir diğer temel görevimiz, mahalli örgütlenmelerimizi geliştirmek, olaylara ve kitlelerdeki hareketliliğe kendini uydurabilecek, bunların ortaya çıkardığı ve çıkaracağı müdahale ihtiyaçlarına zamanında ve az çok yeterli bir biçimde cevap verebilecek düzeyde

teçhizatlandırmaktır. Bu aynı zamanda iyi kurulmuş bir örgütsel-teknik altyapı demektir.

EKİM, yeni bir çizgi, yeni bir gelenek, yeni bir kültür demektir. Ama bu, yeni dönem kadroların, belli bir oranına rağmen, tüm bu yeniliklerin aslında geçmişten devralınan kadrolarla başarılmaya çalışıldığı gerçeğini değiştirmez. İşçi kökenli kadrolarımızın bir kesimi için de aynı şey geçerlidir. Bu, ideolojik, politik ve örgütsel her düzeyde, değişik kadrolarda değişik ölçülerde olmak üzere geçmişin izlerinin, önyargılarının, alışkanlıklarının yeni örgüt yaşamına taşınabilmesi demektir. Geçmişin bu etkilerini kazımak, örgüt yaşamımızın önemli bir sorunu ve kadro politikamızın önemli bir unsurudur. Sorun yalnızca geçmişin kalıntılarından da gelmiyor. EKİM, gelişme sağladığı ölçüde, bu, bugünün çok değişik örgüt ve çevrelerinden ona en ileri öğelerin akmasını da sağlıyor. Bu yoldaşlar, hareketimizin temel teorik görüşleri ve politikalarıyla birleştikleri için saflarımıza geliyor olsalar bile, iradeleri dışında geldikleri örgütlerin bir kısım ideolojik önyargılarını ve örgütsel alışkanlıklarını da birlikte getiriyorlar. Gerek mücadelenin yeni kazanımları olsun, gerekse başka saflardan gelsin, tüm yeni yoldaşlarını kendi ideolojik ve örgütsel potasında yeniden biçimlendirmek, örgüt yaşamımızın bugünkü temel sorunlarından biridir.

Öte yandan, gerek devrimci gelişmenin ortaya çıkardığı ihtiyaçlara cevap verebilen, gerekse sertleşen mücadelenin acımasız koşullarına ve gereklerine dayanabilecek bir kafa ve yürekle donatılmış hem bilinçli hem ihtilalci komünist kadro tipini yaratmak ve geliştirmek EKİM'in temel örgütsel görevleri arasındadır. EKİM üyeleri, bilen, düşünen, kavrayan, uygulayan, yargılayan, eleştiren, haklarını sonuna kadar kullanan, görev ve sorumluluklarına ise sadakatle sarılan, bilinçli, inisiyatifli, kişilikli, militan komünistler olabilmelidirler. Hareketimizin ideolojik konumu ve kendine esas aldığı proleter sınıf zemini kadar, sosyalizmin ve dünya komünist hareketinin tarihsel deneyiminden çıkardığı ve kendi örgüt yaşamına maletmeye çalıştığı eleştirici sonuçlar da bu nitelikte bir kadrolaşmanın olanaklarını oluşturmaktadır. Aynı zamanda bir "örgüt kürsüsü" olan Merkez Yayın Organımız, tüm yetersizliğine rağmen, katedilen mesafenin bir göstergesi sayılmalıdır.

Türkiye'deki devrimci gelişmeler ve evrensel düzeyde sonuçlar yaratacak bir devrimi vaadeden olanaklar, Türkiyeli komünistlerin dış dünya ile ilişkilerinin önemini olağanüstü artırmaktadır. Türkiye devrimini dünyaya tanıtmak, dünyada Türkiye devrimi ile dayanışma olanaklarını geliştirmek, olayların bugünkü düzeyinde olduğu gibi gelecekte de büyük önem taşıyacaktır. Avrupa'nın çeşitli ülkelerine dağılmış ve sayıları bir kaç milyonu bulan Türk ve Kürt işçi kitlesi bugüne kadarki deneyimin de gösterdiği gibi, bu tür bir çaba için son derece elverişli bir ortam ve dayanağı ifade etmektedir. Bu kitle aynı zamanda Türkiye ve Kürdistan'daki devrimci gelişmelere dıştan bir devrimci siyasal destek olanağı olabildiği gibi, Türkiye'deki devrimci politik faaliyete önemli maddi-teknik olanaklar da sunabilmektedir. Sorunun tüm bu yönlerini birarada değerlendiren Konferansımız, yurtdışı faaliyetimizin güçlendirilmesini ve geliştirilmesini bir başka önemli görev saymaktadır.

* * *

EKİM'i I. Genel Konferans safhasına getiren Merkez Komitemiz, Konferansımızın toplanmasına ilişkin karar metninde, Türkiyeli komünistlerin içinde bulunduğumuz dönemdeki sorunlarını şöyle özetlemekteydi: *"Türkiyeli komünistler bugün ciddi teorik, politik ve örgütsel sorunlarla yüzyüzeler. Evrenseli kucaklayan bir teorik gelişme ve yetkinleşme; politik sorunlarda ve görevlerde netlik; işçi sınıfını temel alan ve tüm topluma hitapeden etkin bir siyasal faaliyet; böyle bir faaliyetin güvencesi ve yürütücüsü olarak ihtilalci bir sınıf örgütlenmesi; ve tüm bunların cisimleşmiş bir birliği ve ifadesi olarak, leninist bir sınıf partisi."*

"Tüm bunlar aynı görevler ve sorunlar zincirinin kopmaz halkalarıdır; bir bütün oluşturmaktadırlar", diyerek devam eden değerlendirme, bu *"sorunların asıl önemli boyutu*

doğal olarak teorik alandır", sonucuna varıyordu.

Konferansımız teorik faaliyeti, teorik sorunlarda gelişme ve yetkinleşmeyi Hareketimizin tüm faaliyetinin en canalıcı halkası olarak değerlendirmektedir. Politik ve örgütsel faaliyetin doğru bir çizgide, sağlıklı ve başarıyla geliştirilebilmesinin güvencesi buradan geçer. Nedir ki teorik çalışmaya atfettiğimiz bu önem, devrimci siyasal mücadelinin her zaman için teorik açıklığa duyduğu olağan ihtiyacın ötesindedir. Sorun Türkiye devriminin kendine özgü sorunlarında açıklığa kavuşmanın da ötesindedir. Yalnızca Türkiye'de değil bir bütün olarak dünyada, devrimci komünistlerin, belki de uluslararası komünist hareketin tarihinin hiç bir döneminde karşılaşılmamış ciddi teorik sorunlarla yüzyüze oldukları bir gerçektir. Karşı karşıya bulunulan sorunların manzarası baş döndürücüdür.

Bu sorunlar yığını dünya komünist hareketinin yüzyılımızdaki gelişme çizgisiyle doğrudan bağlantılıdır. Dünya komünist hareketinin ezici bir bölümüyle yüzyılımızın ikinci yarısında içine girdiği ve bugün açık bir sosyal-demokratlaşma ile sonuçlanan yozlaşma süreci, tarihsel gelişmenin ortaya çıkardığı yeni sorunlara ilişkin olarak marksist-leninist teorik gelişmenin zaafa uğramasına yolaçmıştır. Bu devrimci işçi hareketinin yeni sorunlar karşısında donanımsızlığı anlamına geliyor. Bu sorunların yalnızca dünya planındaki genel gelişmelerden ibaret olmaması, çok daha önemli olarak, sosyalist inşa deneyimlerinin sonuçta başarısızlığa uğramasının ve dünya komünist hareketinin bir çöküntü yaşamasının yarattığı sorunlarla birleşmesi, kargaşayı artırmakta ve boyutlandırmaktadır.

Tüm bunlar birarada teorik alanda güçlenmeyi, bir teorik atılımı, Türkiye'de ve dünyada yakıcı hale getirmektedir. Devrim toprağının devrimci teoride büyük atılımların da zemini olduğu gerçeğinden hareketle, Konferansımız, bu alanda Türkiyeli komünistlere büyük sorumluluklar düştüğü inancındadır.

Konferansımız, solun hemen tüm kesimlerinde, aslında tüm dünya solunda, özel bir ilgiye ve yoğun tartışmalara konu olan sosyalist inşa deneyimlerine ve bir bütün olarak dünya komünist hareketinin tarihsel deneyimlerine de bir teorik atılım ihtiyacı çerçevesinden bakmaktadır.

Tarihsel haklılığına, insanlık tarihi içinde yarattığı silinemez izlere ve taşıdığı derin anlama rağmen, sosyalist inşa deneyimi, son tahlilde tarihsel güçlüklere yenilerek, sonuçta başarısızlığa uğradı. Sosyalist inşa süreciyle kopmaz ilişki içinde bulunan, bu süreci etkileyen ve ondan etkilenen ve bir zamanlar dünya burjuvazisiyle boy ölçüşebilecek ölçüde güç kazanan dünya komünist hareketi ise bugün bir tarihsel enkaz durumundadır.

Bu tarihsel deneyimi değerlendirmek, ondan olanaklı tüm dersleri çıkarmak, bu çaba içinde marksist-leninist teoriyi geliştirip zenginleştirmek, geri durulamaz bir görevdir. Bugünün komünistleri, mirasçıları ve izleyicileri oldukları geçmiş hareketin tarihsel deneyiminden gerekli sonuçları çıkarmayı başaramazlarsa, bu sonuçlar temeli üzerinde kendilerini köklü bir biçimde yenileyemezlerse, bugünün ve geleceğin mücadelelerinde bunları hesaba katamazlarsa, tarihsel amaçlarına ulaşmakta başarılı olmak bir yana, bugünkü hareketin sağlıklı gelişiminde bile mesafe alamazlar. Öte yandan, bu tarihsel deneyime sağlıklı bir biçimde, demek oluyor ki doğru bir yöntemle yaklaşabilmek, amaca ulaşabilmenin zorunlu koşuludur. Hatta denebilir ki, yöntem sorunu, tarihsel sorunlara ilişkin inceleme ve tartışmaların en canalıcı öğesidir, Tarihsel sorunlara ilişkin tartışmaların, bir çok kişi, grup ya da partiyi bir çıkmazın içine ittiği, giderek, bu çabanın ilerletici bir sonuç yaratmak bir yana, çoğu kere bu kişi, grup ya da partilerin kendilerini tüketmeleriyle sonuçlandığı az rastlanır olaylardan değildir. Bu yalnızca tartışmacıların ideolojik konumlarından değil, kuşkusuz ki bir ölçüde ondan ayrı düşünülemez olan, yöntemlerinden de dolayıdır.

Herşeyden önce amaç doğru saptanabilmelidir. Amaç tarihsel geçmişi kendi içinde ele alıp yargılamak ve bir hükme varmak değil, bu geçmişten bugün ve gelecek için sonuçlar çıkarmak, ya da daha doğru bir deyişle, bugünün ve geleceğin sorunlarını çözümlerken geçmişin deneyimlerini hesaba katmak, onlardan en iyi şekilde yararlanmaktır. Komünistler iki şeyi yapmaktan

özenle kaçınmalıdırlar. Kendi misyonlarını tarihçilerinkiyle karıştırmamak ve tarihsel geçmişe karşı bilgiçce yargıçlıktan kaçınmak. Gerçek komünistler toplumsal devrim mücadelesinin öncüleridirler ve yüzleri hep ileriye, geleceğe dönüktür. Geçmiş onları, yalnızca gelecek mücadelesi için paha biçilmez değerde olan deneyimleriyle ilgilendirir. Komünist devrimciler olmanın bu basit kuralına yeterli özeni gösteremeyenler, yüzlerini geçmişe dönerek önce onu bir ağlama duvarına, sonra da bir küfür ve inkar nişangahına çeviriyorlar. Bu tür bir çaba hep bir ideolojik yozlaşma ve politik tükenişle son bulmuştur, bulmaktadır.

Öte yandan, sözkonusu olan bir tarihsel deneyimi değerlendirmek olduğuna göre, nesnel, dolayısıyla isabetli sonuçlara varabilmek için, bu deneyimi kendi nesnel tarihsel ortamı ve süreçleri, olanakları ve olanaksızlıkları içinde ele almak gerekir. Çözümlenmesi gereken kişiler ve onların fikirleri değil, nesnel süreçler ve onların unsurlarıdır. Tarihsel kişiler ve onların taşıyıcısı oldukları görüş ve politikalar, ancak bu temel üzerinde ve bu temelle karşılıklı ilişkiler içinde anlamlandırılabilinir. Daha genel bir ifadeyle, öznel etkenler, ancak nesnel etkenler temelinde, onlarla diyalektik bağıntısı içinde doğru değerlendirilebilinir, yerli yerine oturtulabilinir. Burjuva tarih anlayışı ve yönteminin bir yansıması olarak, Sovyet tarihini ve bir bütün olarak bir kaç onyılın dünya komünist ve devrimci hareketini Stalin'in tarihsel kişiliği ile açıklama çabası marksist yönteme yabancıdır. Bu tür bir çabada herşey başaşağı konur. Sonuç bir kez daha inkarcılık içinde tükeniştir.

Bir başka yöntemsel yanlışlık, tarihsel deneyimi değerlendirmeyi Sovyet tarihini değerlendirmek çabasına indirgemek, bununla bağlantılı olarak da, dünya komünist ve işçi hareketinin tarihsel sorunlarını ve evrimini yalnızca Sovyet tarihi ile açıklamaktır. Oysa geçmiş dünya komünist hareketi bir bütündür. Ekim Devrimi ve Sovyetler Birliği'ndeki inşa sürecinin taşıdığı özel ağırlık ne olursa olsun, ilişki ve etkileşim asla tek yönlü değildir. Yalnızca dünya komünist hareketi ve genel olarak dünya devrimci süreci Sovyetler Birliği'ndeki gelişme süreçleriyle koşullanmamış, tersinden olarak, Sovyetler Birliği'ndeki gelişmeler de dünya komünist ve devrimci hareketinin durumuyla ve evrimiyle koşullanmıştır. Dünya sosyalizmini ve komünist hareketini bu bütünlüğü ve karşılıklı ilişkisi içinde ele almak, tarihsel katkıları olduğu kadar sorumlulukları da iki taraflı olarak değerlendirmek, bir yöntemsel zorunluluktur.

Yöntemsel yanlışların ötesinde, Türkiye sol hareketinde dünya sosyalizminin ve komünist hareketinin tarihine bakışta iki yanlış eğilim var. Bir kesim, tarihsel haklılıktan ve başarılardan hareketle, hareketin tüm görüş ve uygulamalarını doğrulamak, yanlışlarını rasyonalize etmek hatasına düşüyor. Bu eğilimin temsilcileri yaşanan tecrübeye, uğranılan akibete, bugünden bakıldığında açıkça görülebilen gerçeklere ve açık yanlışlara rağmen, geçmişe geçmişin kaçınılmaz olarak kendi koşullarıyla sınırlanmış bilinciyle bakmak hatasına da düşüyorlar. Daha çok liberal ya da troçkistlerin temsil ettiği bir öteki eğilim ise, tarihsel güçlükler zemini üzerinde beliren ve kuşkusuz harekete önemli zararlar veren görüş, politika ve uygulamalarını da kullanarak, hareketin tarihsel başarılarını karartmak, haklılığını tartışma konusu etmek ya da açıkça reddetmek, devrimci mirasına karşı inkarcı davranmak yolunu tutuyor.

Etkileri ve sonuçları bakımından olduğu kadar, insanlığın ilerleme davasına katkıları bakımından da 20. yüzyılın tartışmasız en önemli olayı olan Sosyalist Ekim Devrimi, yeni bir çağı, proleter devrimler çağını başlattı. Ekim Devrimi, aynı zamanda, kapitalist gelişmenin emperyalist aşamasında belirginleşen nesnel gerçeklerden hareketle ve Marksizmin devrimci yöntemi sayesinde marksist devrim teorisini geliştiren Leninizmin tarihsel bir doğrulanması da oldu. Kapitalizmin mutlak yasası olan eşitsiz ekonomik ve siyasal gelişme ile emperyalizm çağında tek tek ülke ekonomilerinin aynı zincirin birer halkası haline gelmiş olması olgusu, uluslararası proletaryanın burjuvaziye karşı iktidar savaşımının zaferini, klasik marksist teorinin öngördüğü gibi en gelişmiş bir dizi ülkede ve eşzamanlı olarak değil, fakat emperyalist dünya zincirinin çelişkilerin yoğunlaştığı en zayıf halkalarından başlayarak bir olaylar dizisi olarak yaşanmasına yolaçacaktı. Ekim Devriminde doğrulanmasını bulan bu leninist öngörü, ama öte

yandan, muzaffer bir Rus devriminin Avrupa'da devrimci süreci hızlandıracağı, Rus devriminin Avrupa'da birbirini izleyecek sosyalist devrimlerin başlangıcı olacağı öngörüsü ve beklentisiyle birleşiyordu.

Tarihsel süreç bu ikinci öngörüyü tümüyle doğrulamadı. Ekim Devrimi gerçi Avrupa devrimine bir itilim kazandırdı, fakat bu Avrupa'da sosyalist devrimlerin zafere ulaşmasına yetmedi. Avrupa'da devrimci dalga çok geçmeden kırılıp çekilince, Ekim Devrimi büyük bir yalnızlıkla ve önceden kestirilemeyen sorunlarla yüzyüze kaldı. **Tek ve üstelik son derece geri bir ülkede**, geri bir iktisadi ve kültürel temel üzerinde ve **tarihte ilk kez olarak**, ileri bir toplumsal düzeni, sosyalizmi inşa etmek sorunu, bu onurlu ama son derece zorlu görev, tüm güçlükleriyle birlikte muzaffer Rusya proletaryasının zayıf omuzlarına bir tarihsel zorunluluk olarak kaldı. Ekim Devriminin sonraki seyri, çelişkileri, açmazları, yanlışları, trajedileri ve büyük kazanımlara ulaştığı bir tarihsel gelişme evresinde bu kazanımları kaybetme akibetiyle yüzyüze gelmek şeklindeki trajik sonu, tüm bunlar ancak bu tarihsel konum ve çerçeve gözönünde tutularak doğru kavranabilir.

Ekim Devriminin büyük tarihsel açmazı, yalnızca bir tek ülkede sıkışıp kalması değil, yanısıra, sosyalist ilişkilerin gerçek bir temeli olarak, asgari bir iktisadi ve kültürel gelişme düzeyini acımasız bir kapitalist kuşatma altında kendi sınırlı iç imkanlarıyla yaratmak sorunuyla yüzyüze kalmasıydı. Bu iki güçlük birarada, içte ve dışta girilen zorlamaların, bu zorlamaların beslediği yanlışların ve zaafların tarihsel temeli oldu. Bu zorlamaların, içteki bedeli bürokratik deformasyon, öncünün ve iktidarın sınıftan ve çalışan kitlelerden gitgide uzaklaşması, kitlelerin edilginleşmesi ve gitgide sisteme yabancılaşması; dıştaki bedeli, Sovyet devrimiyle dünya devrimi arasındaki ilişkilerin doğru ele alınamaması, Sovyet devriminin çıkarlarını ve ihtiyaçlarını eksen alan bir eğilim gösterildiği ölçüde proleter enternasyonalizminden uzaklaşılması oldu.

Tek ve geri bir ülkede sosyalist inşayı gerçekleştirmek beklenmedik bir tarihsel sorun olduğu ölçüde, bu aynı zamanda, bu soruna ilişkin bir teorik hazırsızlık da demekti. Bu hazırlıksızlık bir yandan eski teorik kalıplara doğmatik bir biçimde bağlılığa, öte yandan ise iç ve dış zorlamaların gerektirdiği her durumda teoriyi eğip bükmeye, pratik ihtiyaçlara adapte etme ya da belli koşulların gerektirdiği bazı özel uygulama ve pratikleri teori düzeyine çıkarma eğilimi içinde marksist-leninist teoriden sapmalara yolaçtı.

Ekim Devrimiyle başlayan sürecin tam da geri ve kuşatma altında bir ülkede bile sosyalizmin kurulabileceğini kanıtladığı bir evrede, bu tarihsel başarının bir dizi olumsuzluk ve zaaf olarak yaşanan yan ürünleri, bu aynı sürecin ileriye yönelik rotasını değiştiren dinamiklere dönüşebildi. Sosyalist Sovyetler Birliği dünya devrimci sürecinin önemli bir dayanağı olmuş, Sovyet toplumu ileri bir gelişme düzeyine ulaşmış, sosyalizm bir dizi ülkeyi kapsayan bir sisteme dönüşmüştü. Nedir ki bu aynı başarı süreci kendisini bu düzeye ulaştıran dinamikleri de zaman içinde dumura uğratmış ya da tüketmişti.

Son derece geri bir ülke olan Rusya'da yalnız kalan Sovyet iktidarı, yaşayabilmek için hızlandırılmış bir sanayileşme planı uygulamak zorundaydı. Bu yalnızca iktisadi değil, sosyal ve politik sonuçları bakımından da hayati önemdeydi. Nedir ki bu haklı ve yerinde çaba giderek sanayileşmeyi, bu çerçevede iktisadi etkeni, kendi başına abartmak, sosyalist kuruluşun idolojik, politik ve kültürel cephelerini ihmal etmek zaafına yolaçtı. Bunun birbirinden beslenen ikili sonucu, bir yandan yığınları siyasal yaşamda, iktidara katılım ve iktidar organları üzerinde denetim alanlarında aktif kılamamak olurken, öte yandan bunun kendisi bir bürokratizme yolaçtığı ölçüde ise, yığınların bu durumuna seyirci kalmak ve gitgide olağan karşılamak oldu. Aynı zamanda bu, iktisadi kuruluşa başarıyla seferber edilen işçi ve emekçi yığınları, bu hedefle uyumlu olarak, dahaçok iktisadi temalarla motive etmek, yığınların politik bilincini ve duyarlılığını geliştirmek görevini ihmal etmek sonucunu doğurdu.

Sosyalist kuruluşu kollektif mülkiyet ve planlı ekonomi temeli üzerinde bir iktisadi kuruluşa indirgemek ve sosyalizmde asıl canalıcı sorun olan emekçi insanı özgürleştirmek, üretim ve

yönetim işlerine egemen kılmak görevini ihmal etmek, geri toplumsal koşullardan ve kitlelerin anlaşılır politik edilgenliğinden beslenen bu zaaf, Sovyet iktidarında bürokratik deformasyonun yolunu açtı. Bu, sosyalist demokrasinin zaafa uğraması demekti. Partinin sınıfla, sınıfın iktidarla ilişkilerinde bozulmalar demekti. Beraberinde sosyalist iktidar (proletarya diktatörlüğü) kavramının çarpık bir kavranışını getirdi. Artık güçlü sosyalist iktidar güçlü bir devlet aygıtıyla özdeş tutulur hale geldi. Bu çarpıklık proletarya diktatörlüğünü sağlamlaştırmak adı altında devlet aygıtında güçlenmeye yolaçtığı ölçüde ise, aktif, dinamik, bilinçli, katılımcı ve denetleyici emekçi sosyalist insana olan ihtiyacı gitgide unutturdu. Proletarya diktatörlüğünün asıl anlamını proleter kitlelerin iktisadi ve politik yaşam üzerinde aktif ve bilinçli egemenliğinde bulduğu, proletarya diktatörlüğünü güçlendirmenin bu tür bir egemenlik eylemini ve sürecini geliştirmek, bu sürece paralel olarak ise bürokratik aygıtların etkisini sınırlamak demek olduğu gerçekleri unutuldu. Süreç içinde yerleşen ve meşrulaşan bu uygulama, parti ve devlet örgütünde belli ayrıcalıklarla da donanmış bir bürokratik kastın oluşumuna yolaçtı. Tersinden ise üretim ve yönetim süreçleri üzerinde etkili olmayan işçi sınıfının sosyalist mülkiyete ve iktidara yabancılaşmasıyla sonuçlandı.

Bu bürokratik deformasyon süreci, iktisadi, sosyal ve siyasal bakımdan ayrıcalıklı bir küçükburjuva yöneticiler kastının oluşumunu besledi, ve bu kast, 50'li yıllarda, kendi ayrıcalıklı konumunu bir ideoloji ve program düzeyine çıkarmayı, partiye ve iktidara hakim kılmayı başardı. Revizyonist yozlaşma ve kapitalist restorasyonun toplumsal dayanağı oldu.

Proleter enternasyonalizmine her zaman sadık kalmış Bolşevikler önderliğinde zafere ulaşan Ekim Devrimine büyük bir enternasyonalist ruh hakimdi. Bolşevikler Ekim Devrimini dünya devriminin bir başlangıcı saydılar, kendi iktdarlarını ise bir ilk dayanak. Beklenen Avrupa devrimi gelmeyince ve çekilen devrim dalgası Sovyet iktidarını bir yalnızlığa bırakınca, yeni devrimlerle tamamlanıncaya kadar tek ülkede dayanmayı, sosyalist kuruluşu gerçekleştirmeyi yine enternasyonalizmin, dünya devrimi davasına en iyi hizmetin bir gereği saydılar. Bu arada Ekim Devrimi heyecanı içindeki dünya komünistleri de, Sovyet iktidarının tek başına dayanması için üzerlerine düşen azami çabayı sarfetmeyi kendi cephelerinden bir enternasyonalist görev olarak ele aldılar. İlk yıllarda tutarlılıkla izlenen bu karşılıklı tutarlı enternasyonalist çizgi, Sovyet iktidarının yalnızlığı uzadığı ve sosyalist kuruluşu iç imkanlarla ilerletmek ihtiyacı arttığı ölçüde, giderek zaafa uğradı. Sovyet iktidarında, bir zorunluluk olarak ortaya çıkan tek ülkede sosyalist kuruluşu, gitgide kendi içinde bir amaç ve dünya devrimci sürecinin tabi olmak durumunda olduğu bir eksen olarak görme eğilimine yolaçtı. Öteki ülkelerin proletaryasına ve devrimci olanaklarına güvensizliği besledi. Dünya devriminin başarısında kilit sorun Sovyetlerdeki sosyalist inşanın başarısı olarak görülünce, bunun Komintern politikalarında bozucu, tahripedici sonuçları oldu. Bu politikalar bazı devrimci olanakların gereğince değerlendirilememesine, hatta zaman zaman Sovyet devletinin uluslararası ilişkilerinin çıkarları adına heba edilmesine yolaçtı. Tek ülkede sosyalizmi kurmak zorunluluğu, sosyalizmin evrensel doğasına aykırı bir düşünceyle, tek ülkede sosyalizmin nihai zafere ulaşabileceği ve tüm toplumsal sonuçlarına varabileceği inancına, bu temelde milliyetçi-ütopik bir sapmaya dönüştü. Bu sapma uluslararası ilişkilerde güvenlik arayışının ve dünya komünist hareketinin sorunlarına da çoğu kere bu açıdan yaklaşma tutumunun ideolojik zemini oldu. Daha sonra Kruşçev'in teorileştirdiği "barış içinde birarada yaşama", "barış içinde yarış" revizyonist tezleri kuşku yok ki bu eğilim ve uygulamalardan kök aldı.

Bu tutum ve politikaların kısa dönemli olarak Sovyetler Birliği'ne ve sosyalist kuruluşa nefes aldırttığı doğru olsa bile, soruna tarihsel ölçülerle bakıldığında, dünya devriminin çıkarlarını esas alan bir ilkesel tutumda ısrar etmemekle, Sovyet iktidarının, son tahlilde, Sovyetler Birliği'nde sosyalizmin inşasının çıkarlarına da aykırı davrandığı, tarihsel olayların sonraki seyri ışığında, tartışmasızdır.

Sovyetlerdeki inşa sürecinin gerek içte ve gerekse dışta yüzyüze kaldığı sorunların ve düştüğü

zaafların sorumluluğunu uluslararası komünist hareket ve işçi hareketi dolaysız olarak taşımaktadır. Sovyet devriminin yalnız bırakılması Avrupa işçi sınıfı için bir tarihsel sorumluluktur. Ülkelerinde ortaya çıkan devrimci olanakları ve fırsatları muzaffer bir devrimle taçlandırmak gücü ve yeteneği gösteremeyen dünya komünistleri, aynı şekilde durumun sorumlusudurlar. "Sosyalist anavatanı desteklemeyi" proleter enternasyonalizminin biricik gereği saymak, ama bunu, enternasyonalizmi asıl anlamlı ve derinlikli kılacak bir tarzda (kendi ülkesindeki devrimci olanakları kullanıp devrimi zafere ulaştırarak) gerçekleştirememek, çeşitli ülkelerin komünistleri için bir tarihsel sorumluluk payı yaratmaktadır. Hiç bir partinin kendi zayıflığı ya da kişiliksizliği tekyanlı olarak Komintern'in politikalarıyla ya da SBKP'nin müdahalesiyle açıklanamaz. Tersinden olarak, Komintern politikalarında ve SBKP'nin kendi tutarlı konumunu yitirmesinde, II. Enternasyonal'den miras aldıkları ve kendi toplumlarının iktisadi-politik koşullarından beslenen ciddi ideolojik-politik zaaflarıyla, özellikle Avrupa komünist partilerinin önemli bir sorumluluğu vardır. (Bazı revizyonist fikirlerin Kruşçev'den yıllar önce Thorez ve Togliatti tarafından dile getirilmesi bir rastlantı değildir.)

Sosyalizmin ve dünya komünist hareketinin tarihsel deneyimlerine bazı özet çizgilerini sunduğumuz bu yöntemsel çerçeveden bakan Konferansımız, bu deneyimleri geleceğe yönelik olarak kavrama çabasının, bu alandaki dogmatik ve liberal inkarcı eğilimlere karşı mücadeleyle birarada yürütülmesi gerektiği görüşündedir.

* * *

Konferansımız, tarihin günümüz komünistlerine hemen her alanda birikmiş önemli güçlükleri aşma görevi yüklediğine ve bu tarihsel sorumluluk ve görevlerin bilince çıkarılması gerektiğine işaret etmiştir.

Düne göre sosyalizmin nihai zaferi açısından daha olgunlaşmış bir dünyada, muzaffer bir Türkiye devriminin rolü ve etkileri kendi coğrafyasıyla sınırlı olmayacaktır.

Bu gerçeğin kendisi, Türkiye işçi sınıfının ve komünistlerinin tarihsel sorumluluğunu artırmaktadır. Bu tarihsel sorumluluk yerine getirildiği ölçüde, rüzgarı bu sefer kesin bir biçimde tersine döndürme onuru, Türkiye proletaryasına ait olacaktır.

İlk adım, ihtilalci proletarya partisinin yaratılmasıdır.

Bu görev, sol harekette ve işçi sınıfında birikmiş olan sosyalist potansiyelin birleşmesini zorunlu kılmaktadır.

Devrimin samimi takipçileri ve sınıfın öncü kuşağı bu tarihsel çağrıya kulak vermelidir, vermek zorundadır.

En güncel görev proletarya partisidir!

En büyük görev, en büyük çıkar proletarya devrimidir!

Tek sorumluluk dünya devrimi için Türkiye devrimine karşıdır!

Yaşasın Marksizm-Leninizm!

Yaşasın proletarya enternasyonalizmi!

EKİM I. Genel Konferansı
Mart 1991

(EKİM I. Genel Konferansının kararlarını önümüzdeki sayıdan itibaren yayınlayacağız.)

Nevroz ve direniş

Nilgün Eren

'91 Nevroz kutlamalarıyla birlikte Kürt ulusal direnişi daha bir üst noktaya sıçramış, Filistin intifadalarını çok geride bırakan bu eylemler sömürgeci devlete karşı açık bir meydan okumaya dönüşmüştür.

Geçen yılın Nevroz kutlamaları Kürt ulusunun özgürlük mücadelesinde bir sıçramanın ifadesi olmuş ve Kürdistan kentlerine yayılan kitlesel eylemler, sömürgeci Türk devletini Kürt halkına yönelik yeni soykırım ve katliam planları hazırlamaya itmişti. Gelinen noktada burjuvazinin tüm saldırı ve sindirme planları etkisiz kalmış, Kürt ulusu bu saldırıları, kendini son derece coşkulu, kararlı ve güçlü bir biçimde ortaya koyan kitlesel politik eylemleriyle karşılamıştır.

Ulusal uyanışın, sömürüye, baskıya ve zulme karşı ayağa kalkışın bir simgesi haline gelen Nevroz gerçek bir başkaldırı günü olarak kutlanmış, Kürdistan Mart ayı boyunca gösteri ve direnişlerle sarsılmıştır. Kürt ulusu belki de tarihinde ilk kez böylesine coşkulu ve böylesine kitlesel bir eylemlilikle kutlamıştır Nevrozu. Kendi tarihinin, kültürünün, toplumsal değerlerinin, kısacası kendi ulusal kimliğinin bilincine varan ve bunların taşıyıcısı olmak isteyen bir ulusun tarih sahnesinde yerini alışının bir göstergesi olmuştur bu eylemler.

Tam da bu nedenle Türk burjuvazisi Nevroz kutlamalarını serbest bırakarak onu resmi bir "Türk bayramı" haline getirmeye, böylece hem onun Kürt özgürlük mücadelesiyle kopmaz şekilde bağlı ulusal-tarihsel anlamını çarpıtmaya ve hem de buna bağlı olarak ulusal uyanışın ve direnişin bir simgesi haline gelen içeriğini boşatmaya çalışmaktadır. Ne var ki, dalga dalga yayılan Kürt intifadası bu girişime en anlamlı cevap olmuştur.

Kürt halkının aştığı korku duvarı değildir yalnızca. Onun devrimci eylemi, bilincinde büyük bir sarsıntı ve değişim yaratmış, Nevroz eylemleri ve öncesindeki direniş ve gösteriler bunun somut anlatımı olmuştur.

Devrimci eylemdir bu bilinci yaratan! Kürdistan dağlarında verilen canbedeli mücadeledir geleneksel bilinci ilk sarsan ve parçalayan!

Kürt ulusu, eylemiyle ve bilinciyle özgürlüğü yaşayan bir ulustur artık.

Devlet terörüne, inkar ve imhaya dayalı Cumhuriyet dönemi politikaları geri toplumsal ilişkiler ve geleneksel kurumların etkisiyle uzun bir dönem etkili olmuş, bir boyuneğiş, bir teslimiyet ve suskunluk dönemi yaşanmıştı uzun yıllar. Ancak içten içe bir birikimi yaratıp besleyen, yoğun bir öfkeyi, nefreti ve kini mayalayan ve bilinçlerde derin izler bırakan bir dönem... Şemdinli ve Eruh'daki "ilk kurşun"la çakılan kıvılcım, bugün kitlesel gösteri ve direnişlerle bir yangına dönüşmüştür. Geriye çevrilemeyecek gerçek bir devrim sürecidir Kürdistan'da yaşanan. Bugün sömürgeci devlet geçmişte olduğu gibi geleneksel kurumlara ve geri toplumsal ilişkilere dayanarak Kürdistan'da gelişen bu devrimci süreci engelleme, gelişmeyi dizginleme olanaklarına sahip değildir. Kapitalist gelişme geleneksel yapıları parçalayıp dağıtarak, toprakağalığı, aşiret reisliği vb. kurumları etkisizleştirerek toplumsal ilişkilerde çözülmeye yolaçmıştır. Kürdistan'daki değişimi, gelişen devrimci süreci bu çerçeveye oturtmadan yeterince anlamak mümkün değildir. Kendi tarihine, kendi ulusal kimliğine sahip çıkabilmesinin maddi-toplumsal zemini bu gelişmedir. Ulusal eşitlik ve özgürlük isteminin boy verdiği toprak da budur. Dünkü Dersim, Zilan ayaklanmaları ile, bugünkü Cizre, Midyat, İdil vb. arasındaki farklılığı yaratan da bu gelişme ve değişim ile bunun yarattığı bilinçtir. Ve Kürt devrimci hareketinin kök salabildiği toplumsal taban da bu aynı gelişmenin bir ifadesidir.

Toplumsal gelişmenin ve kitle hareketinin kendi dinamikleri işlemektedir artık. Gerilla hareketinin başlattığı dişe diş bir mücadele, yıllar yılı süren suskunluk, edilgenlik, boyuneğiş duvarını paramparça etmiş, kendiliğinden eylemler yalnızca bilinçli siyasal gösterilere değil, açık bir meydan okumaya dönüşmüştür. Gösterilerde artık ERNK bayrakları taşınmakta, "Yaşasın PKK" sloganları atılmaktadır.

Kitle hareketinin ulaştığı düzey, ortaya konan kararlılık, sömürgeci Türk devletini tam bir çaresizlik ve çözümsüzlükle yüzyüze bırakmıştır. Alınan hiç bir olağanüstü tedbir sonuç vermemekte, devlet terörürüne dayanan tüm politikalar etkisiz kalmaktadır. En temel haklardan yoksun bıra-

kılan, ulusal baskının en aşağılık, en akılalmaz biçimine maruz kalan, Dersim, Zilan Xretel, Sefo Deresi katilamları vb. gibi, vahşi bir devlet terörünü en yoğun biçimiyle yıllar yılı yaşayan bir halkın öfkesinin, nefretinin dışavurumudur bu gösteriler. Rüzgar eken sömürgeci rejim bugün fırtına biçmektedir.

Ancak, bazı hesaplarla kısmi bir takım tavizleri gündeme getirmekle birlikte, Türk burjuvazisinin bugünkü temel politikası ulusal hareketi şiddet yoluyla ezmektir. Bu bir tercih değil, çözümsüzlüğünün sonucudur. Dağdaki gerilla mücadelesini tecrit etme planlarının boşa çıkması, hareketin giderek genişleyen bir toplumsal tabana, aktif ve militan bir kitle desteğine kavuşması, izlenen devrimci direniş çizgisi ve mücadelenin yer yer kısmi ayaklanmaları andıran bir aşamaya ulaşması, tüm bunlar, sömürgeci devleti tam bir çaresizlik ve açmazla yüzyüze bırakmıştır. Bugün, tüm bunları sineye çekmek zorunda kalan Türk burjuvazisi, yarın, mücadele daha bir üst aşamaya, açık bir çatışmaya dönüştüğü koşullarda Kürdistan'ı kan gölüne çevirmekten çekinmeyecektir. Bunun hazırlıkları bugünden yapılmaktadır.

Bu yönüyle de Kürt ulusal hareketi, bugün aldığı mesafeye rağmen, büyük güçlüklerle karşı karşıyadır. Gerçek ve kalıcı bir çözüme ulaşabilmek için yalnızca sömürgeci politikaya değil, aynı zamanda bu politikanın sınıfsal temellerine, sermaye iktidarının kendisine de yönelmek bir zorunluluktur. Kaldı ki Türkiye Kürdistan'ında yaşanan kapitalist gelişme ve ulusal özgürlük mücadelesinin toplumsal tabanının esas olarak Kürt ulusunun alt sınıflarına dayanıyor olması, Kürdistan'da gelişen ulusal özgürlük mücadelesinin kendisini salt "kendi ulusal devletini kurmak" gibi dar bir çerçevede ifade edemeyeceği gerçeğini de ortaya koymaktadır. Kürt ulusunun özgürlük mücadelesi bugün, eşitsiz gelişimin bir sonucu olarak kendi bağımsız dinamikleri ile gündeme girmiş ve çözümünü dayatmış olmakla birlikte, sayısız kopmaz bağla bağlı bulunduğu Türkiye devrimi ile birleşemediği, onunla desteklenemediği ve sermaye iktidarınının devrilmesi hedefine bağlanamadığı koşullarda, sancılı ve büyük fedakarlıklara malolan bir süreç olarak ilerlemekle yüzyüze kalabilecektir.

Bu nedenle Kürt ulusal hareketine verilecek politik destek, direnişin ulaştığı bugünkü safhada çok daha büyük bir önem taşımaktadır. Kürt ulusal sorunu karşısında net ve ilkeli bir tutuma sahip olmak, bu savaşı haklı ve meşru görmek ve Kürt ulusunun kendi kaderini tayin hakkını kayıtsız şartsız savunmak vb., önemli olmakla birlikte, bunun maddi somut bir desteğe dönüşemediği koşullarda tek başına çok anlamlı olmadığı açıktır. Bunun ötesine geçebilmek, sınıf içinde bu konuda sürekli ve sistemli bir propaganda, ajitasyon ve siyasal teşhir faaliyeti yürütmek, işçi sınıfını bu konuda politik olarak eğitmek, politik-pratik bir tavır ortaya koyabilmesini sağlamaktır asıl yapılması gereken.

Ancak son Nevroz kutlamalarının ortaya koyduğu bir gerçek de, Kürt ulusal hareketi ile Türkiye işçi sınıfı hareketi arasındaki kopukluktur. Türkiye devrimi ile Kürdistan devrimini birbirine bağlayan binlerce bağdan sözediyorsak eğer, bu son derece önemlidir. Bu zaafın en önemli nedeni işçi hareketi ile sosyalist hareketin birliğinin henüz sağlanamamış olmasıdır. Bu, doğal olarak Kürt ulusal hareketi ile Türkiye işçi hareketinin kopukluğu olarak yaşanmaktadır. Bağımsız bir politik güç haline gelemeyen bir devrimci işçi hareketi, Kürt ulusal sorunu karşısında da etkili bir tavır ortaya koyamayacak, bu konudaki görev ve sorumluluklarını yerine getiremeyecektir. Bugünden yapabildikleri ne olursa olsun, Türkiyeli komünistler, ancak işçi hareketi ile sosyalizmin birliği doğrultusunda mesafe aldıkları ölçüde, işçi sınıfı, Kürt ulusal hareketine gereken desteği sunabilecek, onu kendi yedeğine yalnızca bu sayede alabilecek ve önderlik konumunun gereklerini yerine getirebilecektir.

Kendi tarihsel sorumluluğunu kavrayan, tarihsel rolünü oynayabilecek bir konuma gelen devrimci bir işçi hareketinin varlığı, onun desteği ve önderliği altında ilerleyecek Kürt özgürlük mücadelesi, bugünkü güçlüklerini yenebilecektir. Kürdistan'da gelişen mücadelenin aldığı boyut, katettiği mesafe son derece önemli olmakla birlikte, büyük sıkıntılara ve fedakarlıklara malolan bu zorlu mücadelenin gerçek ve nihai başarısı Türkiye işçi sınıfının kendi rolünü oynayabilmesine bağlıdır büyük ölçüde. "Yeni Ekimler", "özgür cumhuriyetlerin eşit ve gönüllü birliği", bunu başarabildiğimiz, bu konudaki görev ve sorumluluklarımızı yerine getirebildiğimiz koşullarda bir iddia olmaktan çıkacak, bir gerçeklik haline gelecektir.

Kürt soykırımının sorumluları ABD ve bölge devletleridir

S. Metin

Kürtlerin Kuzey Irak'ta Saddam rejimine karşı başlattığı ayaklanma sadece 22 gün dayanabildi. Bağdat yönetimi askeri hava üstünlüğüne dayanarak ayaklanmayı bastırdı. Kürtlerin ayaklanma sırasında hükümet kuvvetlerinden arındırıp denetim altına aldıkları kentler yeniden ele geçirildi.

Irak rejimi tıpkı üç yıl önce yaptığı gibi bu kez de Kürtlere dönük saldırıyı bir öç alma hareketine dönüştürdü. Bu aynı rejim iki yıl önce kimyasal silahlara başvurarak Halepçe'de beş bin Kürt insanın ölümüne ve bir o kadarının da yaralanmasına neden olmuştur. Napalm bombasının yanısıra yine kimyasal silahlara, hardal ve fosfor gazına başvuruldu.

Saldırılar sırasında binlerce Kürt yaşamını yitirdi. Üzerlerine bomba, hardal ve fosfor gazı yağdırılan Kürtler panik içinde kentleri terkederek yeniden yollara düştüler. Kürt liderlerinin açıklamalarına göre yaklaşık 3 milyon Kürt dağlık bölgelere çekilirken, 1 milyonu aşkın çoğu kadın ve çocuklardan oluşan Kürt de İran ve Türkiye'ye sığınmak üzere sınırlara yığıldılar.

Bölgenin bu kanlı rejimi hala Kürtlerin üzerine bomba yağdırmayı sürdürüyor. Kentlerin insansızlaştırılması yetmiyormuş gibi yakılıp-yıkılıyor.

Sınırlara yığılan silahsız ve savunmasız Kürtler ise korku içinde Türkiye ve İran'dan geçiş izni bekliyorlar. Sınırlar hala açılmış değil. Dünyanın gözleri önünde Kürtler yeni bir soykırımı, yeni bir trajediyi yaşıyorlar.

Ayaklananlar yalnızca Kürtler miydi?

Bağdat rejimine karşı ayaklananlar sadece Celal Talabani ve Mesut Barzani'ye bağlı Kürt kuvvetleri değildi. İrili ufaklı bütün Kürt örgütlerinin yanısıra, bu kez Iraklı Kürtlerin Cahş (hain) olarak niteledikleri Kürtler, özellikle de, Saddam'ın Ortadoğu'daki savaş sırasında olası bir Türk saldırısına karşı silahlandırılıp Türkiye sınırında konumlandırdığı Irak ordusunda görevli Kürt kökenli askerler de ayaklanmaya katıldılar.

Irak'ın güneyindeki Basra kentinde ayaklanan Şiiler, Kürtlerle öteden beri içiçe yaşayan Türkmenler ve rejim muhalifi Araplar ayaklanmanın diğer bileşenleriydiler. Dolayısıyla katılanların esasını Kürtler oluşturmakla birlikte, ayaklanma Irak çapında ve tastamam bir halk ayaklanması olarak başlayıp, gelişti.

Ayaklanma kararı

Ayaklanma tamamen haklı ve meşru nedenlere dayanıyordu ve verili koşullar düşünüldüğünde zamansız da değildi.

Başta Kürtler olmak üzere, yönetim aleyhtarı tüm güçler, Irak rejimi ile Batılı emperyalist devletler arasındaki "it-çakal dalaşı"nın dışında kalmış, savaşın sonucunu beklemişlerdi. Körfezi ve bütün bir Ortadoğu'yu bir anda büyük bir yangın yerine çeviren emperyalist savaş Irak açısından çökertici ve onur kırıcı bir yenilgiyle sonuçlanmıştı.

Rejimin askeri savaş makinesi büyük ölçüde tahrip olmuştu. Irak ordusu 8 yıl İran'la ve yeni dönemde de Batılı emperyalistlerle sürdürülen tahrip edici savaşların yarattığı yorgunluk ve yılgınlığı yaşıyordu. Bağdat rejimi ve Saddam iyice güçten düşürülmüştü. Dahası emperyalist ve gerici çevreler Saddam'ın devrilmesinden, "toprak bütünlüğü korunan Saddamsız bir Irak"tan sözeder olmuşlardı.

Adeta bir genel istek halinde ileri sürülen bu "Saddamsız Irak" düşüncesi, savaşın bitiminden sonra da yineleniyordu. Aldatıcılığı bugün çok daha iyi görülmekle birlikte, Celal Talabani başta gelmek üzere, Kürt liderleri bu durumun cazibesine pek fazla kapıldılar. Celal Talabani, ABD, İngiltere ve Türkiye üçgenindeki diplomasi trafiği sırasında somut, inandırıcı ve ciddi bir destek alamadığı halde, ne hikmetse, "bu kez desteği aldık" hayalini yaydı. Kuzey Irak'taki ayaklanma girişimi bakımından belirleyici faktör olmasa bile -zira ayaklanma bir ölçüde kendiliğinden ve belirli bir koordinasyondan yoksun olarak başlayıp geliştibu hayal, "Saddamsız ve demokratik bir Irak için" harekete geçilmesinde önemli bir rol oynadı.

Demokratik bir Irak için birleşiliyor

Kürt liderliği daha baştan amaçlarını bağımsız bir Kürt devleti kurmak olarak belirlemediler. Tersine "Saddamsız ve Demokratik bir Irak" için birleşilebilecek tüm güçlerin üzerinde anlaşabilecekleri platformu tercih ettiler. Sözkonusu güçlerin demokratik haklarını tanıyacak ve bunu ifade edip teminat altına alacak -bu özelliğiyle de hepsinin desteğini alacak- federe bir yapı önerdiler. Bağımsız bir Kürt devletinden yana olmamalarından ya da hiç bir koşulda bunu istemediklerinden değildi bu. Verili koşullarda "bunu elde etmeye güç yetiremeyecekleri"ni düşünmelerinden ve "bu hedefi gerçekçi bulmadıkları"ndan bu platformu tercih etmişlerdi.

Ayaklanma yarı-kendiliğinden ve bu platform üzerinde bir birliğin az-çok sağlandığı koşullarda başladı.

Ayaklanmacılar, esas olarak Kürt liderliği üzerinden sürdürülen diplomatik tüm çabalara rağmen, somut ve ciddi bir destekten yoksundular. Kendi güçleriyle iş görüyorlardı. Ellerindeki silahlar kendilerine, saflarına katılmış eskiden Irak ordusunda görevli Kürt kökenli askerlere ait Irak ordusundan elde edilmiş hafif silahlardı. Buna rağmen ayaklanma ilk günlerde başarılı bir seyir izledi. Güneyde Şiiler kendi yerleşim birimlerini hükümet kuvvetlerinden arındırıp ele geçirmeye başlamışlardı. Son olarak Kerkük'e girilmiş, neredeyse denetim altına alınmaya başlanmıştı. Giderek, bölgede ve dünya kamuoyunda ayaklanmanın zafere ulaştığı ya da ulaşacağı inancı gelişiyordu.

İşte tam da kanıların bu yönde olduğu bir aşamada birden ayaklanmanın seyrini değiştiren ve bugünkü trajik sonun başlangıcı olan gelişmeler başladı.

Emperyalistler tutum değiştiriyor

Kürtlerin başını çektiği ayaklanmanın kendilerinin açık politik ve fiili destekleri olmadığı halde ve beklemedikleri bir biçimde başarı kaydetmesi, başta ABD olmak üzere emperyalist büyük devletleri ciddi olarak ürküttü. ABD ve Batılı emperyalistler kendi kontrolleri dışında bir gelişmeden yana değillerdi ve her koşulda verili statükonun korunmasını istiyorlardı. Ayaklanmacılar statükoda köklü bir değişikliği hedeflemiyor olsalar da, ne olacağı belli olmazdı...

Ayaklanmanın büründüğü halk hareketi biçiminden ve seyrinden duydukları korku ile, önceleri "Saddam'ın devrilmesi"nden, "Saddamsız bir Irak"tan söz eden emperyalist Batı devletleri hızla "Saddamsız Irak" fikrinden bile bir ölçüde vazgeçtiler.

Denetimleri dışında ve üstelik de bir halk hareketi biçiminde gelişen ayaklanmaya karşı, kolukanadı kırılmış "çöl aslanı" olmaktan çıkarılıp "çöl faresi"ne çevrilen güçsüz bir Saddam ve istikrarlı bir Irak; emperyalistlerin ve bölge devletlerinin asıl tercihleri buydu ve bu oldu. Tutumlarını da -ki bu bölge devletlerinin de tutumuyduçıkarlarını uzun vadede karşılayacak bu tercih yönünde belirlediler.

Ayaklanma öncesi ve ayaklanmanın ilk bir-iki günü Irak yönetiminin ayaklananlara karşı uçak kullanmasına izin vermeyecekleri, aksi durumda fiili müdahalede bulunacakları -Irak uçaklarını düşürmek gibi- yollu açıklamalarda bulunan emperyalistler, bu sözlerini bir yana bıraktılar, tam da kendilerinee yaraşır bir utanmazlıkla "Irak'ın iç işlerine karışmama" demagojisinin arkasına sığınarak, sözde tarafsız kalacaklarını açıkladılar. Bu yeni tutumlarıyla onlar açıktan açığa Bağdat yönetimine savaş makinesini yeniden harekete geçirme izni vermiş oluyorlardı. Başka ülkelerin içişlerine karışınama açıklamaları da aşağılık bir yalandan başka bir şey değildi.

Emperyalist çıkarları sözkonusu olduğu zaman başka ülkelerin içişlerine karışınama ilkesini hayasızca ayaklar altına alıp işgallere başvuranlar, Granada ve Panama örneklerinde olduğu gibi başka ülkelere sefer düzenleyenler, kendi karşıtı ilan ettikleri darbeci generalleri emperyalist metropollerine götürüp yargılayacak denli başka ülkelerin içişlerine karışanlar onlardır.

Daha dün, sözde halkların özgürlüğü, güvenliği ve Ortadoğu'da kalıcı bir barışı tesis etme yalanı ile bütün bir Ortadoğu'yu karadan ve denizden kuşatıp abluka altına alan, şimdi içişlerine karışmıyoruz dedikleri Irak toprakları ve halkı üzerinde iki dünya savaşında kullanılan bombaların toplamından daha fazla bomba yağdıran, Irak'ı yakıp-yıkanlar da onlardı.

Irak rejiminin askeri gücünü neredeyse bütünüyle tahrip ettikleri, Irak'ı yakıp-yıktıkları yetmiyormuş gibi, Irak topraklarının içlerine uzanıp, ancak Bağdat'ı almalarına ramak kalmışken du-

ranlar yine bu aynı güçlerdi.

Dolayısıyla, sadık uşağı çağdışı ve asalak bir şeyh ailesini yeniden işbaşına getirme bahanesiyle bütün Ortadoğu'nun "içişlerine" karışıp, bölgeyi kendi emperyalist çıkarları doğrultusunda yeniden biçimlendirmeyi meşru sayanların, sıra kendi tamamen haklı ve meşru istemleri için ayaklanan Kürtlere gelince "içişlerine karışmıyorum" deyip, gerçekte ise Irak'ın ayaklanmayı ezmesine davetiye çıkaranların, koca bir ulusun yok edilmesine seyirci kalanların, "tarafsızlık" yalanına sarılmaları tam bir utanmazlık örneği değil de nedir?

ABD ve Batılı emperyalistler çok açık olarak Kuzey Irak'taki halk ayaklanmasının ezilmesini istediler, Irak'ı buna teşvik ettiler. En azından ezilmesine bilerek ve isteyerek seyirci kaldılar. Dün diktatörlük olarak ilan ettikleri Irak rejimini, bu sömürgeci ve kendileri gibi "emperyalist" rejimi, ola ki kurulabilecek "demokratik" bir Irak'a tercih ettiler. Daha bir kaç gün öncesine kadar dünyaya günümüzün Hitler'i diye tanıttıkları Saddam'ın, bu defalarca Kürt ulusunu soykırımına uğratan insan kasabının, yeni bir Kürt kıyımına başvurmasını onayladılar. Soykırımın sorumluluğunu onunla paylaştılar.

Gerçek budur ve bunda şaşılacak bir yön de yoktur. Zira hiçbir emperyalist Kürdistan'ın dört sömürgeci bölge devleti (İran, Irak, Türkiye ve Suriye) tarafından paylaşılmasına karşı değil. Tersine bu onların da yardımıyla sağlanıp-onaylanan ve devamı istenen bir durumdur.

Dahası onlar bugün için statükoda köklü bir değişikliği ifade etmese de, kendilerine rağmen elde edilecek kısmi bir değişiklikten -sözgelimi özerk bir Kürdistan'dan- dahi yana değiller. Kuzey Irak'taki ayaklanmanın bastırılmasını teşvik etmeleri, Kürtlerin soykırımına açıktan göz yummaları da çok yalın biçimde bunu ifade ediyor

*

Kürtlerin yaşadığı sömürgeci her üç devlet de (Türkiye, İran ve Suriye) "Irak'ın toprak bütünlüğünün korunması"nı istiyorlardı.

Farklı olarak Türk Cumhurbaşkanı Özal, Kuzey Irak'ta olası bir Kürt devletinin kurulmasına göz yummayacaklarını bildirmekle birlikte, Kürtlerin hamisi olma konusunda da oldukça istekliydi. ABD'nin belirli bir süredir uygun koşullarda uygulamaya sokmayı düşündüğü Kürt senaryosuna Özal çok sıcak bakıyordu.

Özal Türkiye'yi "güçlü ve daha büyük bir Türkiye", demek oluyor ki yayılmacı ve "emperyalist" bir Türkiye yapmak istiyordu. ABD'nin Türkiye'ye bağlı ya da Türkiye'nin garantörlüğünü yapacağı özerk Kürdistan projesi bu hedefe ulaşmada bulunmaz bir fırsattı. Kerkük ve Musul'a uzanan bu proje öteden beri Türk burjuvazisinin de hayali idi. Ve koşullar da bu hayalin gerçek olması için olgunlaşıyordu. ABD'nin vereceği aktif bir destekle bu planın gerçek olması işten bile değildi. Geriye Irak'taki Kürt liderleriyle anlaşmak kalmıştı. Böylesi bir durumda Türkiye Kürdistan'nda mücadele veren PKK'yı kuşatıp, pasifize etmek de mümkün olacaktı. Özetle Özal kendi deyimiyle "bir koyup üç almak" yanlısıydı.

İçe dönük olarak, "Kürt reformu" aldatmacasına başvururken, dışa dönük olarak da Celal Talabani ve Mesut Barzani'nin bir temsilcisiyle görüşmeyi gündeme soktu.

Özal'ın hem Kürtçe'ye serbesti getirmekle sınırlı "Kürt reformu" planı, hem de Talabani ile görüşmesi büyük tepki topladı. Başta Türk Ordusu olmak üzere burjuvazinin bir kısım sözcüleri Demirel, Ecevit ve İnönü, Özal'ın girişimlerine direnç gösterdiler.

Diğer sermaye partileri ABD'nin telkinlerine rağmen Özal'ın ağzından sık sık dile getirilen planı şimdilik maceracı buluyorlardı. Öte yandan bu yönde atılacak adımların bölgedeki diğer devletlerin büyük direnciyle karşılaşacağı gerçeği de vardı. Sorunu kendi tarzında çözmek amacıyla Musul ve Kerkük'ü de içine alacak bir "Kürt sorunu" daha büyük bir tehlike olabilirdi. "Bir koyup üç alma" adına Pers ve Arap sömürgeciliğiyle dalaşmaya gelmezdi. Kaldı ki, Talabani'den de tatmin edici yanıtlar alınamamıştı. Talabani Kuzey Irak'taki Türkmenlere de eşit haklar tanıyacaklarını söylemekle birlikte, PKK konusunda istenilen tutumu almamıştı.

Tüm bunlar sermayenin "gerçekçi" temsilcisi Özal'ın "Kürt planları"ndan vazgeçmesine neden olmadı. Özal, sermayenin çıkarlarını savunmak konusundaki bilinen pervasızlığını sürdürdü. Kuşkusuz, en büyük güvencesi de uşaklıkta kusur etmediği "büyük biraderi"ydi. Kürtler "uzlaşmacı liderleri" vasıtasıyla bir kez daha kötü bir biçimde aldatıldılar.

(Devamı s.43'de)

Yaşasın Yaşasın proletarya

Dünya işçileri 1 Mayıs'ı kutlamaya hazırlanıyorlar. Emeğin sermayeye karşı mücadelesi sürüyor. Ve bugünkü sınıflı toplum, sermayenin egemenliği ve ücretli emek sistemi yeryüzünden ortadan kaldırılıncaya kadar da sürmeye devam edecektir.

Dünün sosyalist ülkelerinin bugün açıkça kapitalist yolu tutmalarından hareketle, burjuvazi ve ideologları zafer çığlıkları atıyor, kapitalist mülkiyet ve ücretli emek sisteminin ebedi, değiştirilemez olduğunu ilan ediyorlar.

Eğer böyle olacaksa, yeryüzünde egemen olan şimdiki kokuşmuş sistem, insanın insanı sömürmesinin ve insanın insana egemenliğinin, eşitsizliğin ve özgürlükten yoksunluğun, bencilliğin ve yabancılaşmanın, kültürel ve manevi yozlaşmanın, milliyetçiliğin ve ırkçılığın, tekellerin egemenliğinin ve faşizmin kol gezdiği bugünkü sistem, kapitalist sistem ebedi olacaksa, tarih, insanlığın giderek barbarlaşması ve uygarlığın çöküşüyle sonuçlanacak demektir.

Ortadoğu'da yaşanmakta olan olaylar bunun en yakın, en canlı örnekleridir. Kapitalizm, bir avuç asalak burjuvanın kar hırsı yüzünden insanlığın savaşlarla yok edilmesidir. Savaşlara son vermek ancak sınıfsal-ulusal ayrımların ortadan kaldırılmasıyla mümkündür.

İnsanlık, işçi sınıfının önderliğinde bu güzel geleceğe mutlaka ulaşacaktır.

Tarih zikzaklar ve geçici geri dönüşlere rağmen hep ilerleyecektir; en karanlık dönemlerinde dahi insanlığa bir çıkış yolu sunmuştur ve sunacaktır.

Sadece kendi kapitalistleri için değil, Avrupa'nın, ABD'nin, Japonya'nın kapitalistleri için de çalışan ve sömürülen aç Afrikalı halklar, yoksulluğun kol gezdiği diğer geri kapitalist ülkelerin işçileri orda kalsın, New York'un, Paris'in sokaklarında, Avrupa'nın metrolarında milyonlarca aç, işsiz, evsiz insan var. Ama öte yandan, azınlığın, kapitalist sınıfın elinde toplanan muazzam bir zenginlik ve servet var! İnsanlığın geleceği bu mu olacaktır? Hayır!

Oysa, bilim ve tekniğin yaptığı atılım toplumun üretici güçlerini öylesine muazzam bir ölçüde geliştirmiştir ki, kapitalist mülkiyet ve kar hırsının olmaması koşullarında, bütün yeryüzünde insan onuruna yaraşır mutlu bir yaşam kurmak olanaklıdır.

İşçi arkadaş, 1 Mayıs yaklaşıyor!

Bütün ülkelerin işçilerinin ücretli kölelikten kurtuluş için mücadelede birlik oluşlarını kutladıkları gün, emeğin sermayeye karşı toplu mücadele günü 1 Mayıs yaklaşıyor. 1 Mayıs'ta bütün ülkelerin işçileri sokaklara, meydanlara dökülecek, kendilerini sömüren ve ezen sermayeye, kapitalizme karşı öfkelerini haykıracak, istemlerini dile getirecekler. Kavga ve zafere dair türküler söyleyecek, geleceğe, yeni bir dünyaya, gerçekten özgür, eşit, adil ve sömürünün olmadığı bir topluma sosyalizme olan özlem ve umutlarını dile getirecekler.

Bizdeki gibi sermayenin kaba ve keyfi diktatörlüğünün hüküm sürdüğü bir rejimde, söylemeye gerek yok ki, burjuva diktatörlük, yine 1 Mayısta işçileri jop, süngü ve namluların gölgesinde, işten atma, tutuklama tehdidiyle zorla çalıştırmaya, herhangi bir direniş veya gösteri yapmalarını engellemeye çalışacaktır.

Ancak, işçiler bunu kabullenecekler mi, göreceğiz.

Kendi sınıf kardeşlerimizin kanları pahasına elde ettiği bir mevziyi, gerekirse aynı pahayı göze alarak korumalıyız.

Mevcut kapitalist düzende işçi sınıfı ekonomik olarak sefalete mahkum edilmiştir. Faşist yasalarca grev hakkından örgütlenme hakkına kadar bütün temel haklar işçi sınıfının elinden alınmıştır. Çalışma hakkı dahi güvence altında değildir. Körfez savaşı bahane edilerek yüzbinlerce işçinin işten

l Mayıs!
enternasyonalizmi!

çıkartılması sendika bürokrasisi tarafından sessizlikle karşılanmıştır. Sessizlik onay demektir. Bu durum işçi sınıfının politik mücadelesinin zorunluluğunu ve önemini bir kez daha göstermiştir.

İşçiler, kendi sınıf partilerinin önderliğinde mücadeleye katılmazlarsa, çözüm yoktur.

Mücadele edilmeden kurtuluşun mümkün olmadığını en iyi işçi sınıfı bilir.

Tek bir çıkış yolu var: İşçilerin ve emekçilerin büyük burjuvazi ve büyük toprak sahiplerini, parababalalarını mülksüzleştirmeleri ve bu mülkleri işçilerin ve çalışanların denetiminde toplumun ortak mülkü haline getirmeleri. Bunun için de, işçilerin, kapitalistlerin devletini yıkıp kendi iktidarını kurmaları gerekiyor. O zaman işçiler ve emekçiler sadece kendi hesaplarına çalışacak, kendileri yöneteceklerdir. İşte sosyalizm budur.

Sosyalist Türkiye -tek kurtuluş yolu budur. Kapitalist Türkiye çürüyor, iflas ediyor. O işçilere ve emekçilere yoksulluk ve acıdan başka bir şey veremez. Yalan ve vaatten, jop ve dipçikten başka bir şey veremez.

Sosyalist bir Türkiye ancak işçilerin ve onunla birlikte yürüyen emekçilerin eseri olabilir. Böyle bir düzeni ancak bir işçi ve emekçi ihtilali yaratabilir. Bunun için de, her şeyden önce, devrimci bir işçi partisine ihtiyaç var. Bir ihtilal partisi de ancak gizli bir parti olabilir. Zira, sermaye iktidarı kendisini yıkmayı hedefleyen gerçek bir devrim partisine yaşam hakkı tanımaz. Bilinçli her işçinin başta gelen görevi böyle bir partiyi yaratmak için çalışan komünistlere katılmaktır.

İşçi arkadaşlar!

Birleşelim, örgütlenelim, harekete geçelim!

Sendikalarımıza sahip çıkalım, sendikalarımızdaki hain bürokratları kovalım, korkakları devirelim!

Söz, örgütlenme, gösteri ve toplantı hakkı için, tam ve özgür grev, toplusözleşme ve sendika hakkı için, bunların en kısa sürede elde edilmesi için mücadele edelim!

Bütün işçiler ve bütün halklar kardeştir. Kahrolsun ulusal eşitsizlik, ulusal zulüm ve ulusal düşmanlık!

Kuzey Irak'ta emperyalizm ve faşist TC tarafından ayaklanmaya teşvik edilen Kürtler, emperyalizm tarafından bir kez daha satılarak, bir katliamla yüzyüze bırakılmışlardır. Bütün bu senaryoların amacı bugün devrimci Kürt hareketi şahsında yaşandığı gibi emperyalizme, kapitalizme karşı olan devrimci odakları etkisizleştirmektir. Bunu engellemek, enternasyonalist görevlerimizi yerine getirmekle mümkündür.

Kürtlerin özgürlük mücadelesini destekleyelim!

Savaş bahanesiyle işçi arkadaşlarımızın işten çıkarılmasına karşı çıkalım. Savaşı biz çıkarmadık. Faturayı savaşı çıkaranlar ve onların sadık köpekleri ödesin. Bizim savaşımız halklarla değil sermaye sınıfıyladır.

Gençliğin, bütün ezilenlerin, zindanlardaki işçi ve halk savaşçılarının mücadelesini destekleyelim!

Burjuvazi, faşist diktatörlük 1 Mayıs'ı yasakladı ve unutturmaya çalışıyor. Buna izin vermeyelim! Şehitlerinizin kanıyla yaratılmış gelenekleri, 1 Mayıs geleneğini yaşatalım!

Yaşasın 1 Mayıs!

Kahrolsun sermaye düzeni, kahrolsun sermayenin faşist diktatörlüğü!

Yaşasın özgürlük, yaşasın sosyalizm!

Yaşasın bütün ülkelerin işçilerinin birliği ve kardeşliği!

İstanbul'da işçi kurultayı hazırlığı

İşçi hareketi özellikle 1987'den sonra süreklilik arzeden bir gelişme çizgisi tutturdu. Ne var ki, işçi hareketindeki canlanmanın işçilerin içerisinde bulunduğu derin hoşnutsuzlukla karşılaştırılınca nispeten geri bir düzeyde olduğu söylenebilecektir.

İşçi sınıfının eylem arzusu en başta güvenilir bir önderlik arayışına cevap verilememesi nedeniyle gerçeğe dönüşmekte güçsüz kalmaktadır. İşçiler eylemlilik çizgisiyle, sendikal önderlikleri aştıkları her anda, öndersiz kaldıklarını hissetmekte ve bu durum da sendika bürokrasisinin eylemi geriye çekmesini kolaylaştırmaktadır.

Doğal olarak sınıfın içerisindeki kaynaşma en fazla öncü işçileri harekete geçirmekte, önderlik arayışı en fazla öncü işçilerde görülmektedir.

3 Ocak'tan önce, sendika bürokrasisinin genel grev talebinin karşısındaki kayıtsız hatta engelleyici tutumu, yine öncü işçileri harekete geçirmiş ve genel grevi tartışmak için bir işçi kurultayı toplama yönünde girişimler ortaya çıkarmıştı.

Bu girişim o tarihte Zonguldak'taki grev ve ardından Türk-İş'in pasif genel grev kararını açıklaması vb. nedenlerle ile gerçekleştirilememişti.

Bugünlerde öncü işçiler yeniden İstanbul'da yerel bir işçi kurultayı toplama çabasındalar. İşçi kurultayı, son dönemde yaşanan işten çıkarmalar başta olmak üzere, sınıfın önündeki güncel sorunları, işçi eylemlerinin dar ekonomik karakterinin aşılmasının yollarını, önderlik boşluğunu ve grevleri tartışma gündemine alacaktır.

İşçi kurultayı oluşturma çabası, pek çok fabrikadan öncü işçiyi birleştirmektedir. Bu kendi başına bir hayli önemli ve değerlendirilmesi gereken bir olanak olarak ortaya çıkmaktadır. Kurultayın gündeminin tartışılması, öncü işçilerin siyasal arayışlarının da yansıdığı bir platform olacaktır. Bu tip platformlarda öncü işçiler arasındaki birliği kalıcılaştırmaya yönelik atılacak adımlar büyük öneme sahiptir. Onlar arasında kurulan bağın sağlamlaştırılması ve süreklileştirilmesi, kurultayın çeşitli nedenlerle gerçekleştirilememesi halinde bile önemli bir kazanım olacaktır.

Kuşkusuz, işçi sınıfının genel kitlesiyle öncü kuşağının sorunları büyük ölçüde paralel olmasına karşın, öncünün tam da "öncü" olmasından dolayı gündemi daha geniş ve siyasal içeriklidir.

Bu durumun kendisi, kurultayın gündemi saptanırken belirli bir dengenin tutturulmasını zorunlu kılmaktadır. İşçi kurultayı vb. araçlar, sınıfın yakıcı taleplerini gündemine alıp bu talepler üzerinden giderek sınıfın bakışını da "dar ekonomik talepler"den öteye, siyasal sorunlara çekmeyi başardıkları ölçüde işlevsel olabileceklerdir.

Bu anlamda kurultayın gerek öncü işçileri birleştirmesi gerekse de öncü ile sınıfı sağlıklı bir zeminde kaynaştırabilmesi gözetilmesi gereken önemli bir noktadır.

Kurultay sınıf açısından sendika bürokrasisi engelini aşmada ve reformizmin etkisini kırmada bir araç olabildiği ölçüde amacına ulaşmış olacaktır.

Bugün işçi hareketinin ihtiyacı da kesinlikle budur. Nitekim bugüne değin bu konuda ancak kısmi ve henüz önemli sayılmayacak adımlar atıldığı için, işçi hareketi içten içe zayıflamakta ve suskunluğa geçmektedir.

Bu dönem '89 bahar eylemlerinin gerçekleştiricisi 600 bin kamu işçisinin toplusözleşme dönemi olmasına karşın, Petkim işçileri dışta bırakılırsa, önemli bir işçi hareketi yaşanmamış olmasının, sözü edilen zayıflıkla doğrudan ilgisi vardır.

Sonuç olarak kurultay;

* İşçilerin ekonomik-demokratik taleplerini kapitalizmin genel bir teşhiri çerçevesinde formüle edebilmeli;

* İşçilerin dar ekonomik bakışını kırmaya çalışmalı;

* Reformizmin ve sendika bürokrasisinin teşhirini yapmalı ve sorunun politik bir önderliğin yaratılması olduğunu vurgulamalı;

* Öncü işçilerin kendi arasında ve öncü ile sınıf kitlesi arasında kalıcı, sağlıklı ve sürekli bir ilişkinin yaratılması yönünde ciddi bir adım olabilmelidir.

Bu çerçevede kurultayın başarısı işçi hareketinin yeni bir döneme girmesinde anlamlı bir katkı olabilecektir.

İşten atılmalara karşı

İşçi sınıfı hareketinin gelişme seyrine bağlı olarak, burjuvazi saldırganlığını artırıyor. Devrim mücadelesi gelişirken burjuvazi de karşı-devrim sürecini geliştiriyor. Çatışma noktalarında güçlerin örgütlülüğüne ve gücüne göre sonuç alınıyor.

12 Eylül'le birlikte örgütsüzlüğe mahkum edilen DİSK tabanı yeniden sendikal örgütlenme sürecine girerken, sarı uzlaşmacı sendikalardan çok bağımsız sendikalarda örgütlenme isteğini taşıdı. Ancak yoğun işten çıkarmalar, yedek sanayi ordusunun fazlalığı vb. olgular nedeniyle, Türk-İş'e bağlı sendikalarda örgütlendi. Burjuvazi işçi hareketini sendikalizm potasında ve Türk-İş içerisinde denetim altında tutma düşüncesini bir dönem başarıyla uyguladı.

Sınıf hareketi yeni dönemde sendikalizmi aşma eğilimini hep taşıdı, taşıyor. Sendika bürokratlarını önüne katarak talepleri doğrultusunda zorluyor ve kısmen aşıyor. Bu noktada burjuvazi sendikalizmin denetimi altında tutamadığı işçileri işten çıkararak cezalandırma yoluna gidiyor. Bunu fazla yadırgamamak lazım. Kar ve sömürü hırsı kapitalizmin yasasıdır. Kapitalizm her bunalımın faturasını işçi sınıfına ve emekçilere çıkarıyor.

Grevler nedeniyle doğan işgünü ve ekonomik kaybını, maliyet artışıyla engellemek isterken, mücadeleci unsurları tasfiyeye yönelerek hem mücadele geleneğini ortadan kaldırmayı, hem de asgari ücretle yeni işçi alarak, karına kar katmayı hedefliyor. Aynı zamanda işçilerin üretim süreci ve ilişkileri içerisinde gelişecek eğitim ve örgütlülük olanaklarını yok ediyor.

Bu noktada işçi örgütleri ne yapıyor? Sendikalar tam bir acz içinde, uzlaşmacılığı, teslimiyeti rehber edinmiş durumdalar. İşçilerin en küçük ekonomik-demokratik taleplerini dahi savunmuyorlar. Reformizmin ve liberalizmin bir hastalık halini aldığı günümüzde, burjuvaziyle barış içinde birarada yaşama teorilerini nesnel yaşam reddetmesine rağmen, ısrarla savunuyor ve onun gerektirdiği uzlaşmacılığı sergiliyorlar. Yığınlar işsizliğe, açlığa terkedilirken, sendikalar-sendikacılar işten çıkarılacak işçiler üzerinde pazarlık yapıyorlar.Bu noktada biz ne yapmalıyız?

Her şeyden önce burjuvazinin bütün kurumlarıyla örgütlülüğü gözönüne alınmalı. Bu anlamda sınıf da örgütlü olmalıdır. Buradaki kasıt, iktisadi örgütlülük değildir. İşçi sınıfının burjuvaziye karşı mücadelesinde ona rehberlik, önderlik eden, tarihsel ve güncel çıkarlarını savunan ve potansiyeli maddi güce dönüştüren bir siyasal örgütlülük, bir marksist-leninist sınıf partisidir eksik olan. Bu eksen temel alınmalıdır.

Ancak bu diğer mücadele biçimlerini yadsımaz. İşçi hareketinin sorunlarını bir bütünlük içerisinde ele almak gerekiyor. Sadece "işten çıkarmalar çerçevesinde neler yapabiliriz" demek son derece dar bir bakıştır. Her toplusözleşmeden sonra, toplu işten çıkarmalar yaşandı-yaşanıyor. Her şeyden önce bunu görmek ve uzun soluklu mücadele ve çalışma içine girmek gerekiyor. Günübirlik politikalarla sorunlarımızı çözemiyeceğimiz açıktır.

Toplusözleşmelere, grevlere nasıl aylar öncesinden hazırlanılıyorsa, işten çıkarmalara da aynı süreçten başlayarak müdahale edebilmenin zemini yaratılmalıdır. Bu temelde pasifizm ve sendikalizmle ciddi bir hesaplaşma yapmak gerekiyor. İşçilerin duyarlılığının arttığı dönemler eğitim ve örgütlenme açısından değerlendirilmeli, direniş ve işgale hazırlanılmalıdır. Bunun için yoğun propaganda ve ajitasyon faaliyeti geliştirilmelidir.

Kesinlikle direnişi güçsüz kılacak davranışlara hayat hakkı tanınmamalıdır. Örneğin; işverenler işten atma döneminde öncelikle kendi isteğiyle çıkmak isteyenleri çıkaracağını ilan ediyor ve çıkmak isteyen işçiler de isimlerini yazdırıyorlar. Böylesi durumda o işyerindeki tepki pasifize ediliyor ve gönüllü ayrılmak isteyenler bir anlamda olası eylemliliğin gelişmesinde engel olabiliyorlar. Bir çok fabrikada burjuvazi bu yöntemi denedi, deniyor.

İşten çıkarmaların önünü almak lokal eylemliliklerle sağlanamaz. Ancak direniş geleneğini geliştirmek açısından yine de yararlıdır. İş yasalarındaki anti-demokratik yasaları hedeflemek, burjuvazinin yasa ve kurumlarına karşı genel bir mücadeleyi örgütlemektir asıl gerekli olan.

Bu çerçevede burjuvaziden icazet dilenmek, sendika bürokrasisinden medet ummak yerine, kendi özgücümüze güven duymak ve gücümüzü örgütlülüğe kavuşturmak zorundayız.

B.Acar

Aydın oportünizmi ve proletarya sosyalizmi

E. Taylan

EKİM'in sık sık vurguladığı ve anlaşılan daha uzun sürede vurgulamak zorunda kalacağı bir özelliği var. Bu özellik, sol hareketin yaşanmış tarihine ilişkin eleştirel ama sahip çıkıcı, onu aşan ama onu kapsayan bir bakış açısına sahip olmakla ilgilidir. Bu perspektifin kendisi de tarihsel birikimin bir sentezidir kuşkusuz.

EKİM, çıkışından bu yana politikayı bir örgüt politikasına indirgememeye çalıştı ve sınıfın iktidar mücadelesinin imkanlarını kendisinden öteye bir alan olarak tanımladı. Bunun bir diğer ifadesi şudur. Hareketimiz kendi ayırıcı özelliklerini ve bu ayırıcı özelliklerin tarihsel anlamlarını gözetmekle birlikte, sol harekete de belirli bir gelenek içinden ve onunla sınırlı bir çerçeveden bakmadı. Biraz yukarıdan ve toplam olarak bakmaya çalıştı.

Sınıf hareketi ile sosyalist hareketin birliğini sağlamak, sınıfın partisini yaratıp iktidar mücadelesini güncelleştirmek isteyen siyasal bir hareket, proletarya sosyalizmi adına ne varsa onunla örgütsel bir birliğe ulaşmak, devrimcilik adına ne varsa onu da kendi çeperinde toplamak gibi bir görevle karşı karşıyadır. Ancak böyle bir bakışa sahip olmakladır ki, dışındaki bütün devrimci birikime hasım rakipler olarak değil, proletaryanın iktidar yürüyüşünde ifade edebilecekleri anlam ve imkanlar açısından yaklaşmak mümkün olacaktır.

Proletaryanın iktidar mücadelesinin, farklı cephelerde birden sürdürülen ama aynı hedefler doğrultusunda koordine edilen bir mücadele olması gerektiği, Türkiye solunun en az kavradığı ve önemsediği gerçeklerden biridir.

Gerek proletaryanın iktidara yürüyüşü ve gerekse sosyalizmin kuruluşu işine teçhizatlı başlanabilmesi açısından, hareketin aydınlar içinde sağlayacağı destek önem taşımaktadır. İktidara yürüyen işçi sınıfının partisi mücadeleyi aydınlar içerisine de taşıyabilmeli, devrimci aydın birikimini kendi mücadelesine tabi kılabilmelidir.

Kuşkusuz bu, proletarya hareketinin hemen bugünden başarıyla sonuçlandırabileceği bir görev değildir. Hareketin ideolojik-siyasal gücüyle ve otoritesiyle de çok yakından bağlantılıdır. Komünist hareket bugünden bu sorunu halledilmek üzere gündemin başına yerleştirmemekle birlikte, doğmuş olan fırsatları da değerlendirmeye çalışmaktadır.

Ekim ile *Toplumsal Kurtuluş* arasındaki birlik tartışmalarının eksenini bu bakış belirlemiştir.

Hareketimiz *Toplumsal Kurtuluş* çevresini bir aydın odağı olarak değerlendirmiş ve bu anlamda da değer vermiştir. Şimdi bir şeyleri yitirmenin telaşı içinde, Ekim'i "aydın düşmanlığı" ile suçlayanlara bu fikrimiz açıklıkla ifade edildiğinde, "aydın çevresi" olarak değerlendirilmelerini bir tür hakaret kabul etmişler, kendilerinin politik bir hareket olduklarını iddia etmişlerdi.

Bir aydın çevresinin, proletarya hareketinin hegemonyası altında sosyalizm mücadelesine katacakları önemli şeyler olacaktır. Fakat bunun gerçekleşmesi için *Toplumsal Kurtuluş* çevresinin, aydın olma konumu ile belirlenen, reformist gelenekle ve modern revizyonizmin bürokratik karakterini rasyonalize etme çabaları ile beslenen ideolojik-politik zaaflarından arındırılması gerekiyordu.

Biz kuşkusuz, *Toplumsal Kurtuluş*'un temsil ettiği aydın hareketinin önce pürü pak bir şekle getirilip, ancak ondan sonra kazanılacağını hiç düşünmedik. "Kurtuluş Hareketi"nin bir bölüğü örgüt deneyimi olan devrimcilerden oluşurken, bir bölüğü de örgüt tecrübesi ve perspektifi legal bir partiyi aşamayan, temelde ise kendini örgütlü politik mücadeleden ziyade "entellektüel mücadeleye" istihdam etmiş aydınlardan oluşuyordu.

Toplumsal Kurtuluş açısından bunu bir avantaj olarak kabul ettik. Sınıfa bakışta ve örgüt sorunlarında nispeten ileri olan kadrolarıyla daha üst düzeyde bir birleşmenin olanaklarını yaratmaya çalışırken, EKİM'in ve bu kadroların aracılığıyla uygulanabilecek bir basınçla da, *Toplumsal Kurtuluş*'un aydın kadrolarının da hareketimizin çeperinde toplanabileceği ve gerektiği takdirde hareketin legal alandaki mücadelesinde bu kadroların aydın katkılarından yararlanılabileceğini düşündük. Fakat bir kısım aydın kadro, sosyalist hareketin anlamlı bir parçası olmayı kendi konumları açısından "küçültücü" buldukları için, sürecin önünde ayak diremekte, dahası en son

olarak T. F. Yorulmaz'ın son iki yazısında görüldüğü gibi, en bayağı şekillere bürünen bir karalama kampanyasıyla ilişkileri gerginleştirmeye çalışmaktadırlar. Şaşırdığımızı söyleyemeyiz. Lenin, aydınların belkemiklerinin esnek olduğunu söylerdi; onların sağa sola eğilmeden ayakta durmaları ancak ideolojik omurgası sağlam bir örgütlülük sayesinde mümkün olabilir. Bu yüzden onları kazanma çabamız, içindeki ateşle zamanı yakamayan aydınları kendilerini yakmaktan kurtarmak gibi bir perspektifi de içeriyor.

T. F. Yorulmaz'ın *Toplumsal Kurtuluş*'un 40. ve 41. sayılarında yeralan yazılarını okuyanlar, bu yazıların EKİM'e karşı fikir platformundan yöneltilen eleştiriler olmayıp, "yurtdışında basılan ve dağıtılan bir dergi" tarafından *Toplumsal Kurtuluş*'un nasıl "ele geçirilmeye" çalışıldığı ve bunun ne kahraman mücadeleler sonucunda ve parçanın kaybedilmesi pahasına önlendiğini anlatan bir karalama ve hezeyan karışımı olduğunu anlamakta güçlük çekmeyeceklerdir.

Biz burada, T. F. Yorulmaz'ın "başaramadılar", "ele geçiremediler" şeklindeki sevinç çığlıklarının henüz çok erken atılmış çığlıklar olduğunu belirtmekle yetinelim ve bu yazıları vesile sayarak, T. F. Yorulmaz'ın platformundan değil ama kendi platformumuzdan bazı konulardaki görüşlerimizi belirtmeye çalışalım.

* * *

12 Eylül'ün yarattığı sarsıntı ve kolay yenilginin nedenlerini sorgulama süreci pek çok siyasal hareket tarafından henüz daha örgütsel çerçevede başlamamışken, uluslararası modern revizyonizmin çöküşü, sol hareketi bir bütün olarak liberal-tasfiyeci rüzgarların etkisine açık hale getirdi.

Marksist-leninist hareket açısından bu durum, aradaki ayrım çizgilerini silikleştirmeden, tüm sol harekete bütünsel bir bakışı zorunlu hale getirdi. Genel olarak liberal-tasfiyeci rüzgarlara karşı savaşılırken, bu rüzgara karşı durma yönündeki her çabaya değer verildi.

Bu sürecin genel olarak sol hareketi yeniden devrimci ve liberal olmak üzere kendi içinden ikiye ayırıyor olması, tek tek örgütler düzeyinde de aynı saflaşmanın yaşanmasıyla birlikte yürüyordu. Bu çatlamanın Türkiye toprağında sermaye düzeninin artan siyasal ve iktisadi bunalımına yükselen bir işçi hareketinin eşlik ettiği bir süreçle de besleniyor olması, geriye doğru olduğu kadar, ileriye, devrimci proleter sosyalizme doğru yönelişlerin de yaşanmasını olanaklı kılıyordu.

Toplumsal Kurtuluş, ilk başlarda ve üstelik oldukça kuvvetli bir biçimde Gorbaçovcu rüzgara kapılmakla birlikte, modern revizyonizmin bu yeni temsilcisinin Sovyetler Birliği'ndeki süreci tüm mantıksal sonuçlarına, normal biçimiyle kapitalizme doğru götürdüğünün tümüyle netleştiği bir anda, Gorbaçovculuğa karşı tavır aldı.

Esen liberal-tasfiyeci rüzgara karşı durma çabasında olan her hareketi desteklemek ve ileriye çekmek, içinde bulunulan siyasal koşullar içerisinde zorunlu bir görev olarak önümüzde duruyordu.

Bu süreç içerisinde "Kurtuluş Hareketi" içerisinden EKİM'le birleşme yönündeki eğilimlerin güç kazanması, bu hareketin en azından bir kısım kadrolarında liberal rüzgara karşı durmayı, proletarya sosyalizmi yönündeki bir sıçrayışla taçlandırma isteğinin varlığını gösteriyordu.

Bu hareketin içerisinde bulunduğu politik-ideolojik zaafların kendini özellikle modern revizyonizme karşı titrek konumlarında ve örgüt konusunda ele verdiğini sürekli vurgulamakla beraber, birlik sürecini de somut-pratik bir olay haline getirmeye çalıştık. Bu bilinçli bir tercihti. Eğer farklılıkları vurgulamayı birliğin önünde bir engel olarak dikseydik ve birliği somut bir olay haline dönüştürme çabasına girmeseydik, bu hareketle birleşme şansını yitireceğimiz gibi, bu hareketin temel zaaflarını pratik olarak sergileme görevini de reddetmiş olacaktık. Böyle yapmadık, tersine üzerine gittik.

Bu politikanın kısa vadede iki muhtemel sonucu olacaktı.

İlki; bu hareket içerisindeki örgütsel-politik deneyime sahip kadrolar EKİM'le girdikleri etkileşim sürecinde kendilerini aşabilirler ve bunu gerçekleştirirken de aydın kadroyu ileriye doğru sürükleyebilirlerdi. Bu sağlıklı bir zeminde birliğin gerçekleşmesi anlamına gelirdi.

İkincisi; EKİM'le birleşme süreci ve bunun zorunlu kıldığı görevler, örgüt fikrine yatkın kadrolarla örgüt fikrinden uzak aydın oportünizmi arasındaki gerginliği artırabilir, bu ise hareketin kendi iç zayıflığının net bir biçimde ortaya çıkmasını sağlayabilirdi. Böylece "Kurtuluş Hareketi", kapılmış bulunduğu "proletaryanın ihtilalci hareketi" olmak gibi garip yanılsamalardan kurtulur, kendinin misyonunu nesnel konumuyla uyumlu olarak bir aydın hareketi olmakla sınırlayabilirdi. Bu da kendi başına, proletaryanın iktidar mücade-

lesinde herkesin kendi alanına dönmesini sağladığı ölçüde, hem bir netleşme hem de bir ilerleme sayılabilirdi.

Tercih birinci seçeneğin gerçekleşmesi yönündeyken, ortaya çıkan durum ikinci seçeneğin gerçekleştiğini gösteriyor.

"Kurtuluş Hareketi", T. F. Yorulmaz'ın son yazısında artık bir "aydın hareketi" olarak değerlendirilmeye, misyon tartışması da bu çerçevede sürdürülmeye başlanmıştır.

Kendi başına alındığında, bunun "Kurtuluş Hareketi" ile daha sağlıklı bir düzlemde birleşmek için olanakları artırdığını söyleyelim. Ne var ki hala temel olarak aydın oportünizminin karakteristik hastalıklarından kurtulunmuş değil, tersine, daha da derinleştirilmeye çalışılmaktadır.

T. F. Yorulmaz'ın EKİM'i "aydın düşmanlığı" ile suçlaması bir garip aydın kompleksi ile ilgilidir. EKİM'in "Kurtuluş Hareketi" çevresini aydın olarak değerlendirmesi, tamamıyla bu arkadaşlarda çarpık olan misyon duygusunu düzeltmeye yöneliktir. EKİM'in buna rağmen "Kurtuluş Hareketi" ile birliği zorlaması, tam da bu çevreye bir aydın potansiyel anlamında önem vermesinden kaynaklanıyordu.

Söylenmek istenen şuydu;

EKİM sınıfla sosyalizmi birleştirme ve proletarya iktidarını kurma perspektifiyle donanmış, sınıfın ideolojisini politik-örgütsel çerçevede de yeniden üretmiş bir ihtilalci sosyalist harekettir.

"Kurtuluş Hareketi" ise sınıfla birleşme, sınıfın ideolojisini politika ve örgüt alanına uzatma konusunda yeteneksizdir. Bu yeteneksizlik aydın konumu ile ve modern revizyonist geleneğin ideolojik deformasyonu ile doğrudan ilgilidir.

Bu zaaf aşılamadığı sürece, birliğin işin doğası gereği politik gücün, demek oluyor ki EKİM'in yönlendirmesi ve hegemonyası altında gerçekleşmesi kaçınılmazdı.

Dolayısıyla biz, "Kurtuluş Hareketi"nin temsil ettiği aydın potansiyelle birleşmekte ne kadar ısrarlı davrandıysak, onların bir aydın çevresi olarak kendilerine biçtikleri politikanın belirleyici öznesi olma yönündeki misyonlarının, aydın oportünizminden başka bir şey olmadığını sergilemek konusunda da o ölçüde ısrarlı davrandık.

T. F. Yorulmaz'm son yazıları, EKİM'in bu çevreye "aydın hareketi" olduklarını kabullendirmekte bir başarı kazandığını göstermekle beraber, bir aydın hareketi olarak kendilerini tarihin temel değiştirici öznesi olarak kavrama hastalığından kurtarmada henüz bir başarı kazanamadığını göstermektedir. Öyleyse, devam edeceğiz.

Bu hastalığın belirtilerinin neler olduğunu ve yolaçtığı ideolojik deformasyonu, muhatap yazının izin verdiği olanaklar çerçevesinde ele almaya çalışırken, EKİM'in aydın hareketine ve aydın oportünizmine ilişkin görüşlerine de kısaca değinmeye çalışacağız.

* * *

Yazısına aydın sözcüğünün etimolojik kökenlerini açıklama çabasıyla başlayan T. F. Yorulmaz, aynı zamanda bu çabayı bir aydın methiyesine çeviriyor.

Belirli ve özel bir sosyal statü ile ve bu özel sosyal statünün kendi içinde taşıdığı olumlu ve olumsuz siyasal özellikleri saptama çabası ile belirlenen bir aydın tanımlaması yerine okuyucular daha değişik bir yöntemle karşılaşıyorlar.

Burada, aydının "aydınlanmış insan" anlamına geldiğini, Osmanlıcada karşılığının "münevver" olduğunu öğrenen okuyucu, aslında bu "münevver"lerin aynı zamanda Aydınlanma Çağının yaratıcıları olduğu, Rusya'da Narodnik akımın genç aydınların kararlı, özverili, kahramanca bir mücadelesini simgelediği, "intellijantsiya" sözcüğünün bir "aydın hareketliliği" anlamında bütün dillere buradan yerleştiği, vb. gibi gerçeklerle (ama yalnızca gerçekliğin bir boyutuyla) karşılaşıyor.

Marksist terminolojide, aydın değerlendirmelerinin bir sosyal konumla beraber yapıldığını, aydının yaşayış tarzıyla proletarya arasında bir "uzlaşmaz çelişki"den bahsedildiğini ortalama bir devrimci bilir. Gerek Marks'ta, gerekse Lenin'de aydınların bu karakterinin bir bireyciliği-benmerkezciliği doğurduğuna yönelik pasajlar oldukça sıktır. Lenin bütün baskı dönemlerinde, bu özellikleri nedeniyle partiyi önce aydınların terkettiğinden sözeder.

Yazarın aydın tanımlamasını, bu sosyal konumla ilişkilendirmemesinin ve aydınların "münevverliğini" öne çıkarmasının "aydın düşmanlığı" ile "hesaplaşmaya" girişinesi nedeniyle doğal karşılanabileceği, bizim buradan kalkarak, yazarın kendi "aydın" konumunu yüceltmeye çalıştığını iddia etmemizin biraz zorlama olduğu söylenebilir.Fakat aşağıda yazardan aktaracağımız düşünceler, bu tip bir itirazı geçersiz kılacaktır.

Toplumsal Kurtuluş'un şöyle bir "tez"i var:

"Sosyalist olmak için aydın olmak mutlaka

zorunludur; aydın olmadan sosyalist olmak mümkün görünmüyor.

"Mümkün olabilir mi? Hem sosyalizmin biliminden sözetmek, hem sosyalizmin kendisinin bilim olduğunu kabul etmek, hem toplum yaşamındaki bütün çelişkileri görüp formüle edebilme iddiasını taşımak, hem estetikten felsefeye kadar bir mücadele alanına yayılma planı içinde olmak, hem yeni insana ve yeni bir dünyaya yönelmek, hem de aklı geliştirip kullanmamak, aklı her türlü mücadelenin içine katmamak mümkün olabilir mi; olabileceğini sanmıyorum."

Yazar, işçi sınıfı ile sosyalistlik arasındaki ilişkiyi de şöyle formüle ediyor;

"... İşçi sınıfının ya da emekçilerin hareketi her zaman görülüyor; ancak her işçi sınıfı hareketi sosyalist nitelik taşımıyor. Her işçi hareketi, sosyalist olma imkanını taşıyor."

Önce şunu belirtmekte yarar var: Her işçi hareketinin sosyalist olmadığı ama her işçi hareketinin sosyalist olma imkanı taşıdığı görüşü, Marksizm-leninizmin temel bir önermesi olarak kabul edilir. İşçi hareketinin sosyalistleşmesi için bir "aydınlanmaya" ihtiyaç duyduğu da doğrudur.

Fakat yazarın veri kabul edilen doğruları sıralarken, temel çarpıtmalar yaptığı, bir mistifikasyon yaratmaya çalıştığı, böylece de fiilen sosyalistliği aydına özgü bir tavıra indirgemeye çalıştığı görülüyor.

Birincisi; aydın oportünizmi, aydın olma ile sosyalist olmak arasında birebir bir ilişki kurarken de, yukarıda sözettiğimiz aydın tanımlamasının çarpıtılmasından güç alıyor.

Aydını salt aydınlanmış insan olarak kavramak, sosyalizmle aydın arasında bu tip bir eşitlemenin en azından makul gözükmesini sağlıyor. Fakat, mantık kendi içinde zorlandığında sosyalistlik salt bir bilince indirgeniyor, tanımı gereği onun sınıfa yönelik ve sınıfla birlikte bir aksiyon olduğu unutuluyor, dahası sosyal konumla bilinç arasındaki zorunlu bağlantı karartılıyor. Aydın oportünistinin vermek istediği mesaj şudur: İşçi sınıfı sosyalist olma imkanı olan bir sınıftır, aydın ve sosyalizm ise işin doğası gereği biribirinin olmazsa olmazı. Demek ki sosyalizm ancak aydının malı olabiliyor. Okur hala aydını "aydınlanmış insan" olarak algılıyorsa, bu mistifikasyona kurban gidecektir. Ama aydının, "aydınlanmış insan"dan öte bir konumu ifade ettiğini kavradığında, nasıl olup da yaşayış tarzı ve sosyal statüsü açısından genellikle burjuva ya da küçük-burjuva olan bir kesimle sosyalizm arasında bir özdeşlik kurulduğunu soracaktır. Sosyal konum ile bilinç arasındaki determinist ilişkinin karartılmasının, olgunun tali yanının asli yanının karartılması pahasına öne çıkarılmasının nedenini soracaktır. Bizim cevabımız ise; kendi rolünü işçi sınıfının ta-rihsel rolünü karartma pahasına merkeze koyan bir aydın eğiliminin ve bunu kabul ettirme çabasının, her aşamada en temel doğruları bile tahrif etmeye zorunlu olduğunu bir kez daha yinelemek olacaktır.

İkincisi; bir bilim olarak sosyalizm ile bir "siyasal bilinç" olarak sosyalistlik birbirine eşitleniyor. Bir "siyasal bilinç" olarak sosyalistlik kuşkusuz bir bilim olarak sosyalizmin ürünüdür ama kendisi değildir.

Okur, yazarın söylediklerini bir kez daha okuduğunda, işçilerin öncü kesimlerinin dahi estetikten felsefeye dek uzanan bir alanı kapsayan sürecin dışında kalacağı için, sosyalist olma şansını yitireceğini görecektir. İşçiler ancak kendilerini ortadan kaldırdıklarında, sosyalist olma şansını yakalayacaklardır, ama maalesef o zaman da, sosyalizm "işçi sınıfının bilimi" olduğu için yine sosyalist olma şansı bulamayacaklardır.

Dolayısıyla yazarın sözettiği "işçi hareketinin sosyalist olma imkanı" sınıfın öncü kuşağı da dahil, sınıf üyelerinin sosyalist olma imkanı değildir aslında. Burada sosyalist olma imkanının sınıfın öncü kuşağına değil de, sınıfın "hareketine" yönelik olarak tanımlanması da bir rastlantı değildir. Bu imkanın gerçekliğe dönüşmesi ise ancak sınıf dışı aydının yapacağı bilimsel trafik memurluğuna işçi sınıfının uymasıyla mümkün olacaktır.

Buradaki etkileşim tek taraflıdır, aydından sınıfa doğrudur. Oysa marksist-leninistler etkileşimin çift taraflı olduğunu savunurlar. Sınıfın "aydını" yönlendirmesi salt basit taktik önderlikle de ilgili değildir. Teorik çabada da hareket noktası ve pratik amaç olarak yönlendirici olan yine sınıf hareketidir.

Yazarın aydın topluluğun misyonunu tanımlarken, mevcut düzeni "sarsmak"tan ve "yenisini kurmak"tan sözetmesi,* aydına biçtiği tarihsel

* ***"Kendi aydın hareketini, mevcut düzeni sarsacak ve yenisini kuracak aydın topluluğunu savunmayan, yaratmayan, yaşatmayan hiç bir harekete ciddi ve devrimci gözüyle bakmamak gerektiğini düşünüyorum."*** *(Toplumsal Kurtuluş,* sayı:41, Aydınlar, Kalıplar ve Korkular, siyahlar bizim)

rolün anlamına ilişkin bir başka göstergedir. Bu mantığa göre aydın topluluğunun mevcut düzeni yıkmak için dışsal güçlere ihtiyacı vardır. Bu "dışsal güç" ancak "yıkabilir" ve bu bir "bilinç"e dayalı olmadığı için, aydınlar bu bilinçsiz yıkıcılığı kullanırlar ve iktidara otururlar. Bundan sonra mevcut düzeni ancak "sarsabilen" aydın topluluğu, yeni düzeni kurma işini (bu işin doğası gereği bir siyasal iktidarı tanımlıyor) tek başına üstlenebilecektir.

Tekrarlamanın riskini göze alarak, bir kez daha söyleyelim; EKİM, iktidarı düşünen proletarya örgütünün aydın potansiyelini kazanması gerektiğini, bir aydın hareketinin ise ancak, proletarya hareketinin hegemonyası dahilinde kendi değiştirme iktidarsızlığını aşabileceğini hep belirtti. Fakat aydın topluluğuna, proletarya hareketinin yörüngesinde iken bile "mevcut düzeni sarsacak ve yeni düzeni kuracak" bir misyon tanımadı, tam da bunun böyle tanımlanmasını "aydın oportünizmi" olarak nitelendirdi.

Aydın, sosyalizm fikrine belli bir entellektüel süreç sonucunda ulaşabilir. Fakat sosyalizm fikrine ulaşmak, tarihsel değişimi hızlandırıcı bir iradi müdahalenin zorunluluğu bilincine sahip olmayı da gerekli kılar. Aydın bu müdahaleyi reddettiği oranda bir marksist değil, ancak marksolog olur. Bu müdahaleyi kabul ettiği anda da kendi "özel konumu"nu proletaryanın genel sınıf savaşımına tabi kılması gerekir. Bir aydın açısından bu, sosyal statü ve ayrıcalıklar anlamında özel konumunun "kaybedilmesi", "aydınlanmış insan" olma anlamındaki özel konumunun ise işçi sınıfı hareketi ile birleşerek, harekete emdirilmesi ve eritilmesidir. Bu erimeye ve "sıradanlaşmaya" karşı koyduğu ve değiştirme misyonunu kendi özel konumuyla doğrudan bağlantılı hale getirdiği oranda, ortaya çıkan bir proletarya partisinin çeperindeki aydın hareketi yerine, aydın oportünizmi olacaktır.

Aydın oportünizmi, sınıf mücadelesini ve mücadelenin aktörlerini kendi temel değiştirici faaliyetinin bir nesnesi olarak algılar. Bunlar çözümlenecek ve biçimlendirilecek, belirli bir senteze ulaşılacak nesneler olarak gözükmeye başlar. Bu ölçüde de işçi sınıfıyla araya bir mesafe koymak zorunluluk halini alır.

Aydın oportünizmi tarafından, Lenin'in "sınıfa bilincin dışarıdan götürüleceği" saptaması ve bu noktada aydının tarihsel bilincin taşıyıcısı olarak özel öneminin ortaya çıkması, başka hiç bir şeye gerek kalmaksızın, Lenin'in Marks'ta gerçekleştirmiş olduğu en büyük "revizyon", en büyük katkı olarak sunulur.

Kuşkusuz, Lenin'in bu saptaması, Marksizmin ekonomizmle ayrışması açısından çok önemli bir noktayı temsil etmektedir. Fakat tüm bu saptamalar temel bir görevi tespit etmek için yapılmıştır. Sosyalist bilinç (ve dolayısıyla hareketi) işçi sınıfı kendiliğinden yaratamaz, bu bilincin ona dışarıdan taşınması gerekmektedir, sosyalist hareket ise bilinç ile sınıfın birleşmesi temelinde oluşabilir. Bu basit, mekanik bir birleşme değildir. Bu birleşme aracılığıyla kendisi için hareket etme yeteneğine ulaşan yalnızca sınıf değildir, bu birleşme ile "bilinç" de tarihsel-sınıfsal anlamda "kendisi için" olma şansına sahip olur. İşçi sınıfı ile birleşemeyen bir sosyalist bilinç kaçınılmaz olarak yozlaşır, giderek tersine dönüşür. Proletaryanın entellektüel silahını felsefede bulması ile felsefenin maddi silaha proletarya aracılığıyla kavuşması Marks'ın önemli bir vurgusudur ve bu anlamda Marks ile Lenin arasında bir süreklilik vardır.

Nesne ile özne arasındaki ilişki karşılıklı diyalektik bir ilişkidir ve materyalist anlayış pozitivizmden farklı olarak bu ikisinin birbirinden yalıtık halde olmadıklarını, öznelin belli bir nesnellikle tanımlanan "değiştirme gücü" olduğunu savunur. Aydın olmanın özel konumunda ısrar edenler, kendilerine "politik" bir misyon atfettikleri oranda, "bilimsel çalışmada" ne kadar yasallıkları saptama uğraşında olursa olsunlar, politikada kendilerini bütün nesnel alandan yalıtılmış yegane özne, sosyalizm bir bilim olduğuna göre, onu, "beyniyle" temsil edecek yegane öznel faktör olarak görme hastalığından kurtulamazlar. Bütün bunların bize anlattığı şudur, sosyalizm fikrine düşünsel sürecin belli bir evresinde varmak, bunun zorunlu gereği olarak, proletarya hareketiyle birleşme misyonuyla tanımlanmazsa, bu bilincin sosyalist aksiyoner olma anlamında yeniden üretilmesi mümkün olamaz. İşçi sınıfı hareketinin dışında yeniden üretilmeye çalışılan bilinç de, materyalizmin ve sosyalizmin bozulmuş bir şekli olabilir ancak. Bu karşılıklı ilişki aynı zamanda tarihseldir de. Lenin'in Rusya'da Marksizmin doğuşuna ilişkin aşağıdaki değerlendirmesi bu söylenenlerin yetkin bir ifadesidir.

"Altmışlı ve yetmişli yıllar, 'kitlelerin' arasında dolaşmaya başlayan, militan-demokrat ve ütopik sosyalist içerikli, çok sayıda yasadışı

yayına tanık oldu. O çağın önemli kişileri arasında ön sıralarda yeralanlar, işçi Pyotr Alekseyev, Stepan Kalturin ve diğerleriydi. Bununla birlikte, proleter demokrat akım kendisini, Narodizmin ana akıntısından kurtarabilecek durumda değildir; bu ancak, Rus Marksizmin ideolojik olarak biçimlenmesinden (Emeğin Kurtuluşu grubu, 1883) ve sosyal-demokrasi ile bağı bulunan düzenli bir işçi hareketinin başlamasından (1895-96 St. Petersburg grevleri) sonra mümkün oldu." (Lenin, *Rusya'da İşçi Basınının Tarihi*)

Lenin, bu kısa alıntıda Rus sosyal-demokrasisinin doğuşunu tanımlayan birbirine bağlı iki süreçten sözetmektedir. Rusya'da Marksizmin ideolojik olarak biçimlenmesi ve bu "bilincin" işçi hareketi ile birleşmesi.

Şimdi bu noktada, Türkiye'de yaşanan özgün gelişmeden bahsetmek gerekiyor. Türkiye'de aydınlar Marksizmin ideolojik olarak biçimlenmesinde Rusya'daki gibi etkin bir rol oynamadıkları gibi, genel olarak bir teorik birikimin taşıyıcısı da olamamışlardır. Türkiye aydını hep politikaya teoriden daha meraklı olmuştur. Ayrıca Türk aydını, "harbiye" geleneğinin de etkisiyle "örgüt" fikrine de daha yakın olmuştur. Türkiye'de önemli siyasal yönelişlerde, aydınların ciddi bir kitle desteğine sahip olmayan aktiviteleri büyük bir rol oynadı. Bu Türkiye'nin aydınının sahip olduğu "misyon" duygusunun özelliklerini ağırlıkla belirledi.

Türkiye aydınının, kendini, bütün toplumun üzerinde, "siyaset katında" en değiştirici özne olarak görmesi, modern sınıfların gelişimini önemli ölçüde tamamladığı bir dönemde kendini TİP'te uvriyerist-sendikalist, MDD ve devamı hareketlerde halkçı eğilimlere büründürdü -YÖN ve ANT dergileri çevresindeki aydınlarda ise bu geleneksel eğilimler 1971'e kadar devam etti, '71'in ardından ise onlar CHP'nin basit bir eklentisi haline geldiler.

Aydın oportünizmi ise yukarıda anlatılan tarihsel mirastan güç almakla beraber, esasen modern ilişkilerin ürünüdür.* Aydın oportünizmi işçi sınıfının burjuvaziyi devirmekte dayanılması gereken tek sınıf olduğunu düşünür. Fakat işçi sınıfının sosyalist siyasal bilinçle buluştuğunda bu değişimin temel öznesi haline geleceğini ve sosyalistlerin temel görevinin de bunu sağlamak olduğunu her duyduğunda ise bunu bayağı bir "uvriyerizm" olarak değerlendirir. İşçi sınıfının tarihin değiştirici öznesi olduğu fikrine karşı, aydın oportünizminin yüzünde bir müstehzi gülümsemenin belirmesi, eşitsiz gelişim yasasının kendisine tanıdığı üstünlüğü, bir "ayrıcalık" olarak saklama eğilimindendir. Uvriyerizm, misyon duygusunu yitirmiş bir "aydın"ın tapınması ise, aydın oportünizmi, içindeki yangını bir türlü zamanı yıkmak için harekete geçiremeyen aydının içindeki yangına tapınmasıdır. Sınıfa, örgüte, politikaya dönemeyen bir bilinç dönüştürücü olamaz. Aydın oportünizminin temel zaafı ise sınıfa, örgüte, politikaya dönemeyen bir bilincin zamanı yıkamama kısırlığına dönüşmesidir.

Bu durum tamamıyla onların "sosyalist aydın" konumunu aşamamalarından kaynaklanmaktadır. Lenin'in Kautsky'den aktardığı aşağıdaki ifadeler, aydın oportünizminin nesnel temelini açıklaması bakımından da önemlidir.

"(Aydın) *herhangi bir konuma ancak kişisel nitelikleri yoluyla ulaşabilir. Bu nedenle, bireyselliği için en büyük hareket özgürlüğü aydına başarılı etkinlik için birincil koşul gibi görünür... Disiplin gereğini yalnızca kitleler için kabul eder, seçkin kafalar için değil. Ve kuşkusuz kendisini de bu sonuncular arasında sayar."*

"... aydınlar, proletarya ile herhangi bir ekonomik çelişki içinde değildir. Fakat yaşam statüleri ve çalışma koşulları proleter değildir ve bu da duygu ve fikirlerinde belli bir uzlaşmaz çelişkiyi doğurmaktadır."

"Aydın, birey olarak, kapitalist bireyler gibi, proletaryanın sınıf savaşımında kendisini proletarya ile özdeşleştirebilir. Bunu yaptığında niteliğini de değiştirmiş olur." (Kautsky, *"Franz Mehring"*)

Aydın kavramı bir yönüyle kuşkusuz, "aydınlanmış", "münevver olmuş" insanları anlatıyor. Fakat sosyalist terminolojide aydın kavramının tanımlanmasının kritik belirleyeni, onun sosyal konumudur. Aydın, bir özel sosyal statünün ifadesidir. Ve genellikle bu özel statülerine pek de tutkundurlar. Bütün aydın eleştirilerinin odağı, aydınların bu statüleriyle doğrudan bağlantılı olarak göstedikleri davranışlar dizisidir. Yoksa onların "münevver" olmalarına duyulan bir

---

* Aydın oportünizmi, yalnızca misyon duygusu açısından, Türk aydının bu karakteristiklerine benzer. Fakat onun "örgütçülüğü" aydın oportünizminde yoktur ve zaten bu özellik aydın oportünizmini Jön Türkler'den YÖN'e kadar uzanan aydın davranışından belirgin şekilde ayırır.

"kıskançlık" değil.

Bir aydın özel konumunun getirdiği yaşayış tarzından vazgeçtiği, proletarya ile örgütsel ifadesini de bulan bir birleşmeye yöneldiği ölçüde ve bu anlamda niteliğini de değiştirir. Artık salt bir "münevver" olmaktan çıkar ve proletarya ihtilalcisi olur. Aydın, sosyalizmi benimsediği ölçüde ileri bir adım atmış olur, ama bu hala eşitsiz gelişmenin yaratmış olduğu özel statü içerisinden tam anlamıyla çıkılmış olduğunu göstermez. Bu çeperi parçalayamayan aydının şu sözleri sarfetmesi hiç şaşırtıcı değildir, zira kendi gerçekliğidir:

"Bilim adamları, tarihin büyük bir yükselişiyle, devrimler yükselişlir, politikayla ilgili olmaya başladıkları halde, bunda kalıcı olamıyorlar; bu da, anlamanın eylemliliği zayıflatan etkisiyle açıklanabilir. En azından böyle düşünüyorum.

"... filozofların hep tarihi yorumladıklarını ve değiştirmeye çalışmaları gerektiği önermelerini, felsefi planda, tutarlı bulmuyorum. Anlamak, değiştirmek iradesini zayıflatıyor." (*Toplumsal Kurtuluş*, sayı: 37-38, s.23)

Doğal ki, kimse felsefecilere tarihi değiştirme misyonu vermiş değildir. "Felsefeciler" tarihi değiştirme misyonunu kendi "felsefeci" konumlarına ilişkin olarak algıladıkları müddetçe, anlamanın değiştirmeye yetmemesi de normaldir. Tarihi anlamda özne olmak, "anlamak"la sınırlı değildir. Marks'ın politikanın rolünü ve "felsefecilerin" kendilerini bağlı kılması gereken sınıfsal-örgütsel düzeyi vurguladığı bu sözlerini, kendine ilişkin olarak değerlendirmek ancak çarpıtılmış bir misyon duygusunun ürünü olabilir.

Aydın, eşitsiz gelişmenin bir sonucudur. Bu durum tarihsel-toplumsal bilincin, toplumun bu kesiminin elinde birikmesini zorunlu kılar. Bu "zorunlu kötülük" işçi sınıfına bilincin dışarıdan taşınmasının da nedenidir. Ancak işçi sınıfı ile birleşen bilinç, tarihi değiştirme gücünü kazanabilir.

Bu eşitsiz gelişmenin yarattığı çift taraflı "kötülüğün" o toplumsal şartlarda mümkün tek telafisi de, ifadesini proletarya partisinde bulur. Bir yandan işçi sınıfı, toplumun kültürel birikiminin dışında olmasının getirdiği, kendisi için sınıf olma şansını kendi öz dinamiği ile yaratmaktaki güçlükten kurtulur ve kendisi için bir sınıf olma şansını elde eder; diğer yandan da, bir aydın malı olarak kaldığı müddetçe yalnızca anlamayı ifade eden ama hiç bir zaman değiştirme gücünü ifade edemeyen "bilinç", bir değiştirme iradesine dönüşür; aydın proletarya ile birleşir, proletarya ihtilalcisi olur.

Lenin bu durumu genel hatlarıyla şöyle formüle etmektedir; *"... sosyal-demokrat işçi sınıfı hareketinde aydınların ve proletaryanın (işçilerin) işlevleri arasındaki ilişki belki de, oldukça iyi bir isabetlilik derecesiyle, şu genel formülle dile getirilebilir: Aydın kesimi sorunların ilkesel olarak çözümünde, planlar yapmakta, eylem gereği konusunda akıl yürütmekte ustayken, işçiler davranır ve renksiz kuramı, yaşayan gerçekliğe dönüştürürler."* (*Partinin Yeniden Örgütlenmesi*, Lenin)

Bu ilişki basit bir işbölümünden öte karşılıklı bir etkileşimi de anlatmaktadır. Bu durumda "felsefeci", durarak ve sırtını geleceğe, yüzünü geçmişe dönerek tarihin akışını yorumlamaya çalışmak yerine, sınıflar mücadelesinde yürüyerek, anlamayı değiştirme faaliyetinin eksenine bağlar.

Aydın oportünizmi, aydının bir "aracı" olduğu görüşüne hiddetle karşı çıkar. Kendi misyonunu böyle tanımlayan bir aydını da, aydın kişiliksizleşmesinin bir örneği kabul eder. O'nun için aydının sınıf içinde "erimesi" fikri tüyler ürpertici dir. Olsa olsa halkın, işçi sınıfının seçkinleşmesinden sözedebilir. Halkın, kütlelerin, işçi sınıfının seçkinleşmesi ise pek mümkün değildir. Bu bakışın uzantıları var; halkın içinde "erimek" isteyen aydın popülisttir, işçi sınıfının içinde "erimek" isteyen aydın uvriyeristtir. Ve bütün bunlar aydın oportünizmine göre aydının misyon duygusunu yitirmesidir. Aydının aydın olmaktan doğan misyonunu temsil etmek şerefi ise haliyle bu baylara ait olmaktadır.

Oysa, aydının sınıfın içinde "erimesi" ile işçi sınıfının "seçkinleşmesi" birbirleriyle doğru orantılıdır. Bu gerçekleştiği zaman aydın sosyal konum olarak kendini inkar eder, işçi sınıfı ise sosyal konumunun tarihsel bilincine ulaşır. Sınıfın öncüsünün kendi tarihsel rolünü kavraması ve aydının sınıfla birleşerek "erimesi" ile bu düzeyde artık sözkonusu olan "proletarya ihtilalciliği"dir.

Bir "aydın hareketi" olmayı, proletarya hareketinin ideolojik-organik bir bütünlüğünün bir eklentisi olarak değil de, iktidar mücadelesinin merkezi saydığımızda, "ideolojik şiddeti" işçi sınıfının örgütsel-politik mücadelesinin bir düzeyi olarak değil de, bir "aydın hareketi"nin asli faaliyeti saydığımızda ortaya çıkan bir politik

atalet olacaktır.

EKİM'in aydın sorununa yaklaşımı net ve sağlıklıdır. Sağlıksız olan ise bir aydının kendi konumundan kalkarak yaptığı aydın değerlendirmeleridir. Burada iki türlü sağlıksızlık mevcuttur.

Aydın oportünizmi, kendi konumunu meşrulaştırma çabası içerisinde aydınları göklere çıkarır, fakat bu asla aydın tabakasına genel anlamda bir önem atfedilmesinden değildir. Onun aydına olan sevgisi kendine olan sevgisinden öte bir şey değildir. Kendi dışındaki aydın potansiyeline karşı sürekli bir savaş halindedir de. Mazide kalmış aydınlara duyduğu sevgisi, çağdaş aydınlara karşı bir nefrete dönüşür.

Bu bir çelişki değildir ve bir iç bütünlüğe sahiptir.

Lenin, aydının aydın konumunu koruma hırsına kapıldığı müddetçe, aydın egosunun onu bütün kollektif değerlerin reddine götürdüğünü söylemektedir. Genel olarak aydınları savunduğu anda da o, özel olarak kendi egosunu savunmaktadır aslında.

Bu söyleneler ışığında, aydın oportünizminin, bir "aydının" diğer aydınları eleştirmesini anlayışla karşılarken, neden proletarya ihtilalcileri tarafından yapılan eleştirileri "aydın düşmanlığı", "köylü kafalılık", "uvriyerizmin batağına saplanmak" olarak değerlendirdiği de daha iyi anlaşılır.

Aşağıdaki sözler, bu ruh halinin herhalde en güzel ifade edilişidir;

"Aydınlar arası mücadele başkadır, aydını ve aydın hareketini reddetmek bambaşkadır, ikincisi daha çok yapılıyor ve çok büyük ölçüde kısırlığı sergiliyor."

Bu sözler EKİM'le yapılan bir "kötü polemikte" sarfediliyor. Yazar, *Ekim*'de "aydını ve aydın hareketini" reddetmeye yönelik bir tek satır bulup da, şu büyük iddialarını kanıtlayamamıştır. Kanıtlayamaması önemli değil; ne var ki bilgi birikimi, II. Enternasyonal'den kalma illegal basını legal basında çarpıtarak tartışma (ve onunla legal basında alay etme) yönteminden haberdar olmaya elverişlidir. EKİM'e "aydını ve aydın hareketini" reddetme payesini yakıştırdıktan sonra derdini çözümlemeye çalışır. O'nun derdi aydın hareketinin reddedilmesiyle ilgili değildir, O'nun derdi proletarya hareketine aydın eleştirisini yasaklamak ve bu hakkı kendisine saklamaktır. EKİM'e ilişkin "aydın hareketini reddetme" iddiası kanıtlanamaz bir iddia olduğuna göre, yazar, EKİM'in özetlemeye çalıştığımız görüşlerini aydına (=kendine) ve "meşruluk" hakkına yönelik bir saldırı kabul edip, bu saldırıyı basit çarpıtmalarla bloke etmeye çalışmaktadır.

Y. Küçük, *Aydın Üzerine Tezler*'e yazdığı bir önsözde, insan hayatını aşamalandırıyor ve yürüyüp, büyüdükten sonra insanın bir ileri aşama olarak aydın olduğunu, daha sonra sosyalist aydın olduğunu, daha sonra ise reklamcılık yaptığını belirtiyordu. T. F. Yorulmaz ise, son aşama olarak reklamcılığı kabul etmiyor, sosyalist aydının insanın en son aşaması olduğunu söylüyor. Bu bilinçli unutkanlık gerçeği değiştirmiyor. Sadece birilerinin sermayenin değil de kendisinin reklamını yapmak için kendini bile tahrif edebildiğini anlatıyor.

Çarpıtılmış bir misyon duygusuna sahip aydın, "düşünsel kalıpları" da çarpıtmaktan geri durmaz.

Aydının düşünsel kalıplarla hareket ettiğini ve bu düşünsel kalıpların çok zaman maddenin kendisinden çıktığını belirten yazar; genç yaşında Almanya'ya yerleşen aydının "düşünsel kalıp ile ilişkili olduğu maddi temel arasındaki bağını tümden keserek, eski kalıplarıyla hareket ettiğini ve giderek "her türlü değerli aleti" fetişleştirdiğini söylüyor.

Bir kaç şey söylemeden önce, bir noktayı belirtmekte yarar var. Hayatını örgüt pratiğiyle geçirmiş, bütün üretkenliğini örgütle beraber ortaya koyabilen bir kısım eski "örgüt adamları", 12 Eylül'ün yarattığı tasfiyeci rüzgarda örgütleri dışında "aydın" olmaya çalıştılar. Ortaya çıkan durum bir zavallılaşma oldu. Aynı sonuç ters bir süreçten de doğabilmekte; hayatını bir birey olarak "aydın faaliyetleri" ile geçirenler, bu konumlarını radikal bir tarzda aşamadan politikanın ayrıntılarına dalmaya çalıştıklarında, yine bir zavallılık durumu ortaya çıkmaktadır. Bunlar yalnızca ortak kaderi değil gittikçe ortak mekanı da paylaşmaktalar. Ve bunun adına da "Açık Parti" anlayışı diyorlar.

Bir proletarya ihtilalcisi için "düşünsel kalıpların" maddi temeli, sınıf mücadelesidir. Bu maddi temelle bağlantısını da örgütsel bir düzeyde kurar. Türkiye topraklarında sınıf mücadelesine müdahale etmeye çalışan ve kendini ancak bu şekilde ifade edebilen bir örgütün, düşünsel kalıplarının maddi temelinden koptuğunu söylemek, yalnızca Türkiye sol hareketinde varolduğu sanılan bazı ilkel duyguların EKİM'e karşı harekete geçiril-

meye çalışılmasıyla açıklanabilir. Yoksa herhalde hiç kimse, sınıf mücadelesiyle ilgisi "entellektüel süreçler"den öteye geçmeyen, Türkiye'deki siyasal gelişmeleri belli bir sınıfsal zemin üzerinden değil de, belli "tipoloji"lerin yorumundan kalkarak açıklamaya çalışan bir bireyin, Karakusunlar Köyü'nde ikamet etmesinin pek de anlamlı olduğunu düşünmeyecektir.

Toplumsal Kurtuluş yazarının, hedeflediği bir tek amaç vardır. İzlediği ilkeli birlik politikasıyla "Kurtuluş Hareketi"ni sarsan ve ayrıştıran EKİM'den intikam almak. Dört dergi sayfası tutan yazısında biz kendi platformumuzdan tartışma sürdürmek için fikir aradık ve yalnızca kırıntılara rastladık, onlarla tartışmaya çalıştık.

Yazının geri kalanı ise "bir avuç çamur"dur. TK yazarı, kendi kendine sormuş, Türkiye'de devrimciler özellikle nelere tepki duyarlar. İhbarcılık, mültecilik ve aydın düşmanlığı! İntikam duygusu, sorumluluk duygusunun zerresini bırakmaz insanda.

Yazar, "zavallılaşma çizgisini" derinleştirmekte ne kadar ısrarlı ki şunları söyleyebiliyor;

"Avrupa'da yaşayanlar, neden orada olduklarını, kendi kendilerine anlatmak durumundadırlar... Mücadelenin merkezinin Türkiye'ye kayması ve Türkiye'de yeni şekillenen ve Kurtuluş'ta yıllar önce yazılan "eylülist reformlar" dizisinin devamı olan emperyalist iç süsleme senaryoları ışığı altında, Avrupa'da Kürt devrimcilerinin destekçileri, devrimci baskı hareketinin destekçileri ve Kurtuluş Hareketi'nin aydın devrimcileri kalabilecektir. Diğerlerinin hepsi topraklarına uyacaklardır."

Bakınca anlamak mümkün.

Devrimcilerin topraklarında olmasının koşullarının "eylülist reformlar" ve "emperyalist iç süslemeler"le oluştuğunu söyleyerek, *Toplumsal Kurtuluş*, "tipolojisinden" önemli sonuçlar çıkardığı Ali Bozer'in görevini üstlenmektedir. Türkiye'nin AET'e girişini sağlama görevi *Toplumsal Kurtuluş*'a ait olmamalıdır.

Çarpıtma bir noktadan başlayınca durmak mümkün değildir. *Toplusal Kurtuluş*, "sola esen" rüzgarları sınıf mücadelesinin verilerinden değil, garip bir biçimde düzen partilerinin kendini emperyalist kamptaki saflaşma ve ihtiyaçlara göre reorganize etmesinden çıkarabilmektedir.

Yukarıda sıralanan bütün değişimler, Türkiye'de devrimci odakların tecrit edilmesine yöneliktir. Bütün bunları "yumuşama", "esneme", "solculaşma" olarak sunmak, devrimcileri itelemeye çalışmanın zorunlu olarak gericileşmeyi doğurduğunu gösteriyor.

Avrupa kapısının, Kürt devrimcilerinin destekçilerine, devrimci baskı hareketinin destekçilerine açılmasını anlayabilen okur, Avrupa'da kalmanın "düşünce kalıplarını" maddesinden koparıldığı iddiasındaki "Kurtuluş Hareketi"nin "aydın devrimcilerinin" Avrupa'da ne işi olduğunu merak edebilecektir. Tutarlılık aramak aydın oportünizmine yapılmış bir iltifattır.

Eğer biz "aydın oportünizmi"ni doğru teşhis edebildiysek, mesele şudur: "Kurtuluş Hareketi"nin bir üyesi hayatının geri kalan bölümünü yurtdışında geçirmek istemektedir. Kendisinin her bireysel tercihini, Türkiye devriminin sorunları içerisinde teorize etmek, bir "objektivite"ye dönüştürmek, bir hastalık olarak aydın oportünizminin bir parçasıdır. Yakında evrensel teorik açılımlarıyla "dünya devrimini hızlandırmak" gibi pek de alçakgönüllü olmayan bir misyonla "Kurtuluş Hareketi"nin bir aydın üyesinin Avrupa'ya yerleştiği duyulursa, hiç şaşırmamak gerekir. ("Kurtuluş Hareketi"nin halihazırda Avrupa'da bulunan "aydın devrimcileri"nin, neden Avrupa'da bulunduğu da merak konusudur. Sakın bunlar, Eylül sonrasında devrimden ve örgütten kaçmak için Avrupa'ya yerleşmiş insanlar olmasın!)

EKİM bir ihtilalci örgüttür. Bir ihtilalci örgüt açısından faaliyetin sürekliliği önemlidir. Faaliyetin sürekliliğini aksatacak mekanizmaları ve kadroları düşmanın uzanamayacağı noktalarda istihdam etmek, bir ihtilalci örgüt açısından yadırganacak bir şey değildir. EKİM, Türkiye topraklarında bu mekanizma ve kadrolara düşmanın kolayca uzanmasını engelleyebilecek bir güce sahip oluncaya kadar da, bu böyle olacaktır. Şunu da söylemek gerek: Yazarın sarılmaktan medet umduğu bu ilkel teorilerin ömrü üç saat, değeri 800 bin liradır. Yeşilköy trafiği ise sevgili yazarın evi ile *Toplumsal Kurtuluş* binası arasındaki trafikten daha yoğundur.

Yazar EKİM'in bütün varlığı ile Türkiye topraklarında mücadele eden bir örgüt olduğunu gayet iyi bilmektedir. Bildikleri bununla da sınırlı değildir. O, EKİM'in merkezi düzeyde yalnızca bir kadrosunun yurtdışında bulunduğunu, EKİM'in ortaya çıktığı andan itibaren mülteciliğe karşı yoğun savaş açtığını da bilmektedir. Nedir ki devrimci sorumluluğa sahip olunmadığı müddetçe, doğru bilgilere sahip olmak tek başına bir

anlam taşımıyor.

Yazar için sorun mülteciliğe karşı savaş açmak değildir. O'nun ası derdi, EKİM'i ihtilalci örgütlenmesini dağıtmaya ve legal alana çıkmaya çağırmaktır.

"Eylülist reformlar" ve "emperyalist iç süslemeler"in devrimci odakları tecrit etme amacına yönelik olduğunu söylemiştik; bir diğer boyutu ise, Türkiye topraklarında bir "mülteciliğme" alanı yaratma amacıdır. 1980'li yılların ikinci yarısına kadar, "mülteciliğme" yurtdışına kaçış olarak yaşanıyordu, daha sonra ise "legaliteye kaçış" olarak yaşanmaya başlanmıştır. Öyle ki, bu süreçten sonra yurtdışındaki mülteciler, mültecilik için yurtdışında kalmanın gereksiz olduğunu düşünüp, yurda ve legaliteye dönmeye başladılar. Tam da yazarın düşündüğü biçimde.

Yazarın "subjektif" niyetinin bu olduğunu söylemiyoruz, ama objektif olarak "emperyalist iç süsleme"nin amaçladığı hedeflerin propagandasını yapmakta, mülteciliği bir başka düzeyde özendirmektedir.

Yazar, legalite tutkunudur; zira, kendi konumunun tutkunudur. Devrimcilerin kendisine "legalite" hakkı vermesi için uzun bir süre hayli çaba göstermiştir. Hatta illegaliteyi de bir yol ama kendi dışında bir yol olarak tanımlamıştır. Devrimcilerin de legaliteyi bir yol ama kendi dışlarında "meşru" bir yol kabul etmelerini beklemiştir. Bir uzlaşma aramış, bunu zorlamıştır. Olmayınca, "Açık Parti" üzerine bir kaç düzineyi bulan tezler yazmıştır. Bu tezler EKİM tarafından eleştirilmiş, içyüzü açığa çıkarılmıştır.

Ama bıkmıyor. Son yazısında ise bütün Bolşevizm karşıtları tarafından dile getirilmiş, gizliliğin "katılımcı-merkeziyetçiliği" hiç değilse ilk başta engelleyeceği görüşüne kadar düşüyor. Hiç değilse bir müddet için legalizm fikrinin, "emperyalist iç süslemeler", "141-142" ve "anti-terör" yasalarının Türkiye'sinde, tasfiyecilik anlamına geldiği EKİM'de defalarca yazıldı.

Ekim, legal faaliyetin önemini küçümsemiş değildir. Güçlerini bir dönem işçi sınıfı içerisinde illegal bir işçi partisi yaratma çabasına ayırmış olması, siyasal faaliyeti süreklileştirecek bir yapıya ulaşma amacındadır. Bunu başardığı oranda güçlerini legal alanda da istihdam etmeye başlamıştır ve bu süreç illegal faaliyeti tasfiye etmeye yönelik bir durum almadan devam edecektir. Politika açıkta yapılır diyen, ideolojik şiddet ile kütleleri etkilemekten sözeden *Toplumsal Kurtuluş*'un '87'den beri aldığı mesafe bellidir. Açık parti kurma çabasında 30 kişiyi bile bir araya getiremeyen bir yapının, EKİM'le karşılaştırılması bile anlamsızdır.

Fetiş bilinemeyenle beslenir. Aydın oportünizmi için illegal bir ihtilalci faaliyet kavranılamaz bir şeydir. Bir fetiştir. O bu noktada söz söylemeye kalkışınca şaşırtıcı bir "beyin duruşu" yaşar ve zavallılık çizgisine ulaşır. Aşağıdaki satırları beraber okuyalım:

"Gizli yayın kimden gizlidir ve nasıl gizli oluyor? (Türkiye'nin örgütçü devrimcisi için son derece basit olan bu soru, bir aydın oportünisti için anlaşılması zor yaman bir sorudur. Okuyunca göreceğiz) *... gizli yayın devletin ve polisin eline geçmesi ihtimali sıfıra yakın yayın olarak tanımlanıyor; gizli yayın, sadece en güvenilen üyelere, büyük bir gizlilik içinde verilen ve bırakınız polisi, örgüt üyesi olmayanların eline geçmesinin önemli sorumluluklar getirdiği yayındır."*

Türkiye'nin devrimcisi bunu bayağı bir çarpıtma olarak kabul edecektir. Bu söylenen sözler, bir çarpıtma olmasından öte, aydın oportünizminin bu noktada artık çarpıtma yeteneğini bile yitirdiğini, bu alanda kendi doğasını en açık şekilde ele verdiğini kavramak ölçüsünde önemlidir. Bu satırları, aydın oportünizminin örgüt-politika konularında yalnızca bir zavallılığı ifade edebileceği görüşümüzle beraber anlamak mümkündür.

Ekim'e yönelik ihbarcılık suçlaması, "*Ekim*'in polisin eline geçebilen bir yayın olduğu için gizli sayılamayacağı" doğrultusundaki bu yeni "tez"e dayanıyor.

Olay şudur: *Ekim*'in Ocak sayısında, "Kurtuluş Hareketi"nin aydın oportünizmiyle yolunu ayırmak çabasındaki bir bölüm üyesinin kamuoyuna yönelik olarak kaleme aldığı ve sol çevrelere dağıttığı bir bildiri yayınlanmıştır.

Bu bildiride, "Kurtuluş Hareketi"nin, daha henüz oluşma aşamasında legal aydın çevreleri tarafından "içinden likide edildiği" için dağılmak durumunda kaldığı anlatılıyor, "mollaların bile illegal örgütlenmek zorunda kaldığı" bir Türkiye'de, legal aydın çevresinin bu ihtilalci tutumdan ısrarla kaçınması teşhir ediliyordu.

Ekim bu bildiriyi şu ibarelerle yayınlamıştır: *"Marksist bir hareket olarak şekillenmeye teorik, politik ve örgütsel bütünlük içinde bakamayan her çaba dejenerasyona uğrar ve oportünist bir iflasla sonuçlanır. Aşağıdaki bildiriyi belli bir çevrede bu tür bir evrime karşı koyuşun ifadesi*

sayıyor, sevindirici buluyor ve yayınlıyoruz."

Bu tavır, başlarken belirttiğimiz, sol hareketteki ileriye doğru her çıkışı desteklemek yönündeki perspektifimizle doğrudan ilgiliydi.

Ekim'in "ihbarcılık" yaptığı suçlaması her açıdan temelsiz bir iddia olmasına karşın yazarı rahatlatmak için bazı noktaları da belirtelim.

Ekim'de çıkan bu bildiri, hiç kimseyi Gülçin Çaylıgil'in denetlediği kitaplar kadar bile bir hukuki sorumlulukla karşı karşıya bırakmaz. *Ekim*'de yayınlanan bu bildirinin, tersine sözkonusu aydınları hukuki bir müeyyideden kurtardığından bile sözedilebilir.

Zira bu bildiri, daha baştan illegal örgütlenme fikrine bazı aydın çevrelerin nasıl hiddetle karşı çıktığını, yasal örgütlenme fikrine nasıl ısrarla sarıldığını anlatıyordu. Ortada *Ekim*'in "Kurtuluş Hareketi"ni ihbar etmesi gibi bir durum varsa eğer, bu "ihbar" çirkefçe iddia edildiği gibi polise değil ama devrimci çevrelere yapılmıştır. Böylece maskeler düşürülmüştür. Yazarın asıl öfkesi de devrimci çevrelere verilmeye çalışılan bir sahte ikilemin bu bildiriyle birlikte yıkılmış olmasıdır. "Kurtuluş Hareketi" denilen şeyin artık yalnızca legalite yeminli bir aydın çevre olduğu açıklık ve kesinlik kazanmıştır.

Aslında yazarın, bir kaç ay öncesine kadar "dost" gördüğü EKİM'i "ihbarcılık", "mültecilik" ve "aydın düşmanlığı" ile suçlayacak kadar alçalmasının gerçek nedeni şu satırlarda ortaya çıkmaktadır.

"Utanç vericidir; istedikleri olmayınca, hevesler gerçekleşmeyince, Toplumsal Kurtuluş'u ellerine geçiremeyince, Kurtuluş Hareketi'nden umduklarını bulamayınca, kalemi ellerine alıyorlar ve 'bunlar gizli parti kurdular' diye yazıyorlar."

Bütün söylenenler "ele geçirilme" duygusunun yarattığı telaşla, EKİM'e yöneltilmiş seviyesiz bir saldırının ürünüdür. Ama bu seviyesiz saldırı EKİM'in *Toplumsal Kurtuluş* üzerindeki etkisini azaltmayacak, daha da artıracaktır. Bu çevrede toplanmış aydın potansiyeli eninde sonunda EKİM'in çeperinde, bu güzel devrim yolunda ellerini, yüreklerini ve beyinlerini birleştireceklerdir.

Bu sürecin, siyasal-toplumsal otoritemizi artırmakla olan ilgisini biliyoruz. Fakat şundan da siz emin olun.

EKİM'in *Toplumsal Kurtuluş* üzerindeki etkisi hiç de"Sait" ile sınırlı değildir. O'nun "Hoca'cı" yazılarını yayınlamamış olmakla bundan arındığınızı sanıyorsanız, yanılıyorsunuz demektir. Okur aşağıda T. F. Yorulmaz'ın yazılarının yayınlandığı *Toplumsal Kurtuluş*'un son iki sayısında yeralan diğer bazı yazılardan pasajlar okuyacaktır. Bu "revizyonistist" görüşlerin hiç de *Toplumsal Kurtuluş*'a ait olmadığı, ama bunların paralel düşmek anlamında EKİM'in görüşleri olduğunu anlamakta güçlük çekmeyecektir.

Toplumsal Kurtuluş içerisinde her devrimci sağduyunun EKİM'e yönelmek zorunda olduğunun kanıtı olan sözkonusu alıntıları aktaralım;

"SBKP 20. Kongresi, inşa sürecinde ortaya çıkan farklılıkları sistemli bir sapmaya dönüştürmüştür. Aynı işlevi görse de bu sapmayı 1900'lerin revizyonizminden ayıran temel fark teoride revizyonizmin (sınıf savaşımında sınıf uzlaşmacılığına geçiş) bizzat sosyalizmin inşa sorunlarına ve bu inşanın sürdüğü uluslararası koşullara ve sorunlara bağlı olarak ortaya çıkmasıdır." (*T. Kurtuluş*, sayı:40, s.16)

"Sosyalizm amacını benimsemek devrimciliğin koşullarından biri olmakla birlikte, bu, bir partinin ya da grubun devrimci olduğunun yeter bir kanıtı sayılamayacağı gibi, onun reformist olmadığının bir kanıtı olarak da görülemez. Çünkü devrimcilikle reformizm arasındaki ayrılık soyut bir sosyalizm savunusunda değil, tersine araç, yol ve ilkeleriyle somut sosyalizm savunuculuğundadır.

*"... Amacı sosyalizm olduğu halde araçları buna uygun düşmeyenler sosyalizmin sözde savunuculuğunun ötesine geçemezler. Legal parti, illegal parti tartışması da ancak bu çerçevede somut bir anlam kazanır."** (*T. Kurtuluş*, sayı:41, s.24-25)

Süreç devam ediyor, bir aydın hareketi olarak "Kurtuluş Hareketi" açısından EKİM'in proletarya hareketini eksen almak çabası içinde yürüttüğü toplumsal devrim savaşına katılmak en büyük anlamdır. Buna karşı ayak diremek ise, arınmayı ve kurtulmayı istememekle eşanlamlıdır.

---

* Modern revizyonizm kavramının tanımlanması ve örgüt sorununun kritik öneminin saptanması açısından *Toplumsal Kurtuluş* çizgisinin dışına taşan Murat Ceran imzalı 40. ve 41. sayılarda yeralmış bu yazıların tümüyle okunması daha anlamlı ve bütünlüklü bir fikir verecektir.

Kadın toplumsal devrimle özgürleşecektir

18. yüzyılın sonlarında egemen toplumsal yapı olarak gelişen kapitalizm bol miktarda iş gücüne ihtiyaç duyuyordu. Kadın ve çocuk iş gücü ise en ucuz olanı idi. Fabrikalar kadın ve çocukla doldurduldu. Sömürünün getirdiği yoksulluk ailelerin son derece sağlıksız, küçük konutlarda içiçe yaşamasını getirdi. Küçücük yaşlarda işliklere sokulan erkek ve kız çocuklar, diğer koşulların da etkisiyle, cinselliği de endüstrinin bir alanı olarak değerlendirip, cinselliği satışa çıkarttılar. Fahişeliği meşrulaştırdılar. Sermayenin denetiminde olan yasal, denetimi dışında olan yasadışı kabul edildi. Yani kapitalizmde kapitalistlerin sermayesi olursan, karlarına kar katıyorsan yasalsın, onların denetimi dışında isen fuhuş yapıyorsun.

Özel mülkiyetin belirmesiyle, kadın her şeyden önce kocasının malı olmuştur. Özel mülkiyetin gelişmesi ve toplumun sınıflara ayrılması ile kadın iş gücü olarak da kadın olarak da erkeğin kölesi olmuş ve yüzyıllar boyunca sahip olduğu özgürlüğüne son verilmiştir. Ancak üretim araçları üzerindeki özel mülkiyetin kaldırılması ile kadın toplumun, eşit hakklara sahip ve özgür bir üyesi olarak yaşayabilir ve çalışabilir. Tüm sosyal düzeni kökten değiştiren bu iki olgu arasında zorunlu bir iç bağımlılık bulunmaktadır. Üretim araçları üzerindeki özel mülkiyeti kaldırıp, bunu ortak mülkiyete dönüştürebilecek olan toplumsal devrim yalnız kapitalizmin sömürdüğü ve esaret altında tuttuğu büyük proletarya yığınlarının, kafa ve beden emeği işçilerinin, emekçilerin davası olabilir ve olmalıdır.

Kapitalizm biz kadınları, erkeklere göre hem kadınlığımızdan dolayı, hem de işçi olmaktan dolayı iki kat daha fazla eziyor ve iki kat daha fazla sömürüyor. Bunun için biz kavgaya iki kat daha fazla inançla girmeliyiz ve kavganın iki yönünü de farkederek, sadece kadınlığımıza yönelik baskıyı karşılamak için örgütlenen feministlerden farkımızı koymalıyız.

Sınıfsız toplumu yaratmadan kadınlara yönelik sömürü ve baskıyı yok edebilmek mümkün değildir. İki kat daha fazla inanarak haydin kavgaya!

Kadının özgürlüğe kavuşması, kadını eve bağlı kılan işsel sorunlardan kurtulmasıyla mümkündür. Kadını eve bağlayan çocuk, ev işleri, vb. sorunların toplumsallaşması gerekmektedir. Bu nedenle çocuk doğumundan itibaren sadece annenin değil, toplumun bir varlığı olarak algılanmalı ve bu sağlanmalıdır. Çocuğun eğitimi ve bakımı toplumsal açıdan güvenceye alınmalı, her iş yerine ve yerleşim merkezlerine kreş açılmalıdır, vb.

- Kreşler gece gündüz açık ve ücretsiz olmalı
- Parasız eğitim sağlanmalı
- Çalışan hamile kadınlara doğum öncesi 3 ay, doğum sonrasında 6 ay ücretli izin verilmeli
- Çocuklar 1 yaşına girinceye dek çalışan eşlerden birine yarım gün izin verilmeli
- Ev kadınları devlet tarafından parasız olarak sigortalanmalı
- Herkese işsizlik sigortası sağlanmalı
- İşten atılmalara son verilmelidir.

Kadınların tam anlamıyla özgürlüğe kavuşması ve eşit haklara sahip olmasının yalnız kadınlar için kaçınılmaz ve yalnız onlar için öneminin büyük olduğu söylenemez. Kapitalistler tarafından acımasız bir biçimde sömürülen ve esaret altında tutulan kadın-erkek tüm insanlığın sosyal yaşamının daha yüksek bir düzeye çıkarılması için kadının özgürlüğü gerekli koşuldur. Özgürlük isteyen kadınlar, özgürlüklerini erkeklerden almayacakladır; özgürlüğümüz için erkeklere karşı mücadele bizi asıl hedeften alıkoyar. Bizi özgürlüğe kavuşturacak yol, özel mülkiyeti ortadan kaldıracak toplumsal devrim yoludur.

Erkeklerin de kadınların da özel mülkiyetin toplumsal mülkiyete dönüştürülmesi yolu ile özgürleşmeleri kendi davalarıdır. En geniş kadın yığınları, devrimci sınıf kardeşleri ile elele vererek hiçbir tehlikeden yılmadan toplumsal devrim savaşına ve sosyalizmin kuruluşuna bilinçli biçimde katılmazsa kadınlar tam bir özgürlük ve eşitliğe kavuşamazlar.

-Kürt halkı ve Kürt kadını üzerindeki baskılara son verilmelidir.

- Kürt kadınına ve Kürt halkına anadiliyle okuma ve yazma hakkı tanınmalıdır.

- Ezilen cins için özgürlük, ezilen ulus için özgürlük!

- Haydi! Özgürlüğümüz için mücadeleye!
  Yaşasın 8 Mart Dünya Kadınlar Günü!
  Yaşasın Sosyalizm!

Sevinç Başak

Sovyetler Birliği ve Doğu Avrupa:
Kitle muhalefeti yükseliyor

R. Genç

Çöküşle birlikte Sovyetler Birliği başta olmak üzere Doğu Avrupa'nın bütün ülkeleri genel ve derin bir bunalıma girdi. Bunalımın ekonomik boyutu özellikle kapitalist dünya pazarına entegrasyon süreci ile yakından ilgilidir. Toplumsal yaşamın tüm alanlarını kapsayan bu bunalım sosyal patlamaları önemli ölçüde besliyor. Bakıldığında, gayrısafi milli gelirdeki düşüş 1990'da Polonya'da %21, Romanya'da %15, Macaristan'da %12 Sovyetler Birliği ve Çekoslovakya'da %3 oranındaydı. Hızlı bir biçimde sermayenin denetimine sunulan eski Doğu Almanya'da ise bazı verilere göre gerileme %20'nin üzerinde oldu. Bu ülkelerin ihracatında ise, geçen yıllarla karşılaştırıldığında %18 oranında gerileme gözlenmektedir. Bu durum kitleler üzerinde çok boyutlu etki yaratmaktadır.

Bu ülkelerin tümünde yaygınlaşan işsizlik, grevler ve protestolar, ulusların bağımsızlık çağrıları, göç olayının güncelleşmesi, gizli (kara) pazarların artması, enflasyon, tüketim maddelerindeki azalma büyük bir iç kargaşa yaratıyor.

Bu olgular bir toplumsal yapının çöküşünün göstergeleridir. Serbest pazar ekonomisine geçiş sancılı bir sürece dönüşüyor. Batılı emperyalistlerin "demokrasiye geçin, gerisini biz hallederiz" sözlerinin ne anlama geldiği ortaya çıkıyor. Değil ekonomik yardımlar, bu ülkelerde üretilen malların Batı Avrupa pazarlarında satılmalarına bile hiç bir imkan tanınmıyor. Sermaye kendi mantığını izler. Rekabet ve kar hırsı acımasızdır. Pazar ekonomisine geçişle refah toplumları haline geleceğini uman bu ülkeler kötü bir ihanete kurban olduklarını düşünüyorlar artık.

Uzun bir dönemden beri Bulgaristan'da tüketim maddelerinin çoğu karneye bağlanmış bulunuyor. Açlık kapıya dayanmıştır. Elektrik ve su belli saatlerde alınabiliyor. Her geçen gün yoksulluk sınırının altındaki nüfusun oranı artıyor. Romanya tarihinin en yoksul dönemini yaşıyor. Macaristan'da ekmek, süt, yumurta ve şeker gibi basit tüketim maddelerini almak için yaşlı kadınlar saatlerce kuyrukta beklemek zorunda kalıyor. Son verilere göre Macaristan'da halkın %25'i yoksulluk sınırının altında yaşıyor. Göç eden genç kalifiye işçi sayısı her gün artıyor. Sadece Bulgaristan'da emekçilerin %73'ü geçici ya da hiç geri dönmemek üzere göç etmeyi düşünüyor.

Toplumun bütününü saran ve tehlikeli bir boyut alan bu bunalım, Körfez savaşının yarattığı olumsuz sonuçların da etkisiyle kat kat artmıştır. Önümüzdeki dönemde bu ülkelerde sürecin ne yönde gelişeceğini Sovyetler Birliği'ndeki olaylar göstermektedir.

Sovyetler Birliğinde işçilerin grevi

Perestroyka ve glasnost altı yıl içinde tamamen iflas etmiştir. Dünya burjuvazisi tarafından propaganda edilen bu programlar hiç bir sorunu çözememiştir. Tersine S. Birliği'ninde uzun yıllardır varolan ve biriken çelişkileri çıplak bir biçimde suyüzüne çıkarmıştır. Yeltsin ve Gorbaçov şahsında somutlaşan tartışmalar ve son günlerde işçilerin grevine yönelik davranışlar bu çelişkilerin düzeyini sergiliyor. Halka demokrasi vaadeden Gorbaçov, yarattığı "demokrasi"yi şimdi KGB ve ordu aracılığıyla korumaya çalışıyor.

Sovyetler Birliği'nde ulusal gelir % 5,5 oranında düşmüş, emeğin üretkenliği % 5 oranında azalmıştır. Enflasyon oranı sadece 1990 ortalarında %18,9'u aşmış, 2 Nisan 1991'de ise tüketim maddelerine %400'e varan "şok zam" yapılmıştır. Bu yılın başındaki verilere bakıldığında halkın %9'u yoksulluk sınırının altında yaşıyor. Resmi açıklamalara göre bu 39,7 milyon insanı kapsıyor. Kömür, petrol ve diğer metal kollarındaki üretimde büyük bir gerileme görülmektedir.

Bu durumdan en çok etkilenenler ise işçiler olmaktadır. İşçiler yeni Sovyet burjuvazisine ilk tepkilerini Ekim 1989'da yaptıkları sert grevle gösterdiler. İşçiler doğrudan bürokratik yapıları hedef alıyor, grev komiteleri aracılığıyla değişik düzeydeki taleplerini dile getiriyorlar.

İşçilerin grevi toplumdaki çelişkileri gösteren önemli bir işaretti. Grevlerin şiddetlenmesi ve diğer sanayi dallarını etkilemeye başlaması üzerine grevlerin yasaklanması gündeme geldi. Gerekçe, grevlerin perestroyka sürecini olumsuz etkilemesi. İşçilerin taleplerinin gözönüne alınıp

kesin bir çözüme kavuşturulacağı sözü verilmesine rağmen, bugüne kadar hiç bir olumlu gelişme gözlenmedi.

Uzun bir sessizlikten sonra perestroykanın işçilerde yarattığı şok, 1 Mart'tan itibaren kömür işçilerinin başlattığı grevle bu sesizliğin bozulmasına neden oldu. Önce Ukrayna'daki kömür işçileri ücretlerinin düşüklüğünü protesto amacıyla greve gitti. Mart'ın sonuna kadar 200 ocakta 300 bin işçi grevde idi. Katılım ve talepleri bakımından grev, 1989 grevlerinden farklı bir konumdadır. %150'lik ücret artışının yanısıra, işçiler hükümeti ekonomik bunalımdan sorumlu tutarak istifasını istiyorlar. Grevin siyasal yönü ağırlık kazanmış durumdadır. Hükümetin ücretleri artırma sözüne rağmen, işçiler politik taleplerinde kararlı görünüyorlar. Gorbaçov'un istifasını ve hükümetin dağıtılmasını talep ediyorlar. Bu talepler diğer üretim dallarındaki işçilerden de destek bularak genel bir tepkiye dönüşüyor.

7 Nisan günü Minsk'te kömür işçilerinin mücadelesini desteklemek amacıyla bütün işyerlerinde bir günlük işi bırakma eylemi yapıldı. Aynı gün on bini aşan kalabalık bir kitle hükümet binasının önünde protestoda bulundu.

İşçiler Gorbaçov'un tehditlerine rağmen grevlerini sürdürmede kararlı görünüyorlar. Bundan dolayıdır ki, son halk Meclisi toplantısında Gorbaçov ve Yeltsin arasındaki tartışmalar ikinci plana itildi. Bazı Komünist Parti şefleri artık "Yeltsin'le yapıcı bir çalışmanın zamanı"dır diyerek grev ve yaratacağı sonuçlara ilişkin kaygılarını belirtiyorlar.

İşçilerin yaygınlaşarak gelişen direnişi Gorbaçov ve hükümeti zor durumda bırakırken, politikleşerek gelişen bu hareketi Yeltsin'in kontrol edebilmesi de imkansız görünüyor. İşçi önderlerinin ve işçilerin içinde Yeltsin'e bağlılıklarını vurgulayanlar olsa bile, işçilerin içinde Yeltsin'i "ikinci bir diktatör" olarak niteleyenler çoğalmaktadır.

İşçilerin grevi önemli bir kaç olguyu ortaya koyuyor. Birincisi; grev, işçilerin ulusal motivasyondan uzak genel bir sınıf davranışına dayanıyor. Bu, işçilerin milliyetçiliğin yaygınlaşan etkisinden bağımsız kalabildiğini gösteriyor. Sovyetler Birliği'nin bugünkü siyasal manzarasında bu daha bir önemlidir. Değişik ulusların ayrılma çabalarına karşın işçiler birleştirici bir rol oynuyor. İkinci nokta ise sınıfın bugün sergilediği eylemle toplumda yarattığı etkidir. Tüm toplumsal kesimlerin umudu işçilere yönelmiştir. Zira Sovyetler Birliği'nin içinde bulunduğu derin çelişkilerden kaynaklanan tepkileri kendi varlığında temsil edebiliyorlar.

Gürcistan'a yayılarak genişleyen işçi eylemleri, diğer Cumhuriyetlerin kitlelerinden de destek buluyor. Grevin durdurulmasında aktif bir rol alması istenen Yeltsin ise, bunun doğuracağı sonuçları düşünerek, şimdilik kayıtsız kalıyor.

Sovyetler Birliği'nde sendikalar 1 Mayıs'ı Moskova Meydanı'nda kutlamak için karar aldılar. Siyasal bir gösteriye dönüşmesine kesin gözüyle bakılan 1 Mayıs kutlamaları, toplumsal muhalefete işçi hareketinin önderlik etmeye başladığının göstergesi de olacak.

Eski Doğu Almanya: Pazartesi yürüyüşleri

Honecker iktidarına son veren Leibzig'in geleneksel Pazartesi yürüyüşleri yeniden gündemde. Sayıları 80 bini bulan yürüyüşçüler bu defa da Bonn hükümetine cephe alıyorlar, Birleşme ile refahın geleceğini vaadeden Bonn hükümeti, Doğu Alman halkına "muz ve portakal" dışında hiç bir şey kazandıramadı, aksine kazanımlarını da tek tek elinden alıyor.

Batı Alman tekelleri Doğu'yu fiili olarak ekonomik bir sömürge konumuna getirdiler. Özelleştirme, verimsiz üretim merkezlerini kapatma vb. gerekçelerle bir çok sanayi dalı kapatılıyor. Doğu Almanya'da işsizlerin sayısı 2 milyonu geçti. Bu, toplam nüfusun %9,2'sidir. Gençlik umutlarını yitiriyor. Kadınlar içinde işsizlik oranı %55,2'ye ulaşmıştır. Kadın fiili olarak üretimin dışına atılıyor. Her ay en az on bin kişi Batı'ya göç ediyor. Bu durumdan yararlananlar ise düşük ücretlerle bu emekçileri sömüren kapitalistler. İki Almanya arasında bütün alanlarda büyüyen uçurum emekçilerde sert siyasal tepkilere yolaçıyor. Doğulular, birleşmeden sonra tüm toplumu saran "kişiliksizleşme"den yakınıyorlar. Tepki yüzbinlere yaklaşan kitle eylemleriyle ifade ediliyor.

Bonn hükümeti bir yandan Körfez "borçlarını" öderken, diğer yandan Doğu Avrupa'yı yeniden inşa etme çıkmazı içine girmiştir.

Bunalımın genel bir hükümet bunalımına yol açması gelişmelerin yeni bir boyutudur. Zira "Pazartesi yürüyüşleri"ne çok yönlü bir saldırı başlatılmıştır. Bazı sendikaların yürüyüşlere katılınama kararı alması Bonn yönetiminin ve

Sosyal-demokratların baskısı sonucu olmuştur. Ancak bütün olgular kitle eylemlerinin süreklilik kazanacağını gösteriyor.

Sonuç

Bugünkü gelişmeler S. Birliği başta olmak üzere Doğu Avrupa ülkelerinin tümünde yakın gelecekte daha sert sosyal patlamaların yaşanabileceğine işaret ediyor. Yıllardır nispeten durgun bir siyasal yaşama sahip kitleler, kısa bir süre içinde büyük sarsıntılardan geçiyor. Bu kitlesel potansiyel, sadece bu ülkelerin burjuvazisi açısından değil, diğer Batılı emperyalistler için de bir tehdit unsuru. Bu ülkelerde ekonomik ve siyasal istikrarın kolay kolay sağlanamayacağı bir gerçektir.

Bürokratik kapitalist yapıdan pazar ekonomisine geçiş, emekçilere sadece sefalet getirmiştir. Geçmişte bu toplumlar siyasal alanda bunaltıcı bir baskıyı yaşasalar dahi, ekonomik yaşamda belli bir "refah" sağlamışlardı. İşsizlik, evsizlik vb. sorunları yoktu. Kapitalist restorasyona rağmen, sosyalizmin yarattığı toplumsal değerler sosyal yaşamda belli bir güvence sağlayabiliyordu. Bu durum, bütün bu ülkelerde kapitalist pazar ekonomisinin ilk "ürünlerini" gördükten sonra, giderek geçmişe yönelik bir özlemi doğurmaya başlıyor. Ama geçmişe duyulan bu özlem çarpık ve karmaşıktır. İşçilerin bilinci önünde engel teşkil etmektedir. Bu ülkelerde sosyalizm, bürokratik baskı rejimleriyle özdeşleştirildiği için, işçilerin bilincinin sosyalizme yönelmesini beklemek kısa dönemde mümkün gözükmemektedir.

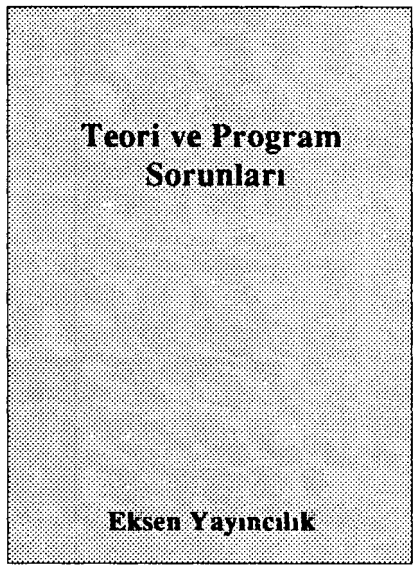
S. Birliği'ndeki işçiler iktidardaki burjuvazinin düşürülmesini isterken, Yeltsin gibi radikal burjuvalara da güvenmiyorlar. Kitle hareketlerinde ciddi bir siyasal boşluk sözkonusu.

Örneğin Polonya'da Walesa ve kilise kastına karşı son dönemlerde yükselen tepkiler kitle hareketinin doğal diyalektik mantığını sergiliyor. Danzig işçileri yeni bir arayışa başlıyor. Burada bir noktayı vurgulamak gerekmektedir. Bu ülkelerde sınıf mücadelesi her anlamda farklı bir seyir izliyor. Kitle hareketleri milliyetçi, dini, kozmopolitik bir ideolojik etki altında.

Bu ülkelerdeki siyasal hareketlerde farklılıkların da olduğunu belirtmek gerekiyor. S. Birliği ve Doğu Almanya'da bürokratik yapılar ve Batı kapitalizmine karşı, yeni bir sosyalist alternatif için uzun yıllar mücadele eden siyasal örgüt ve kişilerin sayısı az değil. D. Almanya'da yıllarca illegal faaliyet sürdüren KPD'nin legalleşmeyle birlikte, ilk seçimlerde aldığı oy hiç de küçümsenemez. Pazartesi yürüyüşlerini organizesinde bu tür örgütlerin de etkinliği var. Sert siyasal çatışmalar içinde bu örgütlerin büyük güç toplayacaklarını ve bu siyasal eylemlerde etkin olacaklarını beklemek mümkündür.

Birleşmeyle birlikte Alman siyasal yaşamında büyük bir canlılık başlamıştır. D. Almanya'daki siyasal hareketlerin yarattığı etki uzun dönemde Alman solu için önemli bir umut haline geliyor. Bu durum S. Birliği için de geçerli. Sosyalist toplumun kapitalizme karşı tek alternatif olduğunu, sosyalizmin S. Birliği'nde ihanete uğradığını, sosyalizmi savunmanın gerçek komünistlere düştüğünü söyleyen Nina Andreva önderliğindeki hareket Sovyet Cumhuriyetlerinde artan bir destek buluyor. Perestroykayı komünizm cephesinden eleştiren yazısını sevinçle destekleyen 30 bin mektup aldığını belirten Nina Andreva, sosyalizm davasına tutkun potansiyel hakkında da umutlu bir mesaj vermektedir.

Yaşanan sosyal saflaşmanın, sosyalizm alternatifini yeniden güçlendireceğini söylemek abartılı olmayacaktır. Marksistler, sosyalizmin uğradığı deformasyonu doğru değerlendirip gereken dersleri çıkardığı zaman, bugünün dünyasının kapitalizmin tümden ortadan kaldırılması için eskisiyle kıyaslanmayacak derecede çok olanaklar sunduğunu pratik olarak da göreceklerdir.

Savaş ertesi Kuveyt pastası

C. Kaynak

Körfez savaşının gerek bölgesel, gerekse uluslararası düzeyde beklenen sonuçları etkilerini henüz tüm boyutları ve tam anlamları ile hissettirmediler. Ama fazla sürmeyecektir. Şimdilik tartışılan konuların başında Kuveyt'in yağlı ihaleleri ve bölge devletlerine silah satışının denetlenmesi geliyor. Kuveyt'in yeniden inşasının kimler tarafından hangi oranda gerçekleştirileceği zaten saptanmış bulunuyor. Kuveyt'te savaş stratejisi ile ilgisi olmayan gelişigüzel tahribatlarda bulunan ABD ordusunun herhalde bir bildiği vardı. Nasıl olsa Kuveyt'in gördüğü ve göreceği hasarın faturası kesilecek birileri orta yerde şamar oğlanı gibi duruyordu. Tahribat için kullanılan bombaların mali tutarı başkalarından, Arap monarşilerinden, Almanya'dan, Japonya'dan tahsis ediliyordu. Yeniden inşa için ABD tekelleri zaten sabırsızlıkla savaşın sonuçlanmasını bekliyorlardı.

Soruna bu salt iktisadi düzeyde bakıldığında ABD Kuveyt'te amacına erişmiş durumda. Koalisyon üyesi diğer Avrupa ülkelerinin Kuveyt'teki diplomatları "bu ülke bir Amerikan sömürgesine dönüşüyor" diye yakınırlarken, ABD Kuveyt'in ele geçirilmesini izleyen bir kaç hafta içinde ülke yaşamının tüm sektörlerini denetimi altına aldı. Savunma ve iç güvenliği ABD ordusu sağlıyor. Havaalanlarını, limanları, petrolü, hatta iletişim araçlarını Amerikalılar denetliyor. Garip bir örnek; Washington kökenli Rondon adında bir kuruluş, Kuveyt İletişim Bakanlığı tarafından ülkenin uluslararası basınla ilişkilerini yürütmekle görevlendirildi. ABD ordusunun istihkam alayı Kuveyt'in üç aylık il onarımını örgütlemek ve denetlemekle görevli. Elektrik, su, yol, liman, sağlık kuruluşları ve tüm acil ihaleler ABD'nin istihkam alayı tarafından yürütülüyor. İlk acil 8 ihalenin 5'i ABD şirketlerine, 2'si Suudi Arabistanlılara, 1 tanesi de İngilizlere verildi. Oraya üşüşen Batılı iş adamları yakınıp duruyorlar. Bir Fransız, "bize bir şey kalmadı, her şey ABD'lilerin elinde", diye döğünüyor. ABD''nin Kuveyt elçisi kotaları saptamış: *"Fransızlar %10, İngilizler %20, geri kalan da bize. Kaldı ki, burada herkese iş var. Ülkenin tüm elektrik prizlerini de biz değiştirecek değiliz ya"*.

Bu sorunun ekonomik boyutu. Dikkat edilirse, Almanya ve Japonya'nın adı bile geçmiyor. ABD bu iki tehlikeli rakibini bölge pazarlarından kovalamaya çalışıyor. Fakat ABD'nin savaş vesilesiyle Almanya'dan ve Japonya'dan aldığı haraç bu ülke ekonomilerini pek etkilemişe benzemiyor. ABD ve başka ileri kapitalist ülkeler, Almanya'nın birleşme sonucu doğan sorunlarla ayağının kaymasını büyük bir umutla, sessizlik içinde bekliyorlar. Diğer taraftan, ABD'nin Körfez'de askeri denetim sağlaması, Kuveyt'e el koyması, bölgedeki çağdışı monarşilerle ittifaklar kurarak onlara silah satması gibi avantajların ABD ekonomisi için yaratacağı atılımın, rakipleri ile olan farkı kapatacak bir faktör olup olmayacağı kesin değil. Petrol bölgesini denetlemekle rakiplerine göre daha elverişli bir mevzi kazanmış oluyor, ama bu mevzi tek başına yeterli olabilecek midir?

İkinci konu Körfez bölgesi ve genel olarak Ortadoğu ülkelerine silah satımı oluyor. ABD ve müttefikleri tam bir karmaşa içinde. Emperyalist güçler ne yapmak istediklerini çok iyi biliyorlar ama her yaptıkları beraberinde çelişkiler yaratıyor. Son bir kaç yıldır Doğu blokunun can vermesi ile birlikte hep silahsızlanmadan bahsediliyor. 1990 sonunda toplanan AGİK Konferansında bu sofu vaadler zirvesine ulaştırıldı. Ama aradan bir kaç hafta bile geçmeden, aynı barış melekleri Irak topraklarına halı gibi bomba döşediler. Bugüne kadar, Körfez savaşını kamuoyları nezdinde haklı kılmak için, gelişigüzel silah satmayacağız, bir Saddam daha görmek istemiyoruz, Saddam'ın işini bitirelim, silah satımını katı bir denetime tabi tutacağız vs. propagandaları yaptılar.

Savaş bitti. Saddam rejiminin kanatları kırıldı, fakat silah tekelleri taleplerini dayatıyorlar. Özellikle ABD ekonomisinin bu taleplerin gerçekleşmesinde çıkarı var, onsuz edemez. Bu kez de bu politikayı uygulayabilmek, bölge devletlerine silah satabilmek için argüman uydurmaya koyuldular. Mesela ABD sözcüleri diyorlar ki, eğer biz Ortadoğu'ya silah satımında ambargo uygularsak, biz satmazsak, denetim zor olduğundan başkaları satar. Örnek olarak, Çin, Kuzey Kore veriliyor. Son altı ayda Irak'a karşı uygulanan katı ambargoyu sekiz defa ihlal eden Almanya örneği

verilmekten kaçınılıyor. Başka devletlerin Ortadoğu'ya silah satmaları ABD'nin bu pazarları kaybetmesi demektir. Dolayısıyla her ne kadar ABD'li bazı çevreler yüksek oranda bir silah satımına iyi bakmıyorlarsa da sonuçta silah tekelleri baskın çıkacaklardır.

Örneğin Kaliforniya'nın demokrat milletvekili Mel Levine diyor ki; *"Dünyanın barut fıçısı gibi en tehlikeli bir bölgesine kontrolsüz silah ve ileri teknoloji satım politikası istikrara katkıda bulunmaz. Tam tersine istikrarsızlığı kökleştirir"*. Diğer taraftan silah satımı yanlıları da, eğer silah satmazsak, ABD ordusunun bölgede barışı koruması için orada kalıcı olması gerekir, diyor. Amerikan Aerospatial sanayii sözcüsü M. Johnson "Kongre hem yağı hem de yağın parasını elde edemez" diye uyarıyor,*"Kongre bir yandan ordunun geri çekilmesini ve aynı anda da koruduğumuz bu devletlere silah satmamızın reddini isteyemez"*, diye devam ediyor. Yine aynı sözcü, *"Ortadoğu'ya silah satımı bazı silah sistemleri için canalıcı bir öneme sahiptir. Dışarıya silah satımı gelecek iki yıl boyunca çalışmaya devam etmemizi sağlayacaktır"* derken, Washington'un Georgetown Üniversitesi profesörlerinden Norman Birnbaum (aynı zamanda *The Nation* gazetesinin yazı kurulu üyesi) bir yazısında, ABD Genel Kurmay Başkanı Colin Powell'in silahların isabetliliğini ve yeni teknolojileri denemek isteyen çok güçlü bir çıkar grubunun temsilcisi olduğunu iddia ediyor. Bu ilişki her türlü yoruma kapıları açıyor.

Sonuç olarak ABD hiç çekinmeden Ortadoğu'nun bazı devletlerini tepeden tırnağa ve tek başına silahlandırmaya çalışacaktır. İsrail'e yeterince stokta bulundu ve buna devam edecektir. İran, Irak ve Suriye'ye karşı biraz daha temkinli davranılacaktır. Körfez savaşında ABD Hafız El Esad rejimini iyi kullandı, fakat bu ilişkinin geçici bir ittifaktan öteye gitme şansı çok güçlü değil. Saddam-Esad rekabeti, ABD ve Batılıların Suriye'nin Lübnan politikasına sessiz kalmaları gibi faktörler, Suriye'yi bu ittifakın içinde yer almaya götürmüştür. Hafız el Esad savaş sonrası Arap dünyası ve bölgede oluşacak yeni güçler dengesinde avantajlı bir konum kazanmanın küçük hesaplarını yaparak, güçlüden yana tavır almıştır. Fakat bu küçük hesapların Batılı emperyalist güçlere ne kadar kolaylık sağladığını Arap halkları unutmayacaklardır. Arap monarşilerinin mali varlıklarını ABD zaten talan etti. Onları tamamen kendisine bağımlı kılmak, uysal birer piyonları olarak kullanmak için silahlandırarak, kalan kudretlerini bu yolla emecektir.

Unutmamak gerekiyor, Bush bölgeye asker gönderdiği zaman "Kuveyt'i kurtardıktan sonra bir gün daha orada kalmayacağız" demişti. Kuveyt'lerini kurtardılar, Irak'ın güneyini işgal ettiler ve halen de Irak üzerindeki katı askeri baskıyı devam ettiriyorlar. Bu arada döne döne tekrarlamışlardı: "Saddam'ı devirmeye niyetimiz yok, Irak'ın içişlerine karışmayız, bu ülkenin sınırlarını oynatmak istemiyoruz". Bu iyiniyet beyanatları ve Irak'a karşı devam ettirilen katı askeri baskı altında başka beklentiler yatıyor, zamanın geçmesine rağmen bu beklentiler gerçekleşmedi. Bu beklentiler bazı koşullar kaydı ile Saddam'ın devrilmesi. Bu koşullar ise şunlar: Saddam'ın yerine geçecek kişinin Kürt veya Şii olmaması gerekir. Kürt olması, Irak Kürtlerine özerklik, otonomi, bağımsızık gibi bölgedeki statükoyu altüst edecek sürecin başlamasının potansiyel tehlikelerini taşır. Şii olması bir İran-Irak işbirliği doğurur ki, bu ihtimal hem ABD'nin bölgedeki varlığı açısından tehlikeli olduğu gibi, diğer Arap monarşilerini de tehdit eder.

Dolayısıyla tek umut Irak ordusu içinden sıyrılan Baas Partisi üyesi bir generalin darbe yapması ve Saddam'ı devirmesi. Ama bu tek kriter değildir. Bu misyona sığınacak generalin mutlaka bir diktatör olması da şart. Çünkü umut bağlanan ama gelmeye bir türlü karar vermeyen bu general, şeytana uyup çok partili bir düzen kuracağım, serbest seçimlerle halk iradesini belirlesin, gibi şeylerden bahsederse, Batılıların ve özellikle de ABD'nin hesapları yine tutmaz. Kürtler bir tarafa, Irak nüfusunun %50'sinden fazlası Şii; böyle bir durumda sandıktan ne çıkacağı belli olmaz. Evet, bu koşulların gözetilmesini isteyen de Batılı burjuva demokrasisinin temsilcileridir.

Körfez bunalımının yeniden alevlendirdiği sorunlardan biri de Kürtlerin ulusal hakları ve Kürt ulusunun kendi kaderini tayin hakkı. Saddam'ın ordularının Kuveyt'i işgal etmesiyle birlikte emperyalist ülkelerin basın organları Kürt sorununa önemli bir yer vermeye başladılar. Bu halkın ezilmişliğini, sömürülmüşlüğünü, kendi kaderini tayin etme hakkından yoksun olduğunu döne döne yazıyorlar. Televizyon her haber bülteninde Halepçe'nin resimlerini göstermeyi ihmal etmiyor. Bu tavır başlı başına bir ikiyüzlülük

göstergesidir. Emperyalist güçlerin kendilerine bağımlı olan ülkelerdeki azınlıklara, ezilen halklara iyi gözle baktıkları, şefkatli mesajlar verdikleri bir gelenektir. Ama bu geleneğin anlamı o halklardan yana olmak, onların davalarını desteklemek değil, onları kurulu düzenlere karşı bir şantaj malzemesi olarak kullanmaktır. Kurulu rejimlerle emperyalist güçler arasında çelişkiler belirirse, emperyalist ülke basını, kamuoyu, papazları azınlıkların haklarını dile getirmeye başlarlar, bu yolla verilmek istenen mesaj verilmiş olur: Eğer tavrınızı değiştirmezseniz azınlıkları destekleriz ve iktidarınız sallanmaya başlar!

Dikkat edilirse görülür ki, "Kuveyt'i kurtarmak" için seferber olan emperyalist ve gerici devletler Saddam rejiminin son günlerde Kürt halkına karşı işlediği katliamları tartışma malzemesi yapmaktan öte bir tavır almamaya özen gösteriyorlar. Tek endişeleri Saddam'ın Arap halkları nezdinde kazandığı itibarı kırmak için propaganda malzemesi biriktirmek. Dolayısıyla Saddam rejimi ne kadar cani davranırsa emperyalist güçlerin işi o kadar kolaylaşır. Emperyalist güçlerin Kürt halkına, onun sefaletini, çektiği çileleri istismar etmekten başka sunacağı bir şey yoktur.

Kürt soykırımının sorumluları ABD ve bölge devletleridir

(Baştarafı s.21'de)

ABD ve Türkiye ilk önce destek vaadederek Kürtleri ayaklanmaları konusunda cesaretlendirdiler. Ayaklanmanın boyutları büyüyünce, bu kez de Irak gericiliğinin Kürt halkına yönelik katliamını teşvik ettiler.

Bütün bunlar aynı iğrenç senaryonun birbirine bağlı sahneleridir.

Böylece bir yandan, bölgede Kürt sorununun bir silahlı kalkışma yoluyla çözümünün imkansız olduğu, dahası buna göz yumulmayacağı mesajı verilmekte, diğer yandan da "Saddam canisi"nin katliama uğrattığı Kürtlere yeniden ve ikiyüzlüce sahip çıkılarak, "hamilik" planının gerçekleşmesi kolaylaştırılmış olmaktadır.

Bu durum ABD'nin ve hatta şimdilik güç gözükmesine karşın TC'nin ordularının Kuzey Irak'a bir "kurtarıcı" havasıyla bir askeri operasyon düzenlenmesinin koşullarını da yaratmaya yöneliktir.

Kürtleri yeni bir soykırıma uğratıp "mülteci" konumuna iten Irak rejimi kadar, hayasızca Kürtlere kucak açan pozlara giren TC ve ABD katliamdan sorumludurlar.

Hepsi de aynı ölçüde soykırımcıdırlar ve tarih önünde suçludurlar.

* * *

Kuzey Irak'taki ayaklanma, en başta Kürtlerin, Kürdistan'ın sömürgeci dört devlet tarafından bölünmüşlüğü ve kuşatılmışlığından kaynaklanan büyük açmazı ve yalnızlığı aşacak denli bir güç ortaya koyamamışlığı,

-Yanısıra ayaklanmanın yarı-kendiliğindenliği ve koordinasyon eksikliği,

-Başka bir gücün duruma müdahale etmemesi avantajını çok iyi değerlendiren Irak rejiminin, askeri hava üstünlüğünden de yararlanıp kimyasal silahlara başvurması sonucu bastırıldı.

Ayaklanmaya önderlik edenlerin ABD başta olmak üzere emperyalistler konusunda hayaller beslemesinin de, ayaklanmanın bastırılmasındaki rolü unutulmamalıdır.

Dünyada "Yeni Düzen" ve Ortadoğu

Eksen Yayıncılık

1 Mayıs

Avusturyalı işçilerin 8 saatlik işgünü talebi, kısa zamanda diğer ülkelerin işçileri içerisinde de yankı bulmuştu.

1884 yılında Amerika işçi sınıfı 8 saatlik işgünü taleplerinin iki yıl içinde gerçekleştirilmemesi halinde genel greve gidileceğini açıkladı.

1886 yılı yaklaşırken işçiler 1 Mayıs tarihinde Şikago'da toplanma kararı aldılar. Bu tarihten önce de bir dizi eylemler ve gösterilerle sermaye sınıfına taleplerini kazanmakta olan ısrarlarını gösterdiler.

1 Mayıs 1886 tarihi yaklaşırken, sermaye de boş durmuyor, bir dizi provakasyon hazırlığı yapıyordu. Her yerde olduğu gibi Amerika'da da sermaye uşağı basın, işçi sınıfına karşı büyük bir karalama kampanyası başlatmıştı.

Ve 1 Mayıs 1886 günü geldi...

Onbinlerce işçi Şikago sokaklarında sermaye sınıfına başkaldırmanın onuru içerisinde yürüyorlardı. Ateşli söylevlerin de eşlik ettiği gösterinin temel şiarı, dünya işçilerinin sermayeye karşı ortak savaşımı idi. Bu coşkun kalabalığın dağılması sırasında, sermayenin köpekleri işçilerin üzerine ateş açtılar. 6 ölü, onlarca yaralı... Sermaye düzeni, bu olaylardan sermayenin köpeklerini sorumlu tutacak değildi ya! Nasılsa "suçlular" hazırdı. İşçi önderleri tutuklandı ve daha sonra da katledildiler.

*

1889 yılında Paris'te toplanan II. Enternasyonal, bu katliamı protesto etmek ve işçi sınıfının 8 saatlik işgünü talebi başta olmak üzere sermayeye karşı savaşımı genelleştirmek için 1 Mayıs tarihini işçilerin mücadele günü ilan etmiştir.

*

Türkiye işçi sınıfı ise, 1920'li yılların başından itibaren 1 Mayıs'ı bir mücadele günü haline getirmiştir. 1925 yılında ise sermaye hükümetince 1 Mayıs yasaklanmış, "Bahar ve çiçek bayramı" ilan edilmiştir.

Buna karşın 1 Mayıs'ı işçiler yasadışı olarak kutlayageldiler. Türkiye'de 1976 yılında, 51 yıl aradan sonra işçiler ilk defa 1 Mayıs'ta yasal bir biçimde biraraya geldiler. Onbinlerce işçinin özgürlük ve sosyalizm şiarını haykırdığı bugün, sermaye düzeninin uşaklarında büyük korku yarattı.

İşçiler 1977 1 Mayıs'ına aldıkları moralle

hazırlık yapmaya başlarken, tıpkı 1886'da Amerika'da olduğu gibi sermaye temsilcileri de kendi cephelerinden hazırlığa başlamışlardı.

1 Mayıs 1977...

Büyük ve görkemli bir gündü...

500 bin emekçi Taksim Meydanı'nda, sermaye düzenine başkaldırıyordu. Nihayet günlerdir hazırlanan provokasyon sahneye kondu. Birden yarım milyon insan kurşun yağmuruna tutuldu.... Taksim 36 işçinin kanıyla yıkandı.

İşçiler yılmadılar. Sınıf kardeşlerinin döktüğü kana ve anıya sahip çıktılar. 1978 1 Mayıs'ı İstanbul ve İzmir'de görkemli gösterilere dönüştü.

1979'da ilan edilen sıkıyönetim ve ardından 12 Eylül darbesi ile 1 Mayıs, 1988'e kadar, gizli toplantılarla ve küçük topluluklarla kutlandı.

1988 yılı bir dönüm noktası oldu. Yasağa rağmen 1 Mayıs'lar artık kitlesel olarak kutlanmaya başlandı. Jop, dipçik ve kurşuna rağmen, işçiler ve devrimciler büyük bir kararlılıkla 1 Mayıs'ı açık meydan savaşına çevirdiler.

1989 ve 1990 1 Mayıs'ı ise aynı mücadele çizgisinin devam ettirildiği günlerdi. İşçiler ve devrimciler 1 Mayıs'ı yasakları çiğneyerek ve daha kitlesel bir tarzda kutladılar.

M. Akif Dalcı, 1989 1 Mayıs'ının yüreğimizde türküleşen sembolüydü.

Gülay Beceren, 1990 1 Mayıs'ının militan ruhunun hem tanığı hem de sembolü oldu.

1991 1 Mayıs'ı yaklaşıyor!